

పచిత్రవారపత్రిక

પેલ 4 અઢાલ-

పల్లెటిప్పిల్లలకు పనులతో బడిచదువులు

పొలాల్లో, తోటల్లో, ఇంటివద్ద పనులు చేసుకొంటూనే అమెరికాలో పల్లెటి పిల్లలు కమ్యూనిటీ చదువుల బళ్ళల్లో చదువుకొంటున్నారు. చదువుకూ వృత్తికీ ఏమాత్రమూ అడ్డురాకుండా, మధ్యాహ్నం తీరుబడి వేళల్లో, ప్రతి ఊరిలోనూ ప్రభుత్వం ఏర్పరచిన చిన్న చిన్న బడులలో చదువుకొంటున్నారు. ఇప్పుడా చిన్న చిన్న, ఒక్క-రైగడి ఉన్న బడుల బడులు నవీనమైన పెద్ద భవనాలున్న ఎలిమెంటరీస్కూళ్ళు తయారవుతున్నాయి.

కాబేజీ పొలాలలో బాలుర పనులు.

చెరకు తోటలలో బాలుర పనులు.

పొలాల్లో పత్తి కోస్తున్న బాలుడు

నవీనపద్ధతిలో పాఠశాల.

బడిలో మధ్యాహ్న భోజనము.

ఇంటిదగ్గర పశువుల కొట్లలో పని.

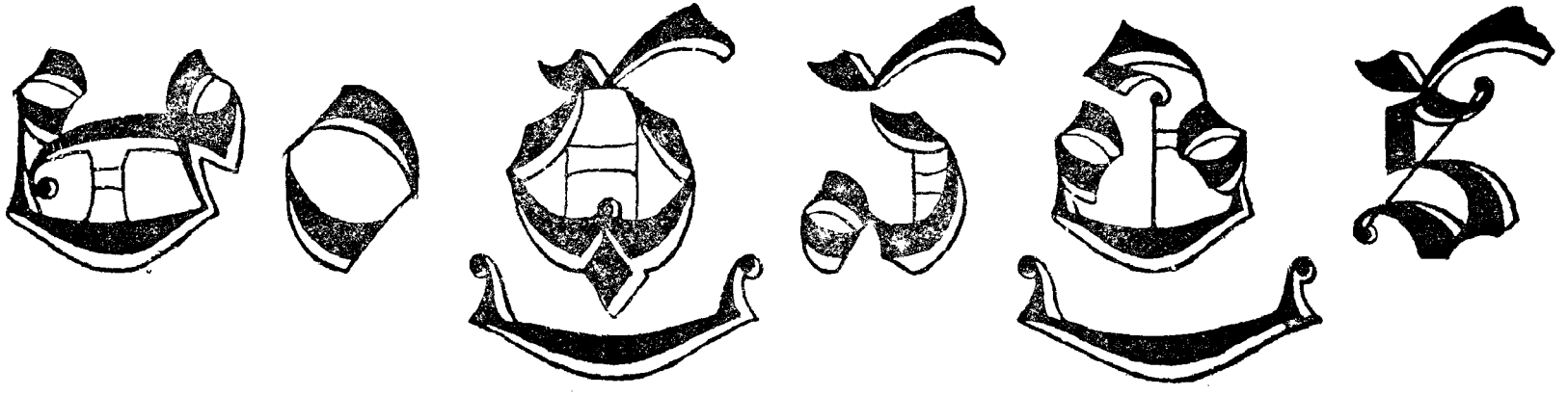

గ్రామంలో బడినుంచి మంచులో పిల్లల ప్రయాణం.

బడిలో చదువు.

సంవత్సర చందా రు. 12-0-0

విడిపత్రిక అకౌంట్లు 0-4-0

ప్రతిబుధవారమున ప్రకటింపబడును

ఒరు లేయవి యొనరించిన సరసర! యస్త్రియము తన మనంబున కగు చా

నొరులకు నవిసేయకునికి పరాయణము పరమధర్మ పథముల కెల్లెక. (మహాభారతము)

సంపుటము 40

సంచిక 3

Founder: K. NAGESWARA RAO.

సర్వజిత్తు సంవత్సర భాద్రపద బహుళ ద్వితీయ బుధవారము

యుగ దంపతులు

ఆంధ్ర ప్రభ

1947-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది బుధవారము

గాంధీజీ

ఇదివరకువలెగాక ఈ సంవత్సరము, స్వతంత్రభారతము గాంధీజీ జన్మ దినోత్సవముజరుపుచున్నది. ఇంతవరకు ఆయనను భారతస్వాతంత్ర్య పోరాటమునకు నాయకునిగ స్తుతించుచు వచ్చితిమి. భారతస్వాతంత్ర్య పిపాస ఆయన ద్వారా ప్రస్ఫుటింపుచు వచ్చినది. స్వాతంత్ర్య సిద్ధిలో ఆయన పూర్వము కన్న ఆధిక్యమైన స్వతంత్ర భారత నిర్మాతలను ఆక్రమించెను. బాతికంత్తుకు పితృసమానుడయ్యెను. రేపురెండవ తేదిన దేశము ఆతని జన్మదినోత్సవము జరుపునపుడు, అధిభావముతో ఆతనికి కృతజ్ఞతాంజలిలను అర్పించి, నమస్కరించగలదు. అధికారవర్షగింత సమయమున భారతరాజ్యాంగ పరిషత్తునందు, హౌస్ ఆఫ్ బిల్స్ ప్రభువు గాంధీజీని, "భారత స్వాతంత్ర్యమును అహింస ద్వారా సాధించిన స్రష్ట"యనివర్ణించెను. దానిభావము అపుడు పూర్తిగ బోధపడకపోయినవారికి నేడు బోధపడగలదు. స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి ఏదిసాధనమైనదో దానిని నిలుపుకొనుటకు కూడ అచేసాధనము కావలసియున్నది. నేడు దేశమునందు చెలరేగుచున్న అంతఃకలహములుచూచిన ఆసాధనము యొక్క ఉత్కృష్టత మరింత స్పష్టమవుచున్నది. దేశము నావరించిన విద్యేషభావము నడుమ, గాంధీజీ కంకస్వర మొక్కటే సామరస్య భావమును ప్రకృపించుచున్నది. భారత పాకిస్తాన్లు, సంఘర్షణ మార్గములను అవలంబించకుండ నిరోధింపగలిగినది ఆతని అహింసాబోధ యనుట విస్పష్టము. పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వము ఈ సత్యమును బహిరంగముగ అంగీకరింపక పోయినను, అంతరంగికముగ గుర్తించి యుడకపోదు. ఇంతకు పూర్వము శాంతిరక్షణకు బ్రిటిషువారికి ఏవిధముగ తోడ్పడియుండెనో నేడు పాకిస్తాన్ కుకూడ అదేవిధముగ తోడ్పడుచున్నాడు. దీనిని సమూహ ప్రార్థనా సమయమున ఆతడు పలుకు ఆమృతవాక్కులు, మత విద్యేషములకు గురితయి బాధపడుచున్న అశేష

ప్రజకు ఉపశాంతిని కలుగజేయుచున్నది. నిస్పృహ, హాస్యత తప్ప ఇతరులు కనుపడని శరణార్థులకు ఒక నెలుగును, ఒక ఆశాశ్రేణును చూపగలుగుచున్నాడు. నేటి పరిస్థితిలో గాంధీజీయే కనుక జాతీయ ఉపదేశ్యుగ లేకపోయిన దేశము ఎటు లుండెడిదో ఊహించుకొనవచ్చును. అహింసా మార్గమున ఆతని నాయకత్వమున స్వాతంత్ర్యమును సాధించిన విలువ, ఆధిక్యతలను నేటి పరిస్థితులు మరింతగ వ్యక్తముచేసి, స్వాతంత్ర్యమును అనుభవించుటకుకూడ ఆయన చూపించుచున్న మార్గముతప్ప వేరుమార్గము లేదని నిరూపించుచున్నది. ఆయన సిద్ధాంతము తాత్కాలిక ప్రయోజనమును కలుగజేయకపోవచ్చును. అది ఆయన తత్వమునకే విరుద్ధము. ఆతని దృష్టి ఎపుడూ శాశ్వతములైన వాటి మీదనే లగ్నమై యుండును. అస్వతంత్ర భారతము స్వతంత్రమవుటకు ఆయన నాయకత్వము అవసరమైనట్లే, భారతజాతి తన స్వాతంత్ర్యమును శాంతియుతముగ అనుభవించి, సర్వతోముఖముగ అభివృద్ధి చెందుటకు ఆయన చూపిన బాటను నడువవలసియున్నది. భగవంతుడు ఆయనకు దీర్ఘాయురారోగ్యములు ప్రసాదించుగాకయని, భారత దేశమంతయు ప్రార్థించగలదు.

మరల బ్రిటన్ జోక్యము

ప్రస్తుతము దేశమును బాధించుచున్న మతసమస్యను పరిష్కరించుటకు తోడ్పడవలసినదని, పాకిస్తాన్ బ్రిటనుకు, తదితర అధినివేశకులకు విజ్ఞప్తి చేసిన దను వార్త ఆశ్చర్యము కలిగించకమానదు. వారి విజ్ఞప్తి వివరములు తెలియని కారణమున దానిని విమర్శించి ఇప్పుడు అనకాశములేదు. ఈ విజ్ఞప్తిని చేయుటలో పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వ ఉద్దేశమును గ్రహించుట కష్టముకాదు. ప్రపంచాభిప్రాయమును ముందుగ తమ మనకు తిప్పకొనుటకు దానికి వెరచి భారత ప్రభుత్వము తమ

మరతులకు లొంగునని ఆశించియుండవచ్చును. అదినుండి మూడవ పక్షము ఉండుటవల్లనే కాంగ్రెసు లీగుకు లొంగుతూవచ్చి చివరికి దేశవిభజనకు అంగీకరించిన దానివల్ల మూడవ పక్ష అధికారము అంతర్యుద్ధము తొలగునని ఆశించినది. అంతర్యుద్ధము తొలగలేదు. లీగు తిరిగి మూడవ పక్షమును రప్పించు చున్నది. పూర్వమువలెనే మూడవ పక్ష సహాయముతో ఇంకను తన మరతులను అంగీకరింప చేయుటకు ఇది పూహము. భారత ప్రభుత్వము దానిని గ్రహింపకపోదు. దేశ విభజన బాధ్యత పూర్తిగ లీగుదే కాని కాంగ్రెసుదికాదు. కాబట్టి దాని ఫలితములకు లీగు బాధ్యత వహించి భారత ప్రభుత్వముతో పరిష్కారమునకు రావలసియున్నది. అంతే కాని, ఈ సందర్భమున మూడవ పక్షమునకు

ఏ మాత్రము ప్రసక్తిలేదు. అందుకు భారత ప్రభుత్వము అంగీకరింపకూడదు. పాకిస్తాన్ విజ్ఞప్తి విషయమున బ్రిటిషు ప్రభుత్వ అభిప్రాయము తెలియలేదు. కొద్దిరోజుల క్రితము దేశమును విభజించి, అధికారమును నష్టపరిచిన బ్రిటను తిరిగి భారత రాజకీయములందు ఏ రూపమున ప్రసక్తి కలుగచేసి కొనినను అసాధారణచర్యగ నుండుగలదు. నవ జగదుల్లాఖాగారు ఐక్య రాజ్యసమితికి ఫిర్యాదు చేయుదుమని బెదిరించినపుడే, పోయిన మూడవ పక్షమును మరొక రూపమున పిలుచుట అని మాంచెట్ల గార్డీయన్ పత్రిక విమర్శించియుండెను. అయితే ఇప్పుడు బ్రిటనుకు, ఇతర అధినివేశములకు పాకిస్తాన్ విజ్ఞప్తి చేసినది. బ్రిటిషు ఆభిప్రాయ మే విధముగ నుండునో చూడవలసియున్నది.

భారత ప్రభుత్వము

“స్వతంత్ర భారతదేశం ఉద్భవించి ఉద్భవించక పూర్వమే, వర్తమానీతములైన విషయ సంఘటనలలో పేలకొలది నిరపరాధులను ప్రజలకు దుర్మరణము, దురవస్థ కలిగి, ఈ దేశపు కీర్తిప్రతిష్ఠలకు కళంకం కలిగింది... ఇప్పుడు జరుగుతున్న మత సంక్షోభం వలన కాంగ్రెస్ బాతీయత్వములో ఏవిధమైన మార్పులు జరుగలేదు. భారతదేశములో ఎప్పుడూ అనేకజాతులు, మతములు ఉంటూనే వున్నవి; ఉండాలి కూడాను..... కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వమునకు సంబంధించినంతవరకు, అల్పసంఖ్యాకుల హక్కులను భంగం వాల్చి భారత ప్రభుత్వం శాంతియుత కృషిచేస్తుందని కాంగ్రెస్ పార్టీ నమ్ముచున్నది. అయితే, అధిక సంఖ్యాకులు ఏవిధంగా భారత ప్రభుత్వమునకు వినయవిగేయతలు చూపిస్తున్నారో, అల్పసంఖ్యాకులకూడా అదేవిధంగా, వినయవిగేయతలతో వ్యవహరింపవలెనని కాంగ్రెస్ కోరుతున్నది” అని కాంగ్రెస్ కార్యవర్గ సభ్యులు మొన్నటి సమావేశములో తీర్మానించి, అల్ప సంఖ్యాకుల రక్షణకు సంపూర్ణ బాధ్యత వహించారు.

పంజాబ్ లో మతసంక్షోభము తగ్గిపోతున్న నువారణ సంఘటనలు జరుగుచున్నవి. ఇదివరకు రెండు ప్రాంతములనుండి పశ్చిమాట్ల పేయబడిన అల్పసంఖ్యాకులు, యిప్పుడు గుంపులు గుంపులుగానూ, రెండవ అధినివేశములోనికి వెళ్లిపోతున్నారు. ఈ విధంగా వారు పడలిపెట్టి, రెండవ అధినివేశంలోనికి వెళ్లటం కూడా, అచ్చటి అధికసంఖ్యాకులకు అంగీకారమొగ్గు కాలేదు. అందువలన తమ దేశమునే వదిలిపెట్టి, తమ ఆస్తి సర్వస్వమును, చాలమంది తమ మానసునే త్యాగముచేసి, నిరాధారులై వెళ్లిపోతున్న అల్పసంఖ్యాకులను తొల్లి చంపటం, స్త్రీలను హరించటం విరివిగా జరుగుతున్నది. రైలుబండ్లలో, సైనికరక్షణతో వెళుతున్న కాండికీలకు కూడా యాభాగ తప్పలేదు. ఈ దురదృష్టకర సంఘటనలు, మామూలుగానే పశ్చిమ పంజాబ్ లో ప్రారంభమై తూర్పుపంజాబ్ కు వ్యాపించినది. రైలున మార్గములో ఎక్కడో ఆపివేసి, రక్షకులుగా వస్తున్న కొద్దిమంది సైనికులను హతమార్చి, కాండికీలపై అత్యాచారములు జరుపుతున్న సంఘటనలు పరిపాటి అయినవి. రిజేలమంది ప్రయాణికులుగ రైలుబండిలో వెళ్ళుచుండిన హత్య చేయటం, స్త్రీలను ఎత్తుకుపోవటం, బహుశా ఏ రాక్షసుడుకూడా ఊహించుకోలేనంత కిరాతకృత్యమే!

పశ్చిమపంజాబ్ లో వున్న 40 లక్షల ముస్లిం మతగురువుగాను, ఆగస్టు 17 వ తేదీనుండి యంతవరకు 17 లక్షలకుపైగా కాండికీలకు తూర్పుపంజాబ్ వచ్చివేసిరి. అంతకుముందు కూడా కొంతమంది వచ్చియుండవచ్చును. కాబట్టి దాదాపు సగంమంది ముస్లిం మతగురువులు కనూ పాకిస్తాన్ లోనే వున్నారు. వీరుకూడా ఏనాడైనను పాకిస్తాన్ వదిలివచ్చి వేయవలసినవారే. ఎంతవ్వంగా వచ్చిన అంతమంచిది ఇప్పుడు వస్తున్న కాండికీలందరు సియాల్ కోట్, నజరాన్ వాల, నజర్త్, లాహోర్, షేక్ పూరా, మాంటెగోమెరి జిల్లాలనుండి మాత్రమే వచ్చారు. రావల్పిండి, షర్కోత్, షాహ్ పూర్, జీలం జిల్లాలనుండి ముస్లిం మతగురువులు రాలేదు. వీరుగాక, సరిహద్దురాష్ట్రములోని ముస్లిం మతగురువులూ భారతదేశమునకే తీసికొని రావలసినవారు. కాబట్టి కాండికీల సమస్య ఇప్పుడు ఇంకను ప్రారంభదశలోనే వున్నదని భావించవలెను. ముస్లిం మతగురువులందరు కాండికీలలో జిరిగిపోయిపోయి పోయారు. కాబట్టి వారిపై పెద్ద ఎత్తున దాడిజరుగకపోవచ్చును; గాని వారు తుదికి గండముతో తమ ప్రాణముల నరచేతిలో నిడుకొని ఎంతకాలం అక్కడ నివసించగలరు?

పశ్చిమపంజాబ్ లో వున్న ప్రజలకు తమమత కల్పించుటకు, భారత ప్రభుత్వం ఉపయోగించిన సైనికులలో నూటికి 80 వంతులు ముస్లిం కాండికీల రక్షణకే వినియోగింపబడినారనీ, ముస్లిం మతగురువుల కాండికీలను రక్షించటానికి, ఆ పనిని చాలసంతోషపడుచుండి వినియోగింపబడినారనీ, కాండికీలను జేరేవేయడానికి వెయ్యిమైళ్ళు బండ్లుకూడా యిప్పుడలేదనీ శ్రీ హృదయనాథ్ కుండ్రాగారు ప్రకటించారు. తాము చేయగలిగినదంతా చేస్తున్నామనీ, తక్కిన రాష్ట్రాలలో చాల లెక్కపడనక్కరలే వుంచుబడి, సైన్యమంతా పంజాబ్ లోనే వుంచబడిందని భారత ప్రభుత్వ వాని చెప్పాడు; ఈ సమస్య తీవ్రమవుతుందని భారత ప్రభుత్వం ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. ప్రమాదం ఏర్పడి, పశ్చిమ పంజాబ్ లోని ముస్లిం మతగురువుల వచ్చివేయక తప్పదని గుర్తించిన తరువాత కూడా, వారిని సర్వవిధముల రక్షించుటకు, త్వరగా తీసికొని వచ్చుటకు తగినన్ని ఏర్పాట్లు చేయరుగా చేయలేదు. ఇంకా మిగిలివున్న వారిపై నాత్వంలో జేరవేయదురని మనం ఆశించవచ్చును.

తూర్పు పంజాబ్ నుండి పశ్చిమ పంజాబ్ కు (20 వ పేజీ చూడుడు)

అంతర్జాతీయమైనదానికీయాలూ

పాలస్తీనా విభజన : నైర్వతి ఆఫ్రికా సమస్య : తృతీయ ప్రపంచ సంగ్రామము

బ్రష్టుటికి దాదాపు పాతికశతాబ్దాలనుంచి మాండేటరీపరిపాలన సాగిస్తున్న బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం పాలస్తీనావిషయంలో తన నిర్ణయాన్ని ప్రకటించివేసింది. విద్యరాజ్యసమితి ఏర్పాటు చేసిన ప్రత్యేక పాలస్తీనాసంఘంలో, వలసరాజ్య శాఖామంత్రి ఆర్థర్ క్రిష్టోఫ్స్ పాలస్తీనాలో తమ ఆధిపత్యాన్ని పదులుకోడానికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నిర్ణయించుకున్నదని స్పష్టపరిచాడు. యూదులకు, ఆరబ్బులకు ఉభయాలలో ఎవరికి ఆంగీకృతంగాని పరిష్కారవిధానాన్ని పాలస్తీనాలో తమ ప్రభుత్వం అమలుపరచడం కష్ట సాధ్యమవుతుందనీ, ఉభయాలకూ ఆంగీకార మొగ్గుమైన పద్ధతిని ఆలోచించవలసివుంటుందనీ కూడా క్రిష్టోఫ్స్ తెలియజేశాడు. పాలస్తీనాలో బ్రిటిష్ ఆధిపత్యం అంతంకావడం, వారి సేనలను ఉపసంహరించడం, ఆ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం ఏర్పడడం అవశ్యం జరగవలసిందే.

ఇతే, ఈనాటి పాలస్తీనాపరిస్థితి భాగలు గర్భితున్న అగ్నివర్షంతవలె భయంకరంగా వున్నది. యూదులకు, ఆరబ్బులకు మధ్య పచ్చి గడ్డివేస్తే భగ్నముంటున్నది. తమ దేశంలోనే అనేక క్లిష్టసమస్యలను ఎదుర్కొన్నారేక ఉక్కిరి డిక్కిరవుతున్న బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం, అన్యదేశాల పై ఆధిపత్యం వహించే తాపాతు తనకు లేదని గ్రహించిందనే చెప్పవచ్చు.

కాని, బ్రిటిష్ వారు నిష్క్రమించినా, పాలస్తీనా సమస్య పరిష్కారమవుతుందా అన్నది పెద్ద సందేహమే.

ప్రపంచప్రతామండలి నియమించిన ప్రత్యేక సంఘం పాలస్తీనా సమస్యపరిష్కారం నిమిత్త ఆదేశంలో పర్యటించేసి ఆగస్టుమాసంతాన ఒక పథకాన్ని ప్రకటించింది. మొత్తం దేశాన్ని ఆరబ్బులకు, యూదులకు విభజించి, జెరూసలము ఒక ప్రత్యేక గవర్నర్ కింద స్వతంత్రంగా వుంచి మాడు స్వతంత్రభాగాలు చేయవలె నన్నదే ఆపథకం సారాంశం. రెండుసంవత్సరాలపాటు బ్రిటిష్ వారి పరిపాలనకిందవుండి 1949 సెప్టెంబరు 1-వ తేదీనాటికి ఈ మాడు స్వతంత్రరాజ్యాలు కాగల వన్నదికూడా ఈపథకంలో మరొక అంశం. రెండు సంవత్సరాల వ్యధిలోనూ యూదు భూభాగంలోకి లక్ష న్నరమంది యూదులకు ప్రవేశం ఇస్తారు.

ఈ పథకాన్ని ప్రకటించే సరికి, పాలస్తీనాను తమ మార్పుదేశంగా భావిస్తున్న ఆరబ్బులకు ఆపరిమిత ఆగ్రహం కలిగింది. ఆరు నూరు అయినా, నూరు ఆరే నా ఈపథకాన్ని అమలు కానివ్వబోవడం లేదనీ, అమలు జరిపితే ఆరబ్బు రాజ్యాన్ని ఏకమై యుద్ధానికి ఉపక్రమిస్తమి నుమా అని ఆరబ్బు రాజ్యాల సమితి తీవ్రమైన హెచ్చరిక చేసింది. యూదులూ ఇదే భీతిని ప్రదర్శిస్తున్నారు.

1937 లో లాన్సు షీల్ అధ్యక్షాన రాయల్ కమిషన్ ఏపరిష్కారమార్గాన్ని సూచించిందో, భద్రతా మండలి నియమించిన ప్రత్యేక సంఘం కూడా కొత్త పైపూతలతో అవే ప్రతిపాదనలను తయారుచేసింది. పాలస్తీనాను మాడుభాగాలుగా విభజించవలె నన్నదే ఆనాడు రాయల్ కమిషన్ చేసిన సిఫార్సుకూడా. యూదులు, ఆరబ్బులు ఉభయభాతులవారుకూడా ఆనాటి ప్రతిపాదనలను ఖండితంగా ప్రతిఘటించారు.

1946 లో ఆంగ్లో-అమెరికన్ విచారణ సంఘం విభజన ప్రతిపాదనలను పునఃపరిశీలించింది. విభజన పద్ధతి పరిష్కారానికి దోహదం చేయ

లేదని ఆ సంఘ సభ్యులు అభిప్రాయపడ్డారు. 1946 జూలై 31-వ తేదీన బ్రిటిష్ మంత్రి హార్బర్టు మారిసన్ ప్రకటించిన మరొక విభజనపథకం కూడా ఆరబ్బులకుగాని, యూదులకుగాని నచ్చ లేదు. విభజన అసాధ్యమని 1938 లో వచ్చిన నుడ్ హోప్ కమిటీ నివేదిక స్పష్టపరిచేసింది.

ఇట్టి పరిస్థితులలో తిరిగి విభజనే పరిష్కారం అనడం, దేశంలో బుద్ధిపూర్వకంగా దారుణమైన అశాంతిని మరి ప్రజ్వరిల్ల జేయడమే.

పాలస్తీనాలో ఆరబ్బులకు యూదులరై సరిపడకపోవడమంటూ ఏమీలేదు. వున్న యూదులు ఎలాగూవున్నారు, కొత్తగా లక్ష లాదియూదులను రానివ్వవద్దన్నదే వారివాదన. యూదులను పాలస్తీనాకి వలసపంపేవిషయంలో బ్రిటన్, అమెరికాలు ఎందుకింత పట్టుదలగా వుండవలెనో బోధపడదు. శరణార్థిలైవున్న యూదులకు మరొకచోట ఆశ్రయం కల్పించ వచ్చు.

ఏది ఏమైనా, బలవంతాన ఏ విధానాన్ని అమలుపరచడానికి ప్రయత్నించినప్పటికీ, పవిత్ర భూమి అని పేరుగాంచిన పాలస్తీనాలో భయం కరమైన రక్తపాతం అరాజకం, సంభవించడం తథ్యం.

నైర్వతి ఆఫ్రికా, దక్షిణాఫ్రికా మాండేటరీ పరిపాలనకింద వున్న భూభాగం ఈ మాండేటరీ పరిపాలన సమాప్తం కావాలనీ, అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వం కిందికి మార్చడం అవసరమనీ విద్యరాజ్యసమితి గత సంవత్సరం కాన్ఫ్రాన్స్ స్కాలో సమావేశమైనప్పుడు తీర్మానించింది. దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయుల సమస్య పరిష్కారం విషయంలో మార్చల్ స్ట్రెన్ ప్రభుత్వం ఎట్టి మొండిపట్టుదలను చూపుతున్నదో, నైర్వతి ఆఫ్రికాను అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వ పరిపాలనకిందికి మార్చడానికి కూడా అంత ప్రాతికూల్యాన్ని కనబరుస్తున్నది.

నైర్వతి ఆఫ్రికా ఒకప్పుడు జర్మనీవలస. మొదటి ప్రపంచయుద్ధానంతరం ఇది బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యంలో ఒకమాండేటరీ రాజ్యమైంది. అక్కడి ప్రజలపై పరిపాలనాశాస్త్రత అంతా దక్షిణాఫ్రికా యూనియన్ ప్రభుత్వానికి వదిలి పెట్టారు.

దాదాపు పాతిక శతాబ్దాలనుంచి ఈ మాండేటరీపరిపాలన సాగుతున్నప్పటికీ అక్కడి ప్రజలను యూనియన్ ప్రభుత్వం ఏవిధంగానూ

అభివృద్ధిలోకి తీసుకొని రావడంగాని, స్వాతంత్ర్యాన్ని చేయడంగాని జరగలేదు.

నైర్వతి ఆఫ్రికా విషయంలో భారత ప్రతినిధి మహారాజసింగ్ కు, దక్షిణాఫ్రికా యూనియన్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి హెచ్చి-లారెన్సుకు విద్యరాజ్యసమితి సారథ్యసంఘసమావేశంలో మొన్న తీవ్రమైన ఘర్షణ జరిగింది. నైర్వతి ఆఫ్రికాను అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వం కిందికి విధిగామార్చాలనీ, ఇందుకు తగిన ఏర్పాటును దక్షిణాఫ్రికా చేయాలనీ మహారాజా సింగ్ గారు పటుతరంగా వాదించారు. నైర్వతి ఆఫ్రికా ప్రజలు దక్షిణాఫ్రికా యూనియన్ లో కలసి పోవలెనని వాంఛిస్తున్నారనీ, అలా కలుపుకోవడానికి తామే ఇష్టపడడం లేదనీ, ఇప్పటిమాదిరిగా మాండేటరీపరిపాలనే వుండడం అవసరమనీ యూనియన్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి ఎదురు వాదన చేస్తున్నాడు.

నైర్వతి ఆఫ్రికా నిజపరిస్థితి కేమిటో స్ట్రెన్ ప్రభుత్వం బయటికి రానివ్వడంలేదు. పర్యవసానంగా ఆధుభాగాన్ని తమ యూనియన్ లో కలుపుకోవలెననే దురాశ స్ట్రెన్ ప్రభుత్వానికి వున్నట్లు ఈవైఖరివల్ల బోధపడుతున్నది. రష్యా ప్రతినిధి విద్యరాజ్యసమితిసభలో ఈ తీవ్రమైన ఆరోపణనే చేశాడు.

నైర్వతి ఆఫ్రికా ఆదిమనివాసులలో ప్రముఖులనదగినవారు దాదాపు 50 మంది, రెవరెండ్ మైకేల్ స్కాట్ అనే ఒక ఛాదరీద్వారా విద్యరాజ్యసమితి ప్రధానకార్యదర్శికి తమ అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపరుస్తూ ఒక మహాజను పెట్టుకున్నారు. ఈ ఆదిమవాసులు తమను దక్షిణాఫ్రికా యూనియన్ కింద వుంచవద్దనీ, అంతర్జాతీయ ధర్మకర్తృత్వం కిందికి మార్చవలసిందనీ, లేక పోతే, బ్రిటిష్ రక్షితరాజ్యంగానో, లేక, అమెరికన్ రక్షితరాజ్యంగానో చేయవలసిందనీ కూడా విజ్ఞప్తిచేసుకున్నారు. తాము దక్షిణాఫ్రికా యూనియన్ ప్రభుత్వంకింద వుంటున్నప్పటికీ, యూనియన్ పౌరస్వత్వహక్కులు తమకు లేనే లేవనికూడా మొరపెట్టుకున్నారు.

విద్యరాజ్యసమితి నిర్ణయాలను వరసగా ధిక్కరిస్తున్న దక్షిణాఫ్రికా ప్రభుత్వవైఖరిని మార్చడానికి అగ్రరాజ్యాలు ఎట్టి తీవ్రచర్యకు దిగుతవో చూడాలి. ఇది వాస్తవంగా విద్యరాజ్యసమితి సామర్థ్యాన్ని కఠినంగా పరీక్షించే మరొక సమస్య.

అగ్రరాజ్యాల 'బిల్' ఆధికారాన్ని పరిమి

తం చేయడానికి అమెరికా విదేశమంత్రి బార్బి మార్షల్ ప్రతిపాదించిన నూచనపై విద్యరాజ్య సమితి సర్వ సభ్య సమావేశంలో జరిగిన చర్చను బట్టి చూస్తే, మరొక ప్రపంచయుద్ధం తప్పదేమో ననే భయం వేయడం సహజం. ప్రస్తుతం పని చేస్తున్న భద్రతా మండలికి ప్రతిగా, సంవత్సరం పొడుగునా సమావేశమవుతూ ప్రపంచ శాంతి సమస్యలను పరిష్కరించడానికి 55 రాజ్యాలు ప్రతినిధులతో మరొక సంఘం ఏర్పడాలన్నదే మార్షల్ ప్రతిపాదన.

రష్యా ప్రతినిధి టిషిన్ స్కీ సర్వసభ్య సమావేశంలో ఈ ప్రతిపాదనను తీవ్రముగా ఖండించాడు. ఇది ఏ క్య రాజ్య సమితి ప్రణాళిక మాత్రాలను భంగపరచడమేనని చెబుతూ ఈ విధంగా హెచ్చరిక చేశాడు. "మరొక యుద్ధానికి జరుగుతున్న సన్నాహాలు కేవలం ప్రచారక దశను దాటిపోయినవి."

అన్ని దేశాలలో ముఖ్యంగా అమెరికా యుద్ధ కార్యకలాపాలను ఆచరణలో పెట్టేందుకు. అనేక కొత్త సైనికాస్త్రములను నిర్మిస్తున్నది; సాయుధదళాలను కేంద్రీకరిస్తున్నది. ఆయుధకల్పనలని సాగిస్తున్నది; కొత్త రకం ఆయుధాలను శోధనతో తయారుచేస్తున్నది."

మరొక ప్రపంచయుద్ధానికి తలంగమంతా జరుగుతున్నదనీ, ఇక యుద్ధప్రకటనే తగిలవాయి అనీ టిషిన్ స్కీ ఆభిప్రాయం. ఇంతటితో వూరుకొనక యుద్ధప్రచారం చేసే వాళ్లను మహా ద్రోహులుగా భావించి తీవ్రంగా డండించడం అవసరమనికూడా రష్యా ప్రతినిధి అన్నాడు.

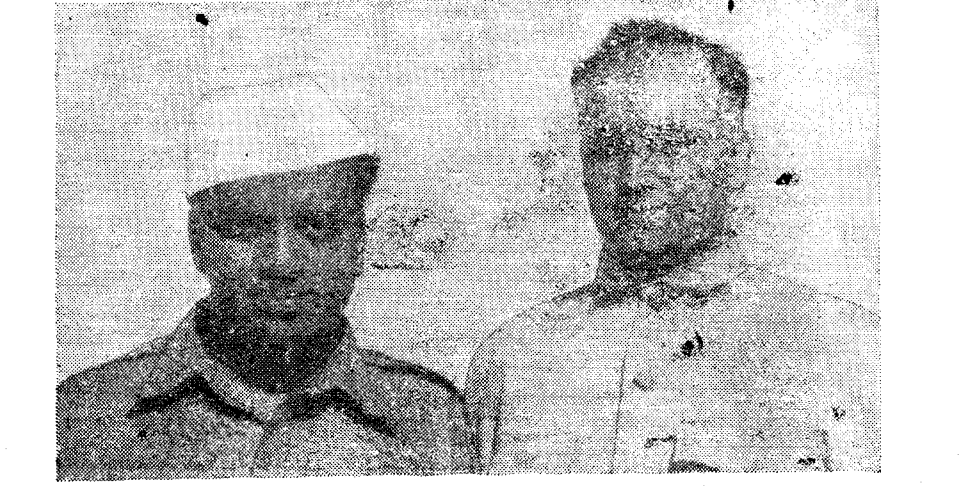
దేనిష్ ప్రభుత్వ అనుమతి లేకుండానే అమెరికన్ సేనలు గ్రీన్లేండు లో దిగి నవని ఇటీవల వచ్చిన వర్తమానాన్ని బట్టి చూస్తే, అమెరికా యుద్ధసన్నాహంలో వుంటే వుండవచ్చు. అంతమాత్రం చేత రష్యా ఏమీ చేయకుండా సంగనాచిలా వున్నదనీ ఎవరూ చెప్పలేం.

"సావియెట్ రష్యా తలుచుకుంటే, నచ్చును యూరప్ పై దండయాత్ర జరిపి 48 గంటలలో పూర్తిగా కబళించివేయగలిగినస్థితిలో వున్నది. బ్రిటిష్, అమెరికన్ సేనల ప్రతిఘటనను అణచివేయడానికి రష్యాకు అంతకంటే ఎక్కువ వ్యవధి పట్టదు" అని అమెరికన్ సాయుధ శిక్షక దళాలకు సంబంధించిన ఆసధికారపత్రక ఒకటి ఈమధ్య చేసిన హెచ్చరిక రష్యాసన్నాహాలను వ్యక్తపరుస్తున్నది. రష్యాకు ఈనాడు సాక్షికులైన సైనికులు 35 లక్ష 40 లక్షలమంది వున్నారనికూడా ఇదేపత్రక అంచనా వేసింది.

రష్యా, అమెరికాలమధ్య యుద్ధమే సంభవమిస్తే, అది గర్వప్రపంచ చివరినానికి హేతుభూతమవుతుంది. ఈ పరిస్థితులలో సుప్రసిద్ధ శాస్త్రవేత్త విన్ స్ట్రయిన్, సర్వసాధన కొరతినీ అనాడు భయంకరమైన ప్రతిఘటితి అవహించి వున్నదని హెచ్చరిక చేశాడంటే అందులో అదృష్టమిదా?

ఏదేమిటి అంటేమే ఏటం శక్తిపరికరాలలో, సర్వకారణాస్త్రనిర్మాణంలో నిమగ్నమై వున్న ఈ క్లిష్టమయంలో ప్రపంచకాంతికి విద్యరాజ్యసమితి ఏమైనా దోహదంచేయగలిగిందో లేక, దాని శ్రమదాదరి నానాభాతిసమితి ఆవృత్యై నెట్టు అదృష్టమే అవుతుందో?

ఇండోనేసియాలో యుద్ధవిరమణ ఉత్తర్వుల పరిశీలనకోసం నియమించిన ప్రత్యేక సంఘం వారు (అన్టీలియా, ఫ్రాన్సు, బెల్జియం, అమెరికా, చైనా కన్వేన్) జోగ్ జకరానాంలో రిపబ్లికన్ ప్రభుత్వస్థాపకు సాకర్ గోనోనూ, ప్రధాని పరిపుద్జినోనూ, ఇతరమంత్రులనూ చర్చలు జరుపుకున్నారు. త్వరలోనే వీరు బటేపయాకు వెళ్లి ఉచ్చి అధికారాల్లోకూడా సంప్రతించి, యుద్ధవిరమణ ఉత్తర్వులు ఉభయాలలో ఎవరు ఉల్లంఘిస్తున్నదీ, ఎవరు ఎంతవరకు పాటిస్తున్నదీ విద్యరాజ్యసమితికి నివేదించారు. ఈ విచారణ ఇలా వుంటే ఇండోనేసియా ఎడల తమవైఖరిలో ఎలాంటి మార్పు లేదని అవసరమైతే రిపబ్లికన్ పై యుద్ధవిజృంభణ జరగవచ్చునని డచ్చిగవర్నర్ జనరల్ వాన్ మూక్ అంటున్నాడు. ఉచ్చివారి వైఖరిలో మార్పు రానంతవరకు రిపబ్లికన్ ప్రతిఘటన అభివృద్ధి న్నంగా సాగుతునే వుంటుంది

దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయ సత్యాగ్రహ నాయకులు దాదూ నాయుడుగార్లు

మహాత్మాని జీవిత సూత్రములు

గాంధీజీ మహాత్ముడు అంటే తరచుగా మహాత్ముడుగా పేరు బడచుచున్నాడు. ఈయన కట్టి యున్న తపదమును సమకూర్చిన జీవితసూత్రములు ఎవ్వరైనా మనము పరిశీలించవలయును.

తత్వమును, ఆహింసయు, ఆయుధ జీవితరథమునకు రెండు చక్రములవంటివి. పూర్వము ప్రహ్లాదుడు, బుద్ధుడు, యోగుక్రీస్తు ఈగండు సూత్రములను ప్రవచించి తమ జీవితములో ఆచరించి మాపరి. వ్యక్తులను కష్టము లెదుర్కొనినప్పుడు వానిభోగముక్రింద ప్రంగిపోక నిలువకొమ్మకొనగల సంస్కారమును సంపాదించుకొనుటకున్న ఆక్రమములను సహించుటకును. ఈ సూత్రములను పట్టి కట్టెరబ్బములుగ వర్తింపజేసియుంటిరి. కాని గాంధీమహాత్ముడు వాని యుపయోగములను విస్తరింపజేసి బాతులకను, బాటియోద్ధములను అనుసరింపజేయుచున్నాడు. సత్య మనగా నిజము చెప్పటమే యనియు, ఆహింస యనగా భూయకృత్యములు చేయకండుటమే యనియు తలంచుచున్నాడు. సత్యాహింసల పూర్వస్వరూపము తెలియకండుటచేతనే మహాత్ముని మార్గములు కొందరికి తప్పిని గలిగింపకన్నవి. సత్యాహింసల నిజస్వరూపము భారతమున చక్కగ వర్ణింపబడియున్నది. సత్యముయొక్క స్వరూపుడు —

క|| సమరయు, చమము, జీటిత్యు, సమత్వము, ప్రాయశ్చిత్తము, సహాయా, త్యముల, సహింసాదాన ప్రాప్తి, శుభాత్మకమనస్తత్వములు. సత్యము మూర్ఖులకు పదమాడును కలిసి సత్యముయొక్క సంపూర్ణరూపముగా చెప్పబడినది. సూర్యులను పీనిలో నొక్కటిగా కడవట చెప్పబడినది.

ఆహింసాస్వరూపము:—

ఆ|| శమము చమము లేమి జనులకు హింసనొసగ్గుగాన భరణిసాధ వివరము హింస శమచమములు హృదయములకు వెల్లువలవడంగలేక యంద్రుడు బుగ్గులు.

శమ మనగా బహిరింద్రియనిగ్రహము. చమము యొక్క స్వరూపము జాగ్రత్తగ్రహింపబడినది.

క|| శిలంబు, మైత్రి, కరుణ. యలోలుపభావము, తిటిత బోవన, మునిలో కాలంబనమున సద్గుణ జాలము, చమంబు రూపసంపద యధిపా

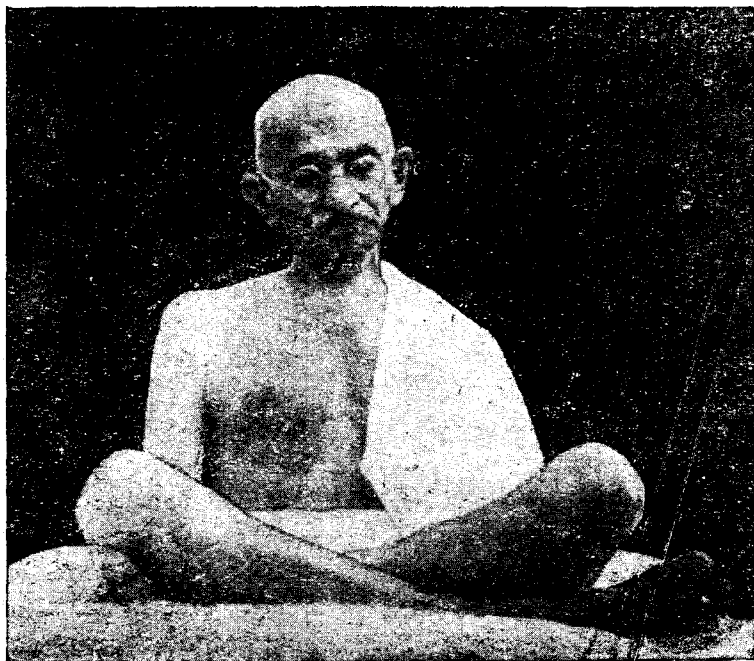
క|| చమముం గడచిన సద్గుణము లేదని విందు నాశ్రమము లన్నిటికికొనుపంగతుడు గానుము గ్రోగ్రము లోభము మత్సరంబు దర్పము గెల్పుకో. శ్రుద్ధమంబులు గాక:—

క|| దానము, భర్తృము, దయ, ద్యానిష్ట యనంగగల్గు సత్త్వయల్లెద, మానవసాధ, యహింసా నూనాకృతు లంద్రు, శృతు నూనిన పెద్దకో, చురియును.

తే|| మనసునను వాక్కునను గాయమునను హింస నడపు మాంసంబు దినుటతో నాల్గయ్యె తెగున, లవిసూతె హింస వర్తింపజేయు, గాన కడు గీడు మాంసభక్షిణము లెలవ.

సత్యాహింసల స్వరూప మెంత విస్తారమో ఎంత దురదగగాహమో వివరముగ చెలువబడినది. మహాత్ముడు స్వరాజ్యసంపాదనమునకు సత్యాహింసల సాధారణముగ జేసి సత్యాగ్రహోద్యమమున నడపుచున్నాడు. శత్రుత్వసంహారమేగాని శత్రుసంహార మిందు ననికొందు. ఆత్మత్యాగము వలన శత్రుత్వదహనమైనద్రువును గావించుటలే దిది కార్యక్రమము. ఇది సవనిధానము. హింసాయుతములైనను భర్తృయ్యులములు ననికవచ్చునని వాదించువారుసహితము శత్రువులే.

.. పడినం బారిన గైదువు పడినను వామనము పడిన బాధివముభాగ! పాడురదగగు శత్రుని నె యొకట సహింసను బోల తే సుకృతములకు హింసానాడుబహిరము శత్రువున కట్టి మూదార్యము జూపవలసియున్నప్పుడు సత్యాహింసలపై యాధారపడిన సత్యాగ్రహోద్యమమున

శత్రు వాచనలోనున్న సహాయము మాచి మాత్రం అక్కరచదులు యెంతయు కూనవలసినదా!

సత్యాగ్రహయోధులకు శిక్షామునకై నిర్భాగకార్యక్రమరూపమున చక్కని ప్రకృతిసాధ మేర్పరచబడినది. సత్యాహింసలసాధారణమనమన ని నిర్భాగకార్యక్రమముయొక్క పూర్వరూపము ఇద్దరు, అప్పుత్యతావివారమును ని నిశ్చయముగ జెప్పవచ్చును. సత్యాహింసల మూల్యభర్తృప్రపంచ మంతటియొక్క జూలరూప మీఖాదీ, యస్థుల్యతానివారము.

అక్రమవాంఛానంబులయొక్క భూమి, మాంససాధనములం గనికెట్టి తాగ్ధోదహనమున మునిగి లేలుచున్న మానవజాతికంటెను మహాత్ముని యీ నవవిధానము అమృతమేననుగదా!

కట్టెదిట్టములపై తన యుద్యమమును నడిపి నదియు ఆయన మనుచులు ఎట్టి శిక్షణమునకు అలవడినదియు, స్పష్టమగుచున్నది.

తన సామ్రాజ్యరక్షణమునకై బృహి కేశముతో రెండు భారతసంగ్రామములు సలిపిన యాంక్షయులు 15-8-47 తేదీన భారత స్వాతంత్ర్య ప్రకటనతోపాటు హింసాయుతయుద్యమములొక్క నిష్పుయోధవత్వమును గూడ బోకమునకు జల్లడించిరి. ఆంక్షయులతో పాటు బోకమంతయుగూడ ఆహింసావిజయమును గుర్తించి మహాత్మునికి కాంతిదారయని భోహోబాహుగి సోతలోబహుమానము ననుద్వించినది. హింసాకాంతమువలన బోకమునకు కాంతిరావని యెల్లగును ప్రహించుటకు రెండు

శ్రీ పున్న వ లక్ష్మీ నారాయణ

అబాలేశ్వరత్వము. :—, అమృహాత్ముడిట్లు తన్నిర్వచించిన సిద్ధాంతముల ననుసరించి ఉద్యమము నొక్కరాయన నడిపి తనజీవితములోనే గమ్యస్థానము చేరగలిగినాడు. మానవజాతియంతా ఎనిమిదిఅవతారములు శత్రుసంహారమును గావించుటకు సంకల్పించినలేదు. నిస్సామయ్యతో నైనను శత్రువును సంహరించుట వోనను భగవద్దీత తలంపదు. శత్రుత్వమే చమరూపము భావమును అబాలేశ్వరము బిరుదు వహించిన భగవానుడు మొట్టమొదట బోకమునకు జల్లడించెను. కాని ఆయన భూరంగగ్రామము గాబిడి శత్రునాశనమును చేయకలేవైనది గాదు.

చ|| పగయడగించు తెంతయును

భంబది లెక్క యడంగునే పగం పగ మోగెన్న మార్కొనక చల్లకయండుగ వచ్చునే కడువ దెగమెదలె త్తివోవ మగ దీప్య గల్గిన క్రాంత్యమెంచునే మిగలి చలంచినవో బగవు మేలిమిలేదుగ్రహంబు కేశవా.

ఆని శత్రుత్వము విరసించిన యుద్ధిరు హాశోరయద్ధము చేయకలేవైనదికాదు. భర్తృరాజుయొక్క యాదర్శముల నాచరించు యంతుంచి విజయము గాంచువా మోకుడు. ఈ అలోక చక్రవర్తియొక్క భర్తృచక్రమే మన బంధాపై చిహ్నితమైనది.

ఎడతెగక 25 సంవత్సరములు సత్యాగ్రహ సమరము బడినను, ఎట్టి భారదర్శనమీర్చి అంధ ప్రభుత్వ మవలంబించినా, ఒక్క ఆంక్షయుడైనను చంపబడకండుటనుబట్టి మహాత్ము డెట్టి

హింసాయుతమహాసంగ్రామము లవసరమైనవి హింసాసద్గుణయొక్క పరదర్శనమును బోక మంతయు గ్రహించినను జిన్నా సాహెబుగారికి మాత్ర మాకలింపు చాలెదు. సాకాశీదరంతములకు వీహా రిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమును, పశ్చిమ పంజాబు దురంతములకు తూర్పుపం జాబు యొక్క ప్రతిఘటనలను బరిగినగాని మహాత్ముని యాదర్శములు సాహెబుగారికి నచ్చలేదు. ఇచ్చకు మహాత్ముడియులెల్లగును మహాత్మునకు బోహోరలుగనుచున్నాడు.

అభయము

గాంధీమహాత్మునికి పూర్వ మవతరించిన సత్యాగ్రహోద్యమప్రచక్షలలో ముఖ్యులు, సోక్ర

టిసు, శివసు, ప్రహ్లాదుడు, బుద్ధుడు వని కృతమ్యులు. సోక్రమను కృతమ్యులందు పూర్వ విత్తానము గల ధ్యాని. శివసు మహాభక్తుడ విరహిత్వము నాయు సేవయొనర్చిన జనులే న గొప్పతనమును ప్రహింపలేక పథగావించి ఆవళిలే వారి గర్వతలంజేసి పరివర్తమునొంద చేసెడి. ఇట్టి మహానుభావులను వారెట్లు చం గడిగిరి? ఎందుకు వారికి శత్రువు లుండెరి? ఆల ప్రశ్నలు బోకి రెవోలించినవిగదా. ఆంక్షిగ్రాం తముల కులతంతి పీరియంబు కొంత కాలం యున్నది. ఎవరి జీవితము ఎల్లరకము నుబ్బదదిమై ఎల్లజీవులకు సభిమునిచ్చుకో ఆదియే పూర్వత్యమునకే జీవించు ఆస్పద్యసిగ్రాంతము ఈవరికకు డైయినపుడు ప్రవక్తల జీవితములు నిలువగావు. వీరిద్దరును మాంసభక్షులే. కి పొట్టును సంపుటలతో ఎన్ని జీవజంతువులు గావించుటకేవో వాస్తవము. ఇరువురును వా భక్షించివశంతువులనలనే బలవర్ధనము నందిరి. ప్రహ్లాదుడు పరమభగవతుడు. ఆయ అంత్యజీవములను గూర్చిగాని, మాంసభోజి కా గాని మనకు చెప్పవచ్చుకాని “తనయంబు నిగి ధూతములందు నొకసంగి నుమహిరత్వంబు జగదువాటిని భగవంతుడు కెప్పుడున్నది. ముగ్గు జీవకామ్యుక్తిగ్రాంతమును అక్రమమునకు వాటి పాడు. అహింసాగ్రాంతమును మాత్రమే జీవించుట పూర్వముగ నాచరించినవాడు. ముగ్గుని భర్తృము మొదట వివాహాచారములైన లేవనెత్తి డుద్ధుడు ఒక భర్తృత్వమోమున తపస్సుచేసికొనుచుం నెగా. భర్తృత్వమునెంతటి ముగ్గునీవు నొక బంబ వొకటింకను. ఆని కొన్నితో తర్కపరిచె. ముగ్గునదిమాచి లేవనెత్తికొనున కభయంకరి నైవ నాకు భరణిపు కలన చావె రావని చెప్ప నాడు.

క. భూమియన కలంబు వలసెనె, భూతము లభయంబు నలంబు. భూరగిత ! భూరముం కథలను మిచ్చిన పూదాత్ముడేవ కథ మిచ్చు. భూరములెల్ల ఆని భారతమునెప్పుడున్నది. యేను అట్టిజ్ఞులు శివించినాడు. నయ్యలను మోపించినాడు. లెంబుమొది తెక్కించినప్పటి శత్రువుచా దెవులు స్రేమించగల్గినా పోక్రీటునుచుక్క ముగఘట్టుమే ఆయన ను లకిం కొంపొయింది. కాని ముగ్గుడు దెవులకొక కాపోయినను ఆయనజీవితము విశ్వమానవ్యే నులో పరిపక్వమునొందించిన కర్మయోగి శివ మట చేతగాకపోగా కఠినపాక్కులు గూ మూట్టాడివెనుగెడు. భర్తృగూరములకభయమి చ్చ భర్తృగూరములవలన ఆభయమును పొందినాడి

వ హాత్ముడు భగవంతునియందు పూర్ణవిశ్వాసము గల భక్తుడు; జ్ఞాని, కర్మయోగి. ఈయ యందు సంపూర్ణమానవత్వము ఫలించి అబాలేశ్వరుడను, అభయంకరుడను, అన్ని దెప్ప వచ్చును. మొదటి శోభలలో బ్రటిషులగ్రా జ్యమునకు శత్రువుగ భావించబడిన మహాత్మునకు, చివరకు బ్రటిషుపార్ల మెంటు భారతభాగ విభాతయని, కాంతిదారయని బోహోబాహుగం నది. గాంధీమహాత్ముడు తమ మతమునకు శత్రు పనిభోవించిన మహాత్ముడియు లిప్పుడు కాంబాత యని బాగుడుచున్నాడు. మహాత్ముడు పూర్ణావతారము. ఆయన ఆదర్శమానవుడూ భావిమనవూడె. మాయనదెట్లైన వరచడిని బట్టి, తనను తీర్చిదిద్దికొనవలసియున్నది.

సురజ్జీముల్స్

1895 నుండి నగల వస్తువులు

రత్నాలు

313, ఎస్.ప్లస్.నెడ్ మద్రాసు.

పడుతుంది కాని, యీ సమస్య యీ మార్గము ద్వారానే పరిష్కృతం కావాల్సిఉంది. తీర్మాన పరిష్కారమార్గం: ఉన్న పోలాన్స్ బాగా నాను చేసి, ఉత్పత్తి సధికంచేయడం, ఉత్పత్తి కంట్లోలు ధరలను వర్ధింప జేయడం.

జపాను, స్పెయిన్. ఇటలీదేశాలు, వజుతః తమ భూమి చాలా బీడదే అయినప్పటికి, యీ ఇంటర్నెషివ్ వ్యవసాయపద్ధతి (ఉన్న పోలంట్ యిబ్బడి ముబ్బడిగా పంటలు పండించేటం)కల్ల ఆభూమిలో మామూలుగా పండివంటు 4, 5 రెట్లు ఎక్కువ పండించుటగుతున్నాయి

ఉత్పత్తిని ఆధికంచేయడం, ఎరవులు విలువకు సంబంధించిన పరిజ్ఞానం, వాటిని శాస్త్రీయంగా భూమి వేయడం— వీటిపైనే ఆధికాహారోత్పత్తి ప్రచారం కేంద్రీకృతం గావాలి.

“ఈ ఆధికాహారోత్పత్తి, ప్రచారం” యిప్పుడు గ్రామములను తప్పడుదారిలో పెట్టింది. దొరికిన భూమితంతా క్రొత్తగా సాగుక్రిందకు తీవడింది క్షత్రా త్తభూములకు నీటిని సప్త చేయడం మూలంగా మామూలుగా సాగయ్యే భూముల పంట బాగా తగిపోయింది. క్షత్రా త్తభూములు మా గాణిపంటకు ఉపయోగ్యం కాకపోయినా, మా గాణిపంటకే వాటిని సాగుచేయడంమూలంగా, సహజంగా వాటి ఉత్పత్తి తగిపోయింది అందుచేత అటూరై తులకుగాని, యిటు దేశానిగాని యేవిధమైన ప్రయోజనం కలుగలేదు. భారత దేశంలో సాంకేతికమార్గాల్లో వ్యవసాయాభివృద్ధి చేయడానికున్న అవకాశాలను సూచిస్తూ బరన్న తయారుచేసిన నివేదికలో, గెరింలో మాగాణిపొలాల్లో పంట నానాటికి తిరిగి పోతున్నదని తెలియజేశాడు.

యుద్ధానికేతర్యం ప్రపంచంలో వివిధదేశాలలో మాగాణిభూములలో పరిపంట రేఖింపగా తగిపోతున్నది యీదిగువ పట్టికః మూలంగా తెలుస్తుంది.

ఈ సూచించిన సంఖ్యలనుబట్టి మన ప్రభుత్వాలనూరా పాతాన్ని నేర్చుకొని, యిప్పుడు సాగుక్రిందఉన్న భూమినుండి ఆధిక ఉత్పత్తి లభించేయేర్పాట్లు చేయడం ఉత్తమం. అదేగారి గ్రామములకు పచ్చిక బీళ్ళుగా ఉపయోగపడే భూములను క్రొత్తగా సాగుక్రిందకు తెచ్చి వాటల మాగాణి పొలాలుగా మార్చడం తగదు. ఎరవులను, భూమిని సారవంతంచేసే తదితర సదాశాలను రైతులకు సప్తచేసి, రైతులకు తగిన రీతి సహాయపడుతూ ఆధికాహారోత్పత్తికి ప్రభుత్వం తోడ్పడాలి.

రైతుల కిచ్చే సహాయం ద్రవ్యరూపకేణా గావండా, ఎరవులరూపేణా చేయాలి. వ్యవసాయ పనిముట్లగలను, జీవితావసర ఉస్తువుల (యీ దేశంలో ఉత్పత్తికయ్యేవి. విదేశాలకు దిగుమతికయ్యేవి) ధరలను ప్రభుత్వం కంట్లోలు చేయాలి. దేశీ వ్యాప్తం కా, దెద్దదెగడు మొదలుకొని చిన్న చక్రకుడివరకూ వస్తువులధరలను వివరీతంగా తమ యిప్పు మొచ్చినట్లు పెంచడానికి స్వేచ్ఛనిస్తూ, కొన్ని వస్తువులధరలపై కంట్లోలు ఎత్తివేయడం చాలా గొప్ప తీర్పుదిం. ప్రభుత్వంలో, కలెక్టోరీలు అనులలో ఉన్న రోజులలోగూడ, వత్తులు పెద్ద పురుకుడి

(20-వ పేజీ చూడము)

క *

సంఖ్య

	1931-32	1935-37	1937-38	1938-39
పొనులు	పొనులు	పొనులు	పొనులు	పొనులు
829	861	825	729	
845	893	818	959	
637	—	—	—	
921	863	829	949	
1413	1505	1471	1449	
2933	2939	2858	2963	
—	—	—	—	
1799	2088	2001	2123	
2058	2339	2305	2376	

సమిష్టి రాజ్య సమితి స్థితి గతులు

సమిష్టి రాజ్య సమితి సాంకేతిక సమావేశం కోసం, ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి రాజకీయజ్ఞులూ, మంత్రాంగవేత్తలూ అంతా మ్యూనుస్టర్ల చేరుకున్నారు. ఈ సమావేశపు ప్రతిఫలాలంటే ప్రపంచభవిష్యత్తు చాలామటుకు ఆశాభరితం అంది. ప్రస్తుత అంతర్జాతీయ పరిస్థితుల కారణంగా సమిష్టి రాజ్య సమితి, అగ్రరాజ్యాలకంటే రెట్టతల కొన్ని అవసర సౌకర్యాలు చేరుకోవలసి ఉంది కాని ఈ నిర్ణయాలు చేసుకొని అవసరాల కోరికలకు ప్రస్తుతం సమిష్టి రాజ్య సమితి తేజోమా నిలిచిపోయింది. తత్ఫలంగా, పరస్పర దుస్థితులు ఇంకా కొన్ని మెరుపులను తప్పకుండా ఉన్నాయి.

సమిష్టి రాజ్య సమితి రెవల్యూషనరీ రాజ్యాల పక్షే తాను బలీ అయిపోయింది. సమిష్టి రాజ్య సమితి అన్నా, లేక ఖాళీ ప్రతినిధుల అంతర్జాతీయ మహిళా (League of Nations) అన్నా. ఇట్లాంటి సర్వప్రపంచంలోని స్వతంత్ర రాజ్య సమాఖ్య లేదా నాకుండా, ఏ ఒక్కటి, లేక మెక్సికోనుండో సభ్యులుగా ఉన్న మహిళలు రాజ్యాలు, "ఆందరికీ భయం ప్రత్యేక, సామిక ప్రతిభలు, భద్రతలూ కూడా, ఇతరుల దురాక్రమణ పాలుకాకుండా కాపాడాలని" సంకల్పమా, శక్తికూడా కలిగి ఉంటే పూనుకోగలటం మీదనే నిలవగలిగి ఉంటాయి. జినివా, వీనలో, గ్రేటు బ్రిటన్, ఫ్రాన్సులు, ప్రభువు ప్రపంచ యుద్ధానంతరం విరోధి రాజ్యాల బలబలాల తూకం చెదిరిపోవడం, సర్వనిర్భరతలో నిర్బంధ రాజ్యాల రూపాన్ని కాపాడే ప్రయత్నమూ, వీనలో ఆధిపత్యం వెల్లిండుకొన్నాయి. ఎప్పుడైతే ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సులు ఈ పృథ్వీలో తగినంత ఇచ్చి ఉంచుకొ, తగినంత సామర్థ్యంతోకా ప్రపంచాన్ని, అప్పుడు, జర్మనీ, జపాన్, ఇటలీలు, ఒకటాకటే, అంతర్జాతీయ సమాఖ్యలో నుంచి తప్పుకొని, తమ పరరాజ్యాక్రమణ జీవితాలు ప్రారంభించాయి. ఆ ప్రారంభాల్లో, ద్వితీయ ప్రపంచ సంగ్రామం గా పరిణమించి, వారి ఓటమికి దారితీశాయి.

మొదట, సమిష్టి రాజ్య సమితి కూడా ఐదు రాజ్యాల స్నేహం, అసలు తొక్కుకు, అగ్ర రాజ్యాలు-అమెరికా, రష్యా, యుగ్లాండు, - యూ మూడిటి సమిష్టి స్నేహబంధ ప్రాతిపదికమీదే ములుగుదేరింది. ఈ స్నేహం, అంటే-ఒకరొకరి, గౌరవసానాలు, కాపాడుకొంటామని మనసా జువ్వకొంటుంది. ఎందుకంటే ఏ ఒక్కరి గౌరవ స్థానంలో మార్పువచ్చినా, ఇతర రెండింటి సత్వ ప్రతిష్టకు దెబ్బతగిలి సమిష్టి మైత్రీ విచ్ఛిన్నం కావచ్చును.

సమిష్టి రాజ్య సమితి నిబంధనలలో వీటో అధికారం ప్రవేశపెట్టుకోవడంలో, అగ్రరాజ్యాల వారు ఏకతాకిని సమస్తాననే ఆకాంక్ష అంతర్లీనంగా కనబడుతుంది. సమిష్టి రాజ్య సమితి, సమాంగా పనిచేయగలగానే అగ్రరాజ్యాలు మూడు విధ్యుత్తరణ సహజాలని నిత్యం జ్ఞప్తికి తెచ్చుకునే, వీటో అధికారానికి స్థాన మిచ్చు

"వీటో అధికారం రద్దు చేయటమంటే నేనలా సమిష్టి రాజ్య సమితి చట్టాలను సంస్కరించుకోగలతలాలను. ప్రపంచ సమన్వయమీద రష్యాకు, తక్కిన ప్రపంచానికి సామరస్యం కుదిరి, రష్యా, అమెరికాలు స్వయంవిస్తృత విధానాలు, నిరంకుశ అధికార పద్ధతులూ మాని ఏక ప్రపంచ ప్రభుత్వాధికారానికి సిద్ధపడితేనే తప్ప, సమిష్టి రాజ్య సమితి సార్థకం కాలేదు"

లూ యా పి షర్

కొన్నాడు. ఈటో అధికారం వాడుకండా ఉండాలన్న ఉద్దేశంతో, వీటో అధికారానికి వాస్తవికతల ప్రకారం, తా బిచ్చాని. ఎందుకంటే, వీటో అధికారం వాడుకండా. అగ్రరాజ్యాలలో ఆధిపత్యం కల్గినవన్నీ చాలా. ఇక ఈమధ్య జరిగినట్లు ఏ ఒక్క అగ్ర రాజ్యమో పట్టణవాదులతో కచ్చిందంటే, ఇక సమిష్టి రాజ్య సమితి చీలిపోయి, అసలుకే మోసం రాగలసితిలో ఉందన్నమాట.

సమిష్టి భద్రతా సంఘంలో, సోవియట్ వీటో తరుచువటం, ఏదో ప్రత్యేకతత్వంలే అని అనేందుకుగాని, అట్లా తోనేనేందుకుగాని వీలు లేదు. ఏదో అంతర్వైరుధ్యాలవల్ల కొరియాను, రష్యా అమెరికాలు పంచుకోవలసి వచ్చిందో, ఆస్ట్రీయా జర్మనీలను, రష్యాతోపాటు తక్కిన మూడు పాశ్చాత్య రాజ్యాలు పంచుకోవలసి వచ్చిందో, బాల్కన్లలో రెండు శత్రుకూటాలు ఏర్పడవలసి వచ్చిందో, యూరప్, రెండు జాతి కూటాలుగా, (మార్చ్ ప్రకటనలో కనిపిస్తే కలవ వీలులేనవి) విభక్తమై పోవలసివచ్చిందో, ఆయా, అంతర్వైరుధ్యాలనే, ఈటోలు బహిరంగంగా ప్రతిఫలిస్తున్నాయి.

సోవియట్ నిరంకుశత్వాన్ని సమిష్టి రాజ్య సమితి ఆరికట్టకుండా, రష్యాను, వీటో అధికారం కాపాడుకుంటున్నట్టి, మార్క్సిస్టుల విధ్వంస పరికల్పాలంటే, సమిష్టి రాజ్య సమితి ప్రమేయం పెట్టుకోకుండా ప్రవర్తించవలసి

ఉంటుంది. గ్రీసు, టర్కీలలో అమెరికన్ ప్రభుత్వం ఈ పనే చేసింది. గ్రీసు టర్కీలకు రష్యా నెరుక్కొగల సాయం ఏదైనా చేస్తామని సమిష్టి రాజ్య సమితి ప్రయత్నించి ఉంటే, రష్యా వీటో అధికారాన్ని సమితిలో ఉపయోగించి ఉండేది, అనేందుకు, సామాన్యతర్కజ్ఞానం చాలు. కాక నిరూపణలు కావాలని యోసనా, బాల్కన్ రాష్ట్రాలకు సమితి విచారణం ఘాన్ని పంపటమనే రష్యా వీటో అధికారం ఉపయోగించి ఆపేసిందన్న విషయమే చాలు. ఇప్పుడు ఇరాన్, రష్యా దెబ్బింపులకు భయపడక, మార్క్సిస్టు పెట్రోలు పాకర్లు ప్రత్యేకంగా ఇయ్యకుండా ఉండేందుకు, అమెరికా ప్రభుత్వం ప్రోత్సహిస్తుంది. ఇరానియన్ సమన్వయ సాధి, సమిష్టి రాజ్య సమితి "పరిష్కరించింది." కాని ఈ సమన్వయ ఇంకా అట్లాగే మునుమిగిలే ఉంది. మన్యప్రాప్త్యలో ప్రవేశించాలని రష్యాపన్నాగాలు పన్నినన్నట్లు, ఈ సమన్వయ ఇట్లా ఉండవలసిందే. సమిష్టి రాజ్య సమితిలో, ఇరాన్ సమన్వయ లేదని మౌఖిక ఆవుతుంది

వోల్ విక్కులను మీకే విరుద్ధంగా మీరు వోల్ చేయవలసింది అడగటమే అంటే.

అగ్రరాజ్యాలలో ఏ ఒక్కటి, ఇప్పుడు అగ్రరాజ్యాల బలము తాను కృత్రిమంగా ఎదురు విరుగుతున్నంతకాలం, అగ్రరాజ్యాల అవస్థ మైత్రీ అనేది మునుపటివలె కాదు. ఈనా జేర్చుకున్న రెండు రాజ్య ప్రపంచాలూ, పూర్వమైన సమిష్టి రాజ్య సమితి, రెండూ కూడా ఒక సారి పొడగవు.

ఆర్థిక అవసరాలవృద్ధి, శాస్త్రవిజ్ఞాన పరంగానూ, ప్రపంచం ఏకముఖంగా ఉండి కూడా, రాజకీయంగానూ రెండుగుండాలుగా విభక్తమైపోతోంది.

ఇట్లా ప్రపంచం రెండుగా విభక్తమై యుంటే, సమిష్టి రాజ్య సమితి అంటూ, యథార్థమైన సంస్థ ఉండటానికి అస్సాద మెక్కడ ఉంది?

అందుచేత, వీటో అధికారం తీసేయాలంటే కేవలం సమిష్టి రాజ్య ప్రకటనలో సవరణలు చేస్తే చాలదు. అసలు ముందర, సమితి నిబంధనా పరిష్కారమే, వీటో తీసివేయాలనే తీర్మానాన్నీ, సోవియట్ ప్రభుత్వము, వీటో చేయవచ్చునని తేటతెల్లంగా కనబడుతుంది. అసలా విషయం అట్లే ఉంచినా, వీటో అధికారాన్ని, సమన్వయంగాని కైలేసేం, దురుపయోగాని కైలేసేం, రష్యా భద్రతా సంఘంలో తగులు ఉపయోగిస్తుందంటే, సమిష్టి రాజ్య సంఘం అనే ప్రముఖ పైపాతక్రింద, ప్రపంచం రెండుగా విడిపోయి దాగి ఉందనే విషయానికి, బాహ్య చిహ్నమని తెలుస్తుంది. ప్రపంచ వికృతత ఉంటే, వీటో అధికారానికి ప్రాముఖ్యం లేకుండా ఉండేది. అట్లాంటి వికృత ప్రపంచంలో లేదుకాబట్టి, మరెన్నో యితర విషయాలు సంభవించి, జపాన్, చైనా, కొరియా, ఇరాన్, టర్కీ, గ్రీసు, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా-అణుశక్తి, ఆర్థిక సామర్థ్య విస్తృతంలో వ్యక్తిగతాంతర్యము, ఇత్యది అనేక విషయ సమన్వయమీద, రష్యాకు తక్కిన ప్రపంచానికి సామరస్యం కుదిరి, రష్యా అమెరికాలు, రాజ్య నిర్ధారణ, నిరంకుశ పాలనా భావాలను వదిలేసుకొని, యథార్థమైన అంతర్జాతీయతకు ప్రపంచ వికృత ప్రభుత్వానికి, తల ఒడ్డి... ఇన్ని విషయాలు జరిగితే తప్ప, ఒక్క వీటో అధికారం తొలగించినంతమాత్రాన ప్రపంచ వికృత సంభవము కాదు.

వీటో అధికారం తొలగించాలని నాదించే వాళ్ళలో, తమ నెరుక్కొంటూన్న ఈ అంత రాధాలన్నీ సుస్పష్టంగా గ్రహించినవారు చాలా

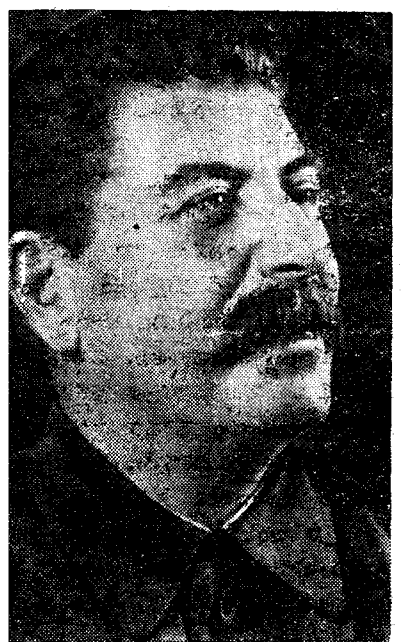
తక్కువ. నిరసికత్వం అంతర్జాతీయ సమితిలో పాల్గొనబోతూన్న సభ్యుల మనస్సులలో ముఖ్యంగా ఈ సమస్య ఎక్కువగా మెదులుతూ, ఉండి ఉంటుంది.

నిత్యం వార్తాపత్రికలలో ప్రపంచవ్యాపారాలూ, సంగతులూ చరికిస్తూ, అనేకమంది రాజకీయవేత్తలూ, సామాన్య జనులూ కూడా, రష్యా సామ్రాజ్యానికి, ప్రపంచాన్ని పూర్తిగా జయించి భవిష్యత్తులో ఎక్కడా కూడా సామరస్యం కుదిరే అస్సాదం లేదన్న నిశ్చయంతోకే వస్తున్నారు. కాని అనంత సమన్వయం సుఖమేనంటూ, మహా సమన్వయ సమన్వయం ఇత్యాది పెనుభూతాలతో నెనుకుంటున్న ప్రభుత్వాలూ, వ్యవస్థలూ కూడా మహావ్యభాతం కాదు. అంతకన్న ఎప్పుడో వ్యవస్థ సమన్వయం తాత్కాలికంగా సెదుక్కొని పరిష్కరించుకొనా సాగు. అందుచేత సమిష్టి రాజ్య సమితి కూడా పాలనైనా, గ్రీమూ, కొత్త పద్ధతీలూ, మర్రిగొంటివే ఇంకేవో పదివిషయాలు, ఇవే సమితిలో ముచ్చటయ్యాయి. ప్రతినిధులు జనాంతికంలో ముచ్చట. రష్యా యమే చర్చిస్తూ, సోవియట్, సోవియట్ తో ప్రపంచం మీదకు సమితి సమన్వయం అ ఆశ్చర్యంతో మామూలు ముచ్చటయ్యాయి.

సమిష్టి రాజ్య సమితి ప్రతినిధులు, మునుస్కో, వి.టి. ఓ., వి. ఆర్. ఓ., వి. యె.ఎ.ఓ. ఇత్యాది కార్యసంఘాలవృద్ధి. అంతర్జాతీయ నిధి, ప్రపంచ బాణా, మార్క్స్ ప్రకటన-ఇత్యాది, అంతర్జాతీయ జీవితంలోని యథార్థ మౌలము వివక్షించేందుకు విస్తరమైన ఈ సంఘాలవృద్ధి సర్వవేగితో ముందుకు వెళ్ళిస్తూ, కాని రష్యా వీటి వేటిల్లో నూ పాల్గొనటంలేదు. కారణం మేమిట? బహుశా రష్యా తన స్వంత సమన్వయం తక్కు. ఇతర సమన్వయం పరిమర్చించేసి పెట్టుకోకుండా లేదేమో! అంతకన్నా కూడా, తన సమన్వయ విషయ సమిష్టి రాజ్య సమితితోపాటు, తక్కిన సమన్వయం నీ కూడా, మరి చిక్కల్లో పడిపోదేరదుకు చేయవలసిందంతా ఇదిరకే చేసేసిందేమో!

రష్యా వీటో అధికారం పడేసే ఉపయోగించటానికి, సమిష్టి రాజ్య సమితి, సమన్వయ తో తేకపోవడానికి ఇదేకారణమేమో! సరిగ్గా సూకరించని రష్యా ఉన్న సమిష్టి రాజ్య సమితి, ప్రపంచ సాంఘిక, రాజకీయ భిన్నగుండు, అభ్యుదయాలూ, నిరోధకంగా నిలుస్తుంది.

అయితే, అమెరికా ఇంగ్లండు ఫ్రాన్సులది కూడా తప్పుయి ఉండవచ్చును. రష్యాతో కలిసి సమిష్టి రాజ్య సమితి, త్వరలో, అంతర్జాతీయ ప్రభుత్వ సంస్థగా మారవలసి ఉంది. లేకపోతే సమితి అమెరికన్ ప్రాబల్యంలో సజీవీభుంది ప్రపంచాన్ని పూర్తిగా, ఈ రెండింటో ఏ ఫలితం వచ్చినా స్వీకరించేందుకు సిద్ధంగా లేదేమో! అందుకనే సమిష్టి రాజ్య సమితి, ఇట్లాకంగాగో జయారతూ, ప్రపంచంలో ప్రతివీటో ప్రజలు, ముఖ్యంగా యువకులు, విశ్వాసం అనేదే కోల్పోయి, సంకటావస్థలూ, సంగతులూ న్నారు.

గొప్ప వారితో గుసగుసలు

నన్నయభట్టు

కీ॥ శే॥ శ్రీ వారణాసి శ్రీనివాసరావు

[తాటాకులింట్లో అలికిన సాగిలో సావిడివెడల్పు తిన్నేమీద తుంగ చాప. దానిమీద కళింకపు మేజు బల్లమందు విభూతిశిఖర, గుద్రాక్ష మూల, తెల్లని బట్టలు ధరించి తాటాకులను శుద్ధిచేస్తూ నన్నయభట్టు. అట్లాగే ప్రక్కన మరొక మేజు బల్ల ముందు గూర్చుని ఏదో వననాలిసూ నారాయణభట్టు.]

శే—(ప్రత్యేకించి. సాక్షుంగ దండప్రణామము)

నన్న—(బ్రహ్మకృతము. శివాయ నామః ఎకమ నీపు)

శే—(బ్రాహ్మణుల—కృష్ణాశీం.)

నన్న—(చాపవలించి) ఓట్లా కూర్చో. మూడు మట్టాచ్చాకులు,

శే—చిత్తం. తమ దర్శనం కాకపోవడం చేర వల్లి వచ్చు.

నన్న—నాకేమీ తీరదు. శ్రీవారికి రాజకీయ వ్యవహారాలు తలపించినప్పుడు తప్ప నిశ్రాంతి యండదు. నేనీసో వాటి పశ్చిమచాతుర్యాల రాయబారం తలపించబట్టి కొంచెంవెలికి వచ్చింది. నీ బప యెక్కడ?

శే—కంటపూటింట్లో

నన్న—పద్మ నీవిక్కడున్నాన్ని కోజులూ, మాయింట్లో నుండాలి. అది మా వృత్తిలో జేరిన విషయం.

శే—చిత్తం.

నన్న—నీ రాకకు కారణం?

శే—తమ దర్శనం జేసుకొని కొంచెం హాయి తీర్చుకోవడం. వారెవరు?

నన్న—వాడు వేరుగాను. నావంటివారే; నారాయణభట్టు. నా సహాధ్యాయి. సర్వవిషయాల్లో నా కంటక సహాయుడు. వాణిల్లు మాయింట్టి ప్రక్కనే. నీ సందేహాలన్నీ జంతు గొంతు లేకండా పడగవచ్చు.

శే—కృతాగ్రతి: అయితే మనవి చేసుకొంటు. తమ భారతాంధ్రీకరణం పూర్తికాలే చేసుం?

నన్న—ఎట్లా పూర్తితుంది? భారతమొక సహా సముద్రం. పడెనిమిది పర్వాలగ్రంథం. నేను పెద్దగాణ్ణింకార్యత తలపెట్టా నా సహాకార్యం; ఏం పూర్తిచేస్తానో ఆపా అనుకొంటూనే మొదలెట్టా. ఆగణ్యవర్ణం ముగించుకుందానే ఆపి వెయ్యాలిరాచ్చింది. మా నారాయణం తోడు లేకుంటే నే నా ఆదివర్ణంలోనే ఆపేవాణ్ణి.

నన్న—నాయనా, ఈయన మట్టుమట్టు. అందరితో సట్లాగనం పరిపాటుయిందీయనకు. లేకుం విషయంలో దప్పు నీయనకు నా సహాయం లేదు.

నన్న—అజేమన్నమాట, ఊహ చెలుసుకొన రులినయెడల దోడ్పడగల బుద్ధిమంతుడవు. వస్తు విషయ మట్లావుంటే.

ఉ. సారమతిం గవీంధ్రులు

ప్రసన్న కథాకవితాత్మము క్రింద

సారసిమేలునా నితరు లిం

రమ్యత నాదరింప, నా

నా రుచిరార్థ మా క్రింది

నన్నయభట్టు తెనుగునన మహా

భారత సంహితారచన

అంగురదయ్యె జగదీశ్వరుగన్

నన్న—అందులో 'నానాగుచిరార్థ మూ

నిధి' వాడుకాని, మిగతా పద్యములతో ఆయత్తే

నన్న—అట్లాటి నియమాలు పెట్టుకోవడం, విద్య వ్యవహారములైన వ్యాసమహాముని సారస్వతానం బీరువోకుండా పట్టుకురావడం, పరమాధ్యక్షుగా నుండబట్టి, కార్యం మరంత భార పడింది

శే—అవధ్యంలో 'ప్రసన్న కథాకవితాత్మము' తో సంబంధం కలిగివున్నట్లు అర్థంకావాలి? 'అక్షరరమ్యతనాదరింప' నంటే దేమిటా అని?

నన్న—ఎల్లప్పుడు రమ్యంగావుందని ఆశించ దగ్గమని, వ్యాసరచనాదరింపమైంది 'కాబట్టి ఆదరించదగ్గదని.

శే—నన్నయభట్టు! నీ గూర్చి నా గుప్తాచార్యమూటన్నాను. తమకు వాగమూలన బిరుదం రాజరాజనరేంద్రులవారే ప్రసాదించారా.

నన్న—(ఆశ్చర్యంతో) ఏమిటి! బిరుదా! శ్రీవారిచ్చారా! బిరుదేమిటి, శ్రీ వారేమిటి!?

శే—(ఆశ్చర్యంతో) అజేమన్నా! అట్లా గంటూ! తమకొదిరుకులేదా, శ్రీవారిచ్చింది కాదా?!

నన్న—నారాయణా, ఏమిటి! (నాతో) కవులకు బిరుదులేమిటాయో! కవియనే బిరుదు చాలదు? అదిపూరికేవస్తుందా? నేనెన్నడు కవి నని కూడా అనుకోలేదే.

శే—అజేమిటండీ! మాకాలంలో నీరుదు లేని కవి ఒక్కడూలేదే!

నన్న—అంటేకవిజ్ఞం - వ్యర్థపదమొక పన్ను మాట! ఎట్లాటి పుష్కలమైనానారే పుష్కలం ప్రాశస్త్య వాచ్చా కవన్నమాట! బాగుండినరే!

శే—(ఆశ్చర్యంతో) అజేమిటంకి నారాయణభట్టుగానీ? పుష్కలం రాయడం మాటలా.

నన్న—అట్లే యెట్లాగోతుంది? ఆనంద కుదుగురుకుని కూర్చోవాలి. కాగితాలు పట్టుకోవాలి, సిరాబుడిలో కలంనుంచాలి, వ్రాయాలి, సామాన్యపువనా, ఆకన్నానికి బిరుదు లేకుంటే యెట్లా? ఆంధ్రలోకముంతా ఆదరించనప్పుడు చివర కేవలమంది అభిమానులైనా ఆదరించి ఒక మహాసభాసమావేశంచేసి యేదేనొక పేరుదియ్య కంటే వడ్డకట్టముంతా శృంగాగానా?

శే—తమగు వెక్కిరిస్తున్నారా.

నన్న—అట్లే, ఉన్నమాటచెప్పా.

శే—అసలు బిరుదులేందుకు నాయనా, కవి అనే పేరుచాలనా? అది శేలికగా లభిస్తుందా? ఇంతకు ఈ విషయం మా అనుభవంలోది కాదు. మా తర్వాతవచ్చినవారిది బాగా అనుభవం. అట్లా బిరుదులిచ్చినవారు ఏ చక్రవర్తులలో, సంస్థాధీశ్వరులై యుండేవారు. వారి ఆస్థానాల్లో మహాపండితులుండేవారు. వారిలోకల్లా నుద్దండులైనవారినో, కాకుంటే బైటనుంచి వచ్చి కవిత్వంలోనో కాస్తాలోనో. అక్కడి వారినందరిని ఓకించినవారినో అందరి యనుమతి మీద బిరుదులిచ్చేవారు. ఆ మహాస్థానంలో బిరుదిచ్చారంటే యందలి వారి ప్రతిభ ఆంధ్రలోకానికంతా విదికంగాబట్టి సర్వజనాంగీకార మయ్యేది.

శే—చిత్తం. తమభిప్రాయం నుట్లాడుకూంటే జ్ఞాపక మొస్తాంది. తమగు రెండవోట్లు సంస్కృతం, ఒకపాటు తెలుగువాడా రమకుంటారు నిజమేనా?

నన్న—ఇదుగో నీ పేరెమిటో యెరగనుగాని, యేమిటాప్రశ్న?

నన్న—ఉంపవగూర్చి నారాయణా! తోచిన సందేహాలన్నీ అడగనీ. నీ సందేహం నివర్తి చేస్తాను. అంతకుముందొక చిన్నప్రశ్నచేస్తా. నీవు మాట్లాడేటప్పుడు దానిసహాధానంలో నీ సందేహ నివర్తిమిడుంది. నీవు ధారాళంగా మాట్లాడేటప్పుడు, వ్రాసేటప్పుడు సంస్కృత పెక్కువ వాడుకదా, తెలుగుపేర్ల వాడుకదా మనుకుంటావా?

శే—నన్న—(కొంచెముంకి) అనుకోను.

నన్న—అనుకోవుగదా; ధారాళంగా చెప్పే కవిత్వంలో కవిగూడా అట్లాగే అనుకోడు. వాడినన్న వాగ్మయగ్రి, భావావేశాన్నిబట్టి, భావనగ్లకొస్తుంది. నాకిది తాను సంస్కృత మెక్కువ వాడుకున్నానా, తెలుగుపేర్ల

వాడుకున్నానా అన్న యోచనకోచదు. అట్లా యోచించినా నే కవిత్వంసాగన, అనుకుంటూరి వ్రాత బయటపడింది.

శే—దాన్ని బట్టి తర్వాతివాం క్లా యాకవుల పాండిత్య నిర్ణయంచేయడానికి మీలవుకుందాంకి?

నన్న—కొలుకాదని నామతం: సంస్కృత పదాలెక్కువ వాకిన కవి కాంగ్రంథలో పరిపూర్ణ ప్రజ్ఞాబోధుడు. తెలుగుపేర్ల వాకినవానికి సంస్కృతంలో పూర్ణప్రజ్ఞాబోధుడు. ఈసందర్భంలో నింకొక భేదంనూడా గమనించాలి: శేలితో కొంతవృత్తిజ్ఞాపంతులైనవారూ చక్కని కవిత్వం చెప్పగలరు. కవిత్వం పూర్వజన్మ సంస్కారం. ఆవేశాశ్రయం; ఇది కవిత్వ వేరంతమాకుంది.

శే—చిత్తం బోధమంది. స్వామీ తమరు వైదికుని నియోగులా?

నన్న—(ముసిమసివత్తులు నవ్వుచుండును)

నన్న—అని మీకాలంలో వాంఛ వివాదపడి చివరకు ప్రాణాలు విడిగి కాదోలు, ఊరుకోవడ మెరుగున్నా. ఆ ఘర్షణకు శాఖాభివానం కారణం. వైదికులు నేను వైదికనని, నియోగులు నేను నియోగినని సిద్ధాంతం వ్యతిరేకానికి పక్ష పాట్లన్నీ విని తెగినవ్వుకునేవాణ్ణి. మానారా యణం మంపిపడేవాడు. దాని నిజం చెప్పామను.

నన్న—కాలంలోనున్న బ్రాహ్మణజాతిలో నియోగి వైదిక భేదాలులేవు. కాకక, ఛాందస భేదాలుండేవి. కావ్యంలోలే రాజకీయాలలో వ్యవహరించేవారు. ఛాందసులంటే, ఛాందసశాస్త్రాని కిప్పటి మీ ఆపాకం లేదు - ఛాందసుడంటే వేదసంబంధమైన ఆచారాలవలంబిస్తూ, అతి శ్రోత్రియంగా నుండేవారని అర్థం-వాంఛసాంప్రదాయాలనుబట్టి తర్వాత నియోగులు వైదికులు బయలుదేరారు. వ్యవహారంలో కొంతటిక్కరి తనం తప్పకు కాబట్టి తరచురాలక్కరితనం జీర్ణించి నియోగులంతా టక్కర్లని, వైదికులంతా కల్లకపటమెరక్కండూ తరతరాలుండడంచేత తెల్లనివన్నీ పాలనుకునే జ్యోతిషవారిని, ఛాందసులని, వ్యవహారంలో నిలబడాయి. ఇక ప్రకృతం; నాకు. కాకకప్రజ్ఞా నేను శ్రోత్రియుణ్ణి.

శే—చక్కగా జెప్పారు. ఒక్కసందేహ ముంది. అసిగే కోపమునుండేమా నని యుదుస్తున్నా.

నన్న—అక్షరపర్యావాయనా కొంతతనానికీ గాకుండా తెలుసుకోవాలని అకిగే మాటకు కోపంరచ్చేవాడు ప్రజ్ఞాపంతుడు కాదనే మతం వాణ్ణి నేను.

శే—అయితే సాహసినా. అధర్వణా—

నన్న—ఆ అడుగు. అధర్వణాచాగ్ల భారతం వ్రాసాడని, అది నన్నయగ్రాస్తున్న భారతం కాంటే బాగుందని, దాని కీర్త్య శేంది అతడింట్లో లేన పుడతేనింట్లని నన్నయ పరశురామశ్రీతి చేయించి దాన్లో నున్న భారతాన్ని నాశనం చేసాడనీకాదా? నీ వడగబోయేది? తర్వాతవాండ్ల పుణ్యవాని, ఆరేంట్లో లేనపుడన్నాగుకాని, యే రాత్రివోజేసి, బైటికి పారిపోమొస్తున్నవాణ్ణి కాస్తా చేతులూ కట్టి ఆ మంటలో దహనం చేసాడన్నాగుకాను. అట్లా వుంటుంది యీవ్యాధి నూయల్లుడక. అట్లా ఆనమానించే ప్రభువులంతా ఒక ఆలోచన జేయకెందుకో! నన్నయ కవిత్వంకంటే అతని కవిత్వం బాగుంటేకాను ఈవ్యాధి, వైవా గొడవానా? ఏదీ అతని పద్య మంటూ వొకటి చదువుతుంటారే నీ కొచ్చునా అది.

శే—వొచ్చు.

నన్న—చదువు చూద్దాం.

శే—కా. తృప్తాతంతు నిబద్ధ బుధులగు రాధేయాదులంగా శ్రీ కృష్ణున్ శేవల మగ్గుగా దలచి మర్రింపంగ నుత్సాహ వర్ధిల్లంబయ్యె సుయోధనుం డెకట, ధాత్రినాథ యాలింపుమా ఉష్ణిమంబున గట్టవచ్చునె మద పూర్వోగ్ర సంధాలమున్.

నన్న—అది గదా పద్యం. ఒక కవి వ్రాసిన గ్రంథాల్లో మిన్నెండే నీలిపేట్లు, పద్యాల్లో గూడా మిన్నెండే నిలుస్తాయనే ధర్మాన్ననుసరిస్తే, ఏదీ ఆచార్య మంచివ్యాధిలో కాకక, యుండాకదా ఆ కవిత్వంలో ధాగాకట్టి, పది

నన్న—అది గదా పద్యం. ఒక కవి వ్రాసిన గ్రంథాల్లో మిన్నెండే నీలిపేట్లు, పద్యాల్లో గూడా మిన్నెండే నిలుస్తాయనే ధర్మాన్ననుసరిస్తే, ఏదీ ఆచార్య మంచివ్యాధిలో కాకక, యుండాకదా ఆ కవిత్వంలో ధాగాకట్టి, పది

నన్న—అది గదా పద్యం. ఒక కవి వ్రాసిన గ్రంథాల్లో మిన్నెండే నీలిపేట్లు, పద్యాల్లో గూడా మిన్నెండే నిలుస్తాయనే ధర్మాన్ననుసరిస్తే, ఏదీ ఆచార్య మంచివ్యాధిలో కాకక, యుండాకదా ఆ కవిత్వంలో ధాగాకట్టి, పది

నన్న—అది గదా పద్యం. ఒక కవి వ్రాసిన గ్రంథాల్లో మిన్నెండే నీలిపేట్లు, పద్యాల్లో గూడా మిన్నెండే నిలుస్తాయనే ధర్మాన్ననుసరిస్తే, ఏదీ ఆచార్య మంచివ్యాధిలో కాకక, యుండాకదా ఆ కవిత్వంలో ధాగాకట్టి, పది

నన్న—అది గదా పద్యం. ఒక కవి వ్రాసిన గ్రంథాల్లో మిన్నెండే నీలిపేట్లు, పద్యాల్లో గూడా మిన్నెండే నిలుస్తాయనే ధర్మాన్ననుసరిస్తే, ఏదీ ఆచార్య మంచివ్యాధిలో కాకక, యుండాకదా ఆ కవిత్వంలో ధాగాకట్టి, పది

శ్రీ యశ. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు

(భారత ప్రభుత్వపు మంత్రివర్గములో కొంత మంత్రిగా నియమింపబడి మొన్న మొన్ననే అధికార స్వీకారము చేసినారు.)

జాటిల్లం, భావోన్మేషం నన్నయ కవిత్వంలో నా మాడు లక్షణాలు పోల్చిచూడగల రసికులకు ఈవ్యాధిగూడ లేంక నుండాలి. తెలియకపోదని సమాధానమిస్తే నీ సందేహం తీరక పోదు. "మర్రింపంగ"నని మా నన్నయ్య యే యశస్వీనువ్రాసాడనిచదు. ఓట్లాంటి అపవాదు ఇతని కర్మవశాన దాపరించింది. ఇంతకన్న నీ యేవ్యాధి విషయాన్ని గురించి మేము ప్రసంగించం.

శే—పోనీంకి. కోపమునుండేమానని ముందే యుడిసా. ఇంకొక విషయమడుగుతా చెప్పండి. కవిత్వం చెప్పడం మెందుకు?

నన్న—మా నన్నయ తన నన్నయభట్టి యంతో "సహాపకాగార్థం కావ్యం"అన్నాడు. కవిత్వం చెప్పడం పరోపకారంకాకను.

శే—అగుకొరకా, కవిసాత్త్వర్థ కొరకా?

నన్న—ఏం శంకలు చేస్తావు నాయనా? పని వాడికి తన పనితనంవల్ల కలిగే సోత్కర్ష తప్పదుదా? అది పరమాపధిగా బెట్టుకోవడమేమి ధర్మం? సోత్కర్ష వ్యక్తికి సంబంధించింది. కావ్యం, కవిత్వం, దేశానికి సంఘానికి, సంబంధించినవి. అట్లాట పప్పుడు దేశ సంఘోత్కర్ష పరమాపధి చేసుకోవడం ధర్మంగాని, ఎవడో కవి యేమాలోకూర్చుని నాఉత్కర్ష కోసం చెబుకున్నా ఇష్టమైతే వినండి, లేక పోనే మానంంటే, యెంసాధికం? అయితే అట్లాటి గమనియంబెట్టుకొని వ్రాసినా అది రాణించవచ్చు. ఎప్పుడు రాణిస్తుందంటే పది మందికినచ్చి యేదోవిధంగా నువకరించేటప్పుడే రాణిస్తుంది. ఇదంతా నూత్తుంగాదోచే, నూలంగా పరోపకారార్థం కావ్యమన్నాడు మా వాడు.

నన్న—నాయనా నేనింకా విపులంజేసావిషా ఈసందర్భంలో పరోపకారం గెండురకాల జరగాచ్చు. నీలిబోధకంగానూ చదువగుల హృద్య కరంగానూ జరగొచ్చు. ఏదోగొప్పకథనో చిన్నకథనో తీసుకుని, ఎదోపాపం తాత్కాలికంగా సాగినా, కొంతకాలంజరిగేవరకు పంక పోదని, తనకున్న శక్తిసామర్థ్యాల వినియోగించి కవి వ్రాయవచ్చు. లేకుంటే పాపమాపుణ్యమా యేదో కథలో నిమిష చదువుకునేవాండా హా యనుకునేట్లు రచింపవచ్చు. అయితే ఆ యాహా యోతువంటిది? తాత్కాలికంగా మన మనేకవిషయాల కాహా యంటున్నాం. అట్లాటి ఆహా, కొన్నిపట్ల మనంజేసుకున్న పుడల్లాయను పించి మొదటి సంతోషాన్ని ఆనందం దశకెస్తునుంది. అట్టి యానందాన్ని కవి కలిగిస్తూనే వుంటాడు. అట్లా కలిగించేవాడేకవి. అట్లాటి ఆనందాన్ని కల్పించడంకూడా పరోపకారం చేయమే. ఇక్కడొక్క భేదం గుర్తించాలి. అట్లాటి ఆనందం మంచి విషయంగాల్గుగురించా, పట్టివిషయంగాల్గుగురించా అని. ఈ శంకతుంటరి తనానికి ఉన్న. పట్టివిషయాల వ్యవస్థల కలిగే ఆనందం పూజనీయం కాదని కొంచెం విచారించగల ప్రత్యక్షికి విశదమే. స్త్రీలోలత జరిగినంతవరకు ఆనందాన్ని కలిగిస్తుంది. కాబట్టి ఒకచక్కని జంపిడినుకుని సో శృంగారవృత్తులన్నిటినీ చదువగుల శిరీసాలు గనుకొప్పిచేట్లు కర్ణించగల శక్తిమంతులైన కవులున్నారని. కాని

(22 న పేజీ చూడుడు).

కథానిక :

సరమేధ

'కౌండిన్య'

(మోహనలాల్ మహతో కథకు అనువాదము)

మంద పటముమీద ఒక దేశ ముంది ... అక్కడి నివాసులు ఎవ్వరూ. యజ్ఞము, జపము, తపము, హోమాలలో మునిగిపోయి ఉంటారు గోమేద, అజమేద మొలైన మేదలన్నీ ఇప్పుడైతే పోయాయి, కాని గౌరవమేద, మానవతా మేద జీవనమేద, ప్రేమమేద, ఇత్యాది మేదలిప్పటికీ ఉన్నాయి. ఈ యజ్ఞాలని సాధారణంగా ఆదేశపు పెద్దలే చేస్తుంటారు. అక్కడి న్యాయశాస్త్రంకూడా వారికే అనుకూలంగా ఉన్నది... ఆదేశపు పేరెత్త వద్దు. ఏమీ అంటే—ఇప్పుడు ఉదయం, మేము కాఫీకూడా తీసుకోలేము, ఇంకా... కాకం పానం!

సాయంత్రం నాలుగై ఉంటుంది. పొగరంగుమేమం వల్ల నదీతట మింకా బూడిదరంగుగాను, నీ రింకా బూడిదరంగుగాను కనబడుతోంది. తెరటాలు గట్టన కొట్టుకొని కల్, కల్, ఛల్, ఛల్ శబ్దము చేస్తున్నది పదిబట్టన ఉన్న రెండు మూడు కావలు కాళ మందుకుని నాట్యము చేస్తున్నది. నదీతీరము నిర్ల సంగా ఉన్నది. పెద్దరేవులో నెలగు రైదుగురు-కూలీ లాకనబడుతున్నారు-మనుష్యులు, స్నానంచేస్తూకాళ్లు వేతులు తోముకుంటున్నారు. పక్కరేవు శ్మశాన రేవు రెండు మూడు చితుల్లోనుండి పొగవస్తోంది. ఒకశవము చితిమీద ఉన్నది. నలుగురైదుగురు చితిని వద్దకున్నారు. ఇద్దరు చిన్నపిల్లలు గదిరా వడుతూ, ఒక అకాలవృద్ధ యువకునిదగ్గర నిలబడి పువ్వుల సంధ్యకాల మవుతోంది.

చితి తడిపుల్లలతో అమర్చబడి ఉన్నది. నేను విశ్వజ్ఞంగా ఈ దృశ్యము చూస్తున్నా. "మానవజీవిత మెంత గడ్డివరకలా గున్నది! శాస్త్ర గాలి వేసిందో లేదో ఈ గడ్డి నెరుగు అరిపోయింది. జీవితంలోని నమస్తకోరితలు, కాంక్షలు, ప్రేమ, చింత, రాగ ద్వేషాలు ఒక్కరెప్పటికీ పాడ!"

ఇట్లాంటి భావుకతాజన్య నానాప్రకార కల్పనల తోను, రకరకాల ఆలోచనలతోను కల్లోలమైంది. నా మెదడు.

ఇద్దరు మనుష్యులు, అనిచ్చకో నున్నట్లుగా ముంద రికి వచ్చారు. శవముమీది గుడ్డ తొలగించబడింది— చిరుగులగుడ్డ—చూస్తే, శవ మొక స్త్రీ. పారి పోయిన మొగము, దిండుకపోయిన అర మూత కన్నులు, చిక్కిన శరీరముమీద, రక్తప్రదాగులతో విండిన ఒక మానవ కోక-పెద్దపెద్ద ఎర్రని, నల్లని దాగులు భయంకరంగా ఉన్నై. 'ఏమిటిది!' అని నేనొక్కసారి అసాధమ స్తకము కంపించిపోయాను. 'మనుష్యులు: ఈమె, ఎత్తయిన స్త్రలంనుంచి తప్పిపోయినా ఉండాలి, లేదా ఎవరైనా ఈమెను క్రూరీ చేసిఉండాలి' అని ఆ మృతస్త్రీయొక్క చేతు లికి లక్కగాజాల జత ఒకటి, నుదుటిమీద కుంకమ బొట్టుయొక్క మర్చ ఉన్నాయి. ఆమె ప్రకాంత ముఖముమీద పరిస్థితిప్రహరముల చిహ్నాలు ముద్రిత ముల్లై ఉన్నాయి. శవము స్నానముచేయించడాని కని కోరెము ఎత్తబడింది. ఇంతవరకు ధీకనేత్రాలతో చూస్తున్న పిల్లలు 'అమ్మా! అని. హఠాత్తుగా భావుకు మన్నారు. ఆ అకాలవృద్ధ యువకుడు—ఎముక్తలు పొడుగుకువచ్చిన భాతితో, దవదలు దిండుకుపోయిన పొడుగుముఖంతో, అస్వాభావికంగా ఉన్న, ఆ యువ కుడుకూడా గొల్లమన్నాడు.

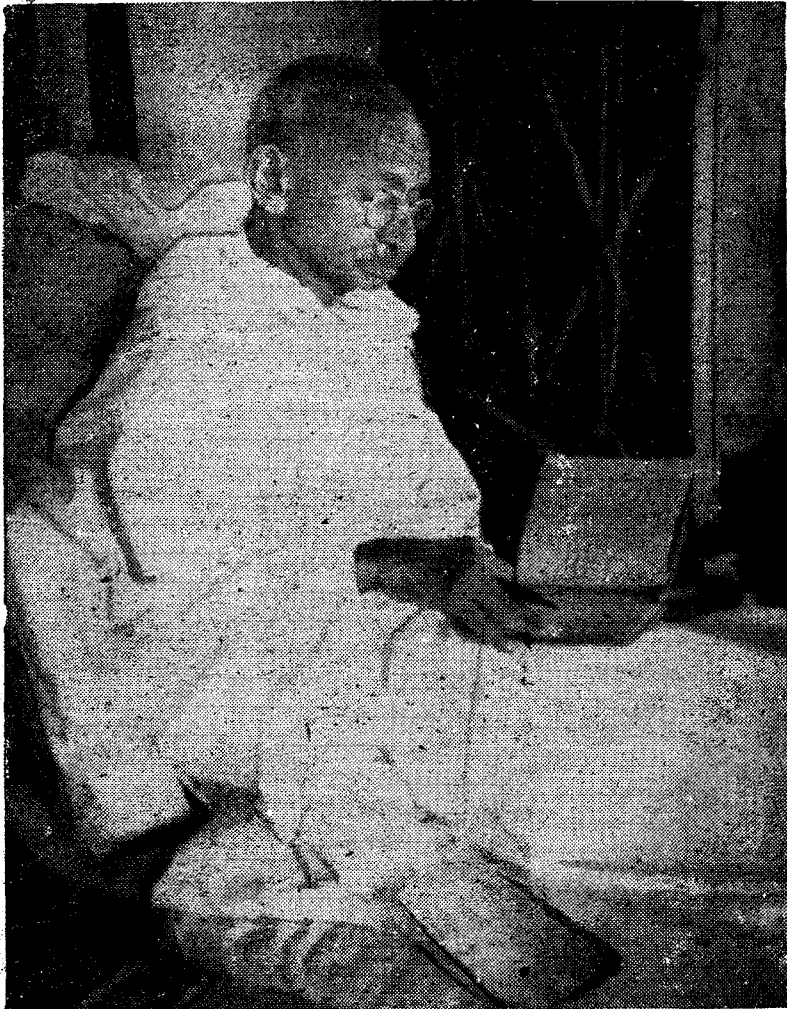
రక్తపుమరకలపై ఆకర్షించబడిన నా దృశ్యము ఈ కరుణామయ కుహనులో ఊగినలాడింది. నామీద నాకే కోపము వచ్చింది, ఇక్కడి కెందుకు వచ్చానా అని విచారము కలిగింది. కాని, నా ఈ మూగ ప్రశ్నకి జవా బెవరు చెప్పకారు; నది ప్రవహిస్తూ ఉన్నది వృక్షలు, తరంగాలు అల్లల్లాడుతున్నవి. వీటికి నాప్రశ్నకి జవాబిచ్చే సావకాళంలేదు. ఇక మిగిలిన దెవరయ్యా అంటే, శవసంస్కారము చేయ వచ్చిన వీరు. వారిని మొరటిమంచి ఒక విషమ ప్రశ్న వేడిస్తోంది—ఏమిటిది? ఈ తడిమొద్దలైన పుల్లల చితి అంటుకుని ఆరిపోవడానికి నాలుగు గంటలు పట్టుకుందా, అరుగంటలు పట్టుకుందా? అని. రాత్రి సమీపించినదిగా!

నా కళ్ళజోడుమీద మేమంతో తగవులాడి వచ్చి నాలుగైదు మృదుకణములు పడ్డవి 'కళ్ళజోడు కుడుకుకోయిన నేను నా కళ్ళకుకూడా కుడుకు కున్నాను; ఇది నా నిర్బలత్వమా, లేక మానవ త్వమా, పరమాత్మకే తెలియాలి!

మరే: సంధ్యకాలమైంది. మేహాలు గాలిలో పరుగులిడుతున్నాయి. నది తన పూర్వ యవ్వనపు మగముతో పడస్తోంది. నిర్లసం. శ్మశానపు, కాలిన, తడిసిన భూమిపైన—బొగ్గులు, సగంకాలినకర్రలు, వెడజల్లబడిఉన్నవి.

9

ఏరేవున నిలబడిఉన్నానో. అక్కడ ఒక చిన్న పాక,టిన్నురేకు పాక—ఒకటి ఉంది. రెండు మూడు నన్ననన్నని ప్రంభాలమీద ఒక టిన్నురేకు—పది పన్నెండడుగుల పొడుగుది, ఐదారు అడుగుల వెడ ల్పుది—వేసి ఎవరో మహానుభావులు తనకోసము స్వర్గద్వారం తెరిపించుకున్నారు. ఈ పాకగోడల మీద బొగ్గు, ఇటీకముక్కలతోటి సంధ్యాతీకమైన పేర్ల రకరకాల లిపులతో వ్రాయబడిఉన్నాయి. నేన మీద నివ్వండించడంమూలాన్న నల్లని గుండ్రని మచ్చలున్నాయి. ఒకచోట బూడిద, బొగ్గు పగిలి పోయిన చిల్లెగొట్టాలు పడిఉన్నాయి. ఎవరో బావాజీ ఇక్కడ మకాం వేశాడు.

గీ తా పా రా య ణ ము

మేమం గట్టిగా గర్జించింది. ఒక వర్షపుజల్లు వచ్చింది. చితికి నివ్వంటించి అంత్యేష్టనక్కారకర్త ఈ ధర్మశాలలోని ఒక మూలకి వరుగెత్తుకువచ్చాడు. నేనూ ధర్మశాల శ్రద్ధాజ్ఞాకోచ్చాను. బావాజీ నా కుభ మైన దుస్తులు చూచి ఒక చిరిగిన చాప వేశాడు. ఆ చాపమీద కూర్చుని ఎవరో డవరం చేయించుకున్న బావకు తడివెండ్రుకలు అక్కడక్కడ ఉన్నాయి. సాధుమహాశయుడు గొట్టములో నివ్వవేయ నారం భించాడు.

శవసంస్కారకర్తలలో ఒకడు ఇంకొకడితో అన్నాడు: "భజరాం, ఆ దురవృష్టవంతులారి దుర దృష్టం చూశావ్! చనిపోయినా, ఆమె దుర్లభ అంతం కాలేదు! పర్లం వడుతోంది. బుస్సుమని చితి ఒక సారి ఆరిపోయింది. ఇట్లా జరుగుతుందని తెలిస్తే గంగానదిలోనే పారవేద్దుమే!"

భజరాం అన్నాడు: "మన వీదవాళ్ళకి టికానా ఏముంది? భగవంతుడికే మనమీద కోపం వచ్చి నప్పుడు, ఇంకా సుఖమేమిటి? మన మొకవేళ శవాన్ని గంగానదిలో పారవేసినా, బహుళ: గంగా నదికూడా, ఎండిపోతుందేమో!

నేనిక ఊరుకోలేకపోయాను ఆ వీదస్త్రీయొక్క బట్టలమీది రక్తం నా కళ్ళలో మెదుల్తోంది. ఊరు కుండామకున్నా ఊరుకోలేకపోయాను అన్నాను.

"ఏమయ్యా, ఆమె ఎట్లా చనిపోయింది? ఎక్కడి నుంచైనా పడిపోలేదుకదా!"

ఆమెభర్తయైన భజరాం అన్నాడు: 'అయ్యా, పురుడు వచ్చి పోయిందండి. ముగ్గురుపిల్లల్ని నా నెత్తిని వదిలిపోయింది. క్షయవల్ల నేను చావడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను. ఏమీ చెప్పను స్వామీ! నేను చాలా అభాగ్యుణ్ణి. ఇదిగో ఇద్దరు పిల్లలు. మూడో వాడికి ఏడురోజుల వయస్సు."

అతని కళ్ళవెంబడి. యమునా గంగలు ప్రవ హించాయి.

రోగి భజరాం, తనకథ దగ్గుకూ, దగ్గుకూ విన్నవిం చాడు.... జాతి కతడు గొల్లవాడు. వీరతనంవల్ల 'దేురియా' లోని ఒక బొగ్గుగనిలో పనికి కుదిరాడు. చిన్నతనము—ఇప్పుడు గతించిన ఆమె ఆరోజుల్లో అక్కడి కూలీలలో ఒకతని కూతురు; అప్పటికి చాల చిన్నపిల్ల.

యవ్వనపు మదంలో అతడు దిట్టమైన కూలీ. అతని విశాల వక్షస్థలంలో కనిపిస్తూన్నట్లు అతడు 9 లేక 10 గంటలు రాక్షసులలాగ గనిలో పనిచేసే వాడు. రాత్రిఅంతా కల్లుతాగి అల్లరి చేసేవాడు. గని గొయ్యిగర్గరే ఒక విశాలమైన కల్లుపాక ఉండేది. అది కూలీలకి స్వస్థం (నరకం?) అని చెప్పవచ్చు. దివమూతా తోరమైన రాళ్ళతో యుద్ధంచేసి అలిసి పోయిన కూలీకాళ్ళ మనోవిసోదముకోసం, వారి ఆరోగ్యపునఃపావన ననుభవిస్తూన్న గని యజమా నులు, ఆరోగ్యప్రదమైన కల్లుపాకను స్థాపించారు.

కూలీలసంపావన ఏవిధంగావైపోయేది ఇక్కడ చెప్పడం అనవసరం. భజరాం ఒక్కడేకాదు, అనేక

అందుకే భజరాం విశ్వంజలంగా తిరుగుతున్నాడు. మరను కలిగినప్పుడు ఆమెను కొట్టడానికి వెతుక్కు తాడు, దొంగినప్పుడు బాగా కొట్టడం, లేకపోతే— మంగళా పిల్లవాడితో పొరుగిళ్ళలో దాగుకున్నప్పుడు—తిట్టుతిట్టడం—ఇది పరిపాస్తైపోయింది. ఒక్కొక్కసారి మంగళా అతని వీపుకు తగిలిన గాయాలకి వట్టిల వేయవలసినచ్చేది.

ఈవిధంగా స్వాస్థ్యం చెడటంవల్ల, దుమ్ములో ధూళిలో, గాలిలోని గది లోపలికాగంలోని వనివల్ల అతనికి క్షయ పట్టుకున్నది. వెలకు పదిరోజులు పనికి వెళ్ళటం, మిగిలిన 20 రోజులు మంచంమీద పడి యుండి మంగళా కురోద్ధరణచేయటం జరుగుతోంది.

3

పదహారేళ్లు, దెబ్బని, ఎనుబదివేల ముడుగుల బొగ్గునైనా అతడు మోసిఉన్నాడు. కాని పని పూర్తి కాలేదు. శరీరము మాత్రము పాడైంది. కోపము ఎక్కువైంది. ఇక తప్పనిసరిగా, తన కష్టకథను, కరుణకథను యజమానితో చెప్పుకున్నాడు. యజ మాని చాల దయగలవా డవటంచేత భజరాంనాని అతనిభార్యకి ఇవ్వడానికి ఒప్పుకున్నాడు. కృతజ్ఞతా శ్రువులతో భజరాం పులితుడయ్యాడు. ఇరవైసంవత్స రాలు బానిసత్వముచేసి సరక మనుభవించి ప్రస్తుత పరిస్థితికి వచ్చినచోట, ఈలాటం మాత్ర. మే మంత తక్కువా?...

మంగళా 'కూలీ' అయింది. భజరాం 'కర్మి' అయ్యాడు. ఆమె కిద్దరు మగపిల్లలు—సాక్షాత్తుగా తండ్రిపోలికే: దోప వెళ్ళేవారికి తమ 'తిట్టచదువు' తెలియచేయడం. 'మో' లోని బురదనీరు అవలి చిరులమీద చిచ్చుడం- ఇది వారి నిత్య దైనికచర్య. మంగళా గనిలోకి వెళ్ళతూ అన్నది, 'అబ్బాయీ, నాన్నని ఏడిపించక అడుక్కండి, నేను సాయంత్రానికి వస్తా—"

పెద్దకుర్రవాడు, ఐదు ఏళ్లుంటాయి, కర్మి చెంప నొక దెబ్బచేసి 'నాన్నా, లంజా'డుకు' అని ఒక తిట్లు ప్రసాదించాడు మంగళా చిపురుతిసుకు కొట్టిబోతే కుట్టువాడు ఇటీకముక్కలవరం కురిపించాడు. మంగ లాకు తలుపు వేసుకోవలసినవచ్చింది.....

దినములు గడవ నారంభించాయి. భజరాంకు జ్వర మెక్కువవుతోంది. పథ్యంపేరిట త్రాగుడు సాగుకూనే ఉన్నది. ఉదయం 8 మొదలు రాత్రి పదివరకు మంగళా శ్రమపడవలసినస్తోంది. రెండు మానముల గర్బిణిగా ఆమె గనికి వెళ్ళ నారంభిం చింది. గర్భలక్షణము లిప్పటికి పూర్తిగా కన్పించే నారంభించినవి. ఏవమయంలో పథవజీలకు కూడా విశ్రాంతి అవసరమో అట్టి సమయంలో మంగళా కఠినపరిశ్రమ చేయవలసినస్తోంది.

ఏడు మానము లామె ఎట్లో గడవగల్గింది. ఇక ఎనిమిదవమానము ఆమెకు యముడులా వచ్చింది. మంగళా చనిపోతేమాత్రం 'గని దేవత' కేమిలోలు. ఒక్కరుకాదు లక్షలమంగళాలు తమ ప్రాణాల నామె కర్పించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు....దరిద్రదేశంలో మనుష్యులప్రాణాలకి విలువేమిటి?

ఒకరోజు కూలీల జమేదారు బెత్తంతో ఆమె గర్భాన్న కొట్టుకూ. "ఏమిటిది, బొగ్గెత్తుకుపోదా మనుకుంటున్నావా?" అని అన్నాడు. ఈ అవమాన జనకపరిహాస మామెకు ఏడ్పు తెప్పించింది. లజ్జ వల్ల ఆమెముఖం వివర్ణమైంది. చుట్టుప్రక్కలనున్న కూలీలు రాక్షసులలాగ అల్లహాసం చేశారు!

నవమమాసం వచ్చింది. మంగళా జబ్బుపడి పోయింది. నొప్పులవల్ల బాధ శరీరమంతా వ్యాపిం చింది. భజరాం గాబరాపడి పొరుగింటి వృద్ధస్త్రీని పిలుచుకువచ్చాడు. ఆమె అన్నది—'అనమయంలో పుడుకు రాబోతోంది.'

దన, సాధన, స్వాస్థ్య, హీనుడైన భజరాం తల బాడుకున్నాడు. ఆ వృద్ధస్త్రీ కాళ్ళమీద వడ్డాడు. ఆమె చేతనైనసాయం చేస్తానన్నది.

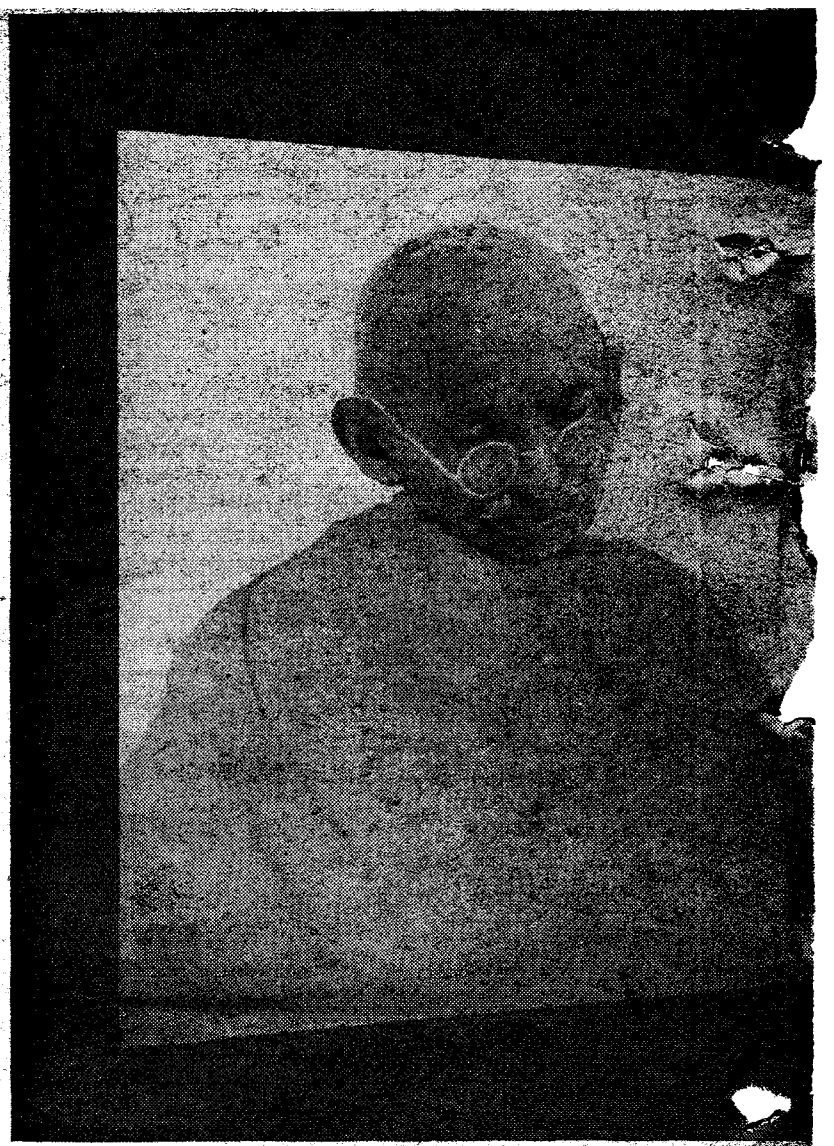
వారంరోజులు మంగళా బాధపడుతూనే ఉన్నది వృహ తెలిసినప్పుడు, పిల్లలు, భర్త ఏమైపోయి నారో అని అడుగుతూనే ఉన్నది. మూలుగుతూనే ఉన్నది. తలదగ్గర కూర్చుండి భజరాో విసురు తూనే ఉన్నాడు. పిల్లలు అల్లరి అల్లరి ఒకమూల కూర్చునే ఉన్నారు. పగలు పర్యతాలులాగ గడిస్తే రాత్రుళ్లు హీమాలయపర్వత లవుతున్నాయి.

ఒకరాత్రి, శ్రావణమాసపుమేహులు అకాశస్పృశ గించి పెద్దపెద్ద చినుకులతో వర్షిస్తున్నాయి. గాలివల్ల చెట్ల మొుళ్లు వెకలింపవడుతున్నాయి—మంగళాకు ఒక చిన్నపిల్లవాడు పుట్టాడు. మంగళా మూర్ఛిల్లినది.

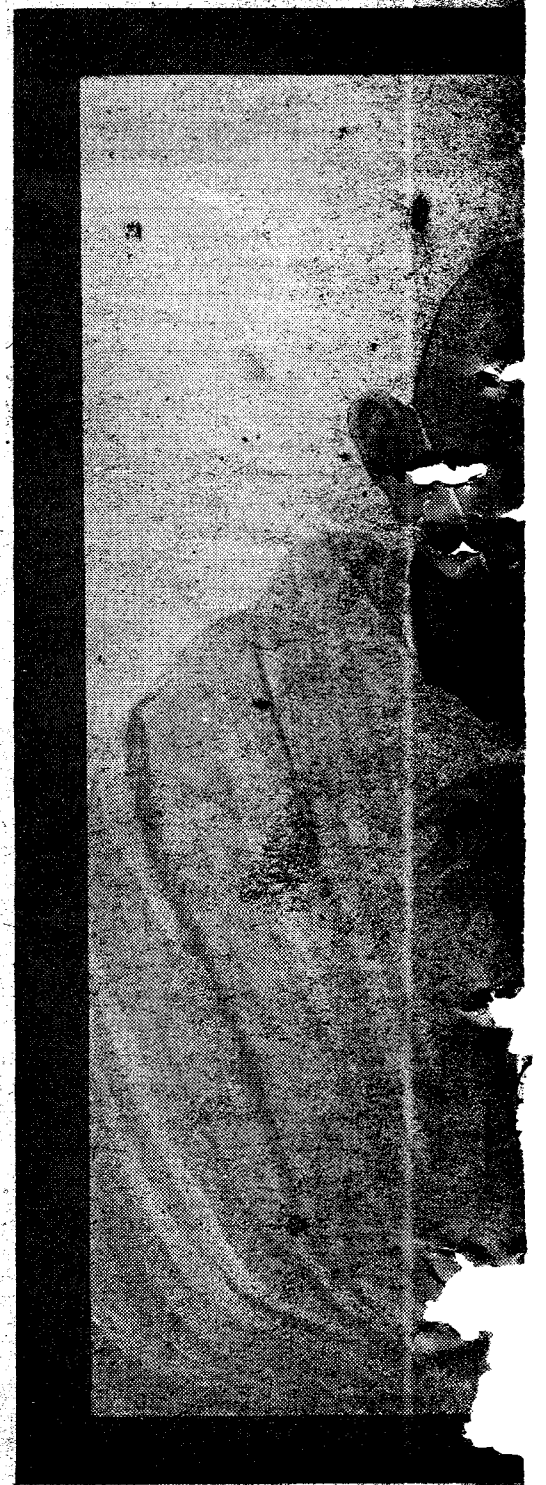
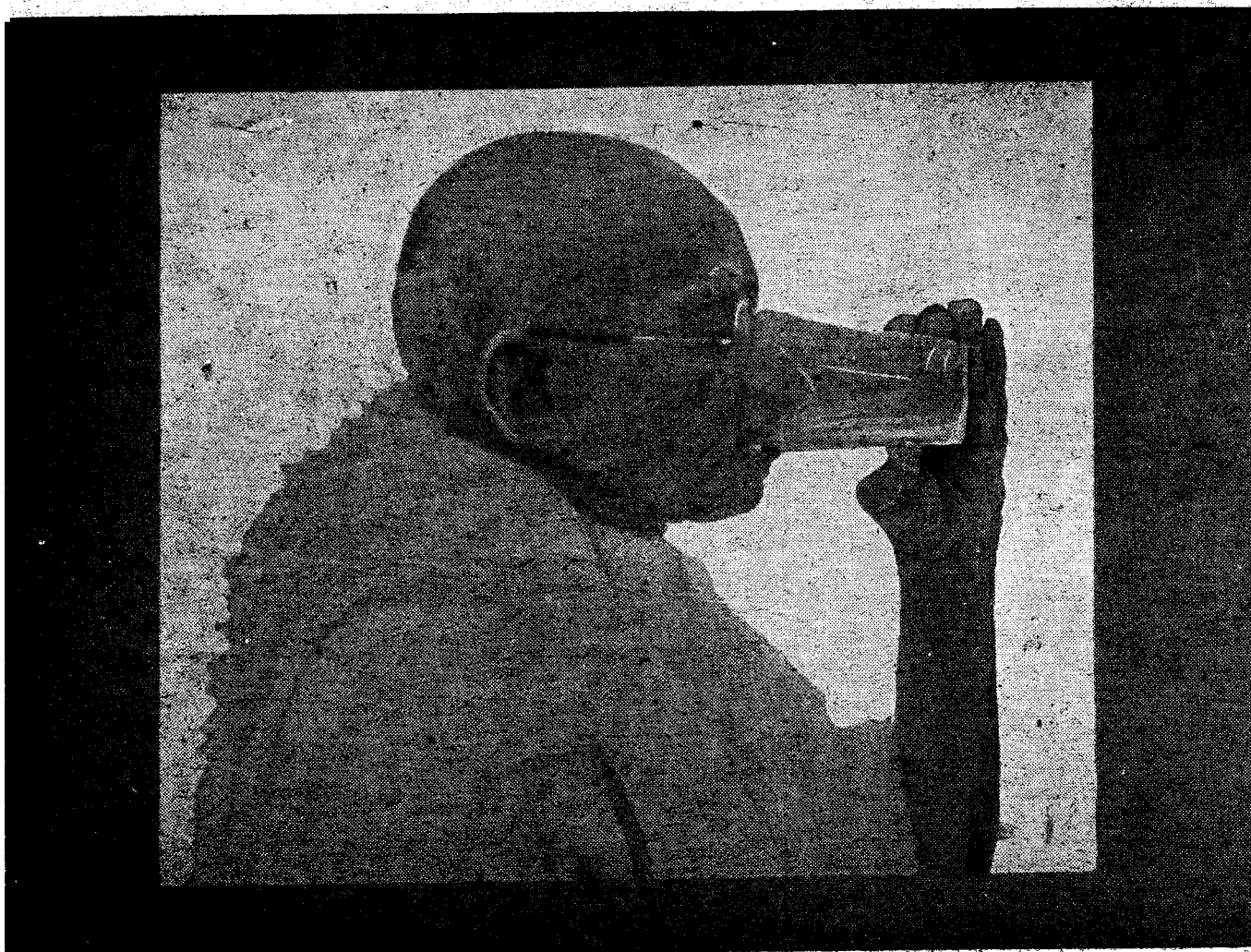
ప్రతిమహార్ర మామె స్వాస్థ్యము చెడుతోంది. ఆమె శరీరమునుంచి రక్తకార ప్రారంభించింది- 'లేడికాక్టర్' అవసరముంది. కాని ఆ ఆలోచనే అసంభవం భజరాంకు. బొషధము లేదు, సముచిత సేవా లేదు. మంగళా క్రమంగా ఉపశోకాలపు వక్షత్ర మైంది. సహాయంకోసం భజరాం పడుతూ లేస్తూ మేనేజరీదగ్గరకు వెళ్ళితే ఆయన లేడు. 'ఎవ్వరూ

(20 వ పేజీ చూడుడు)

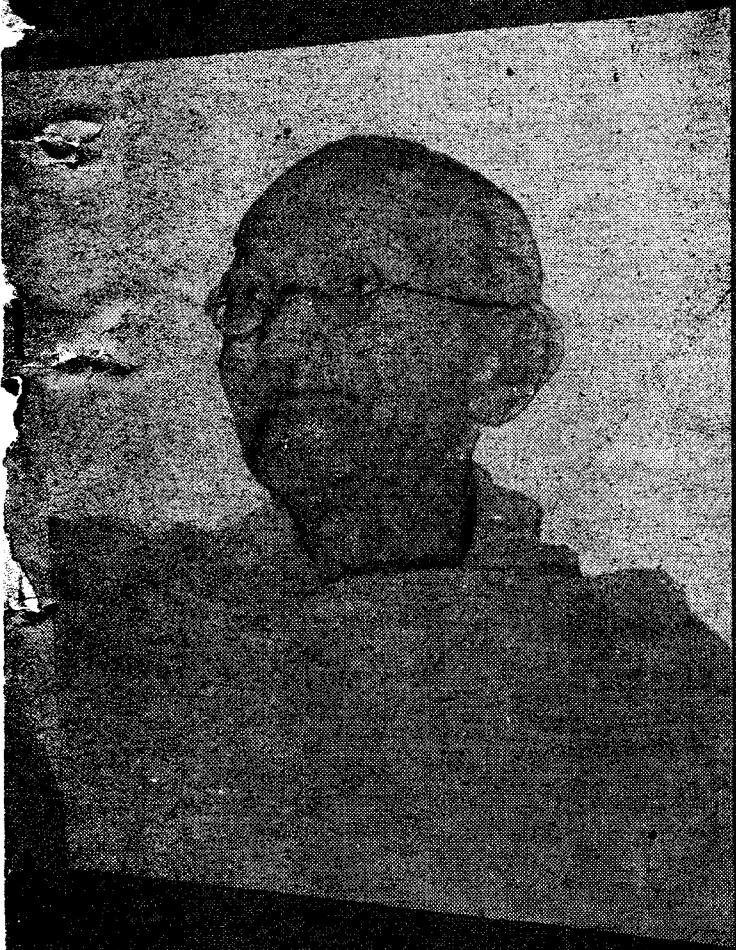

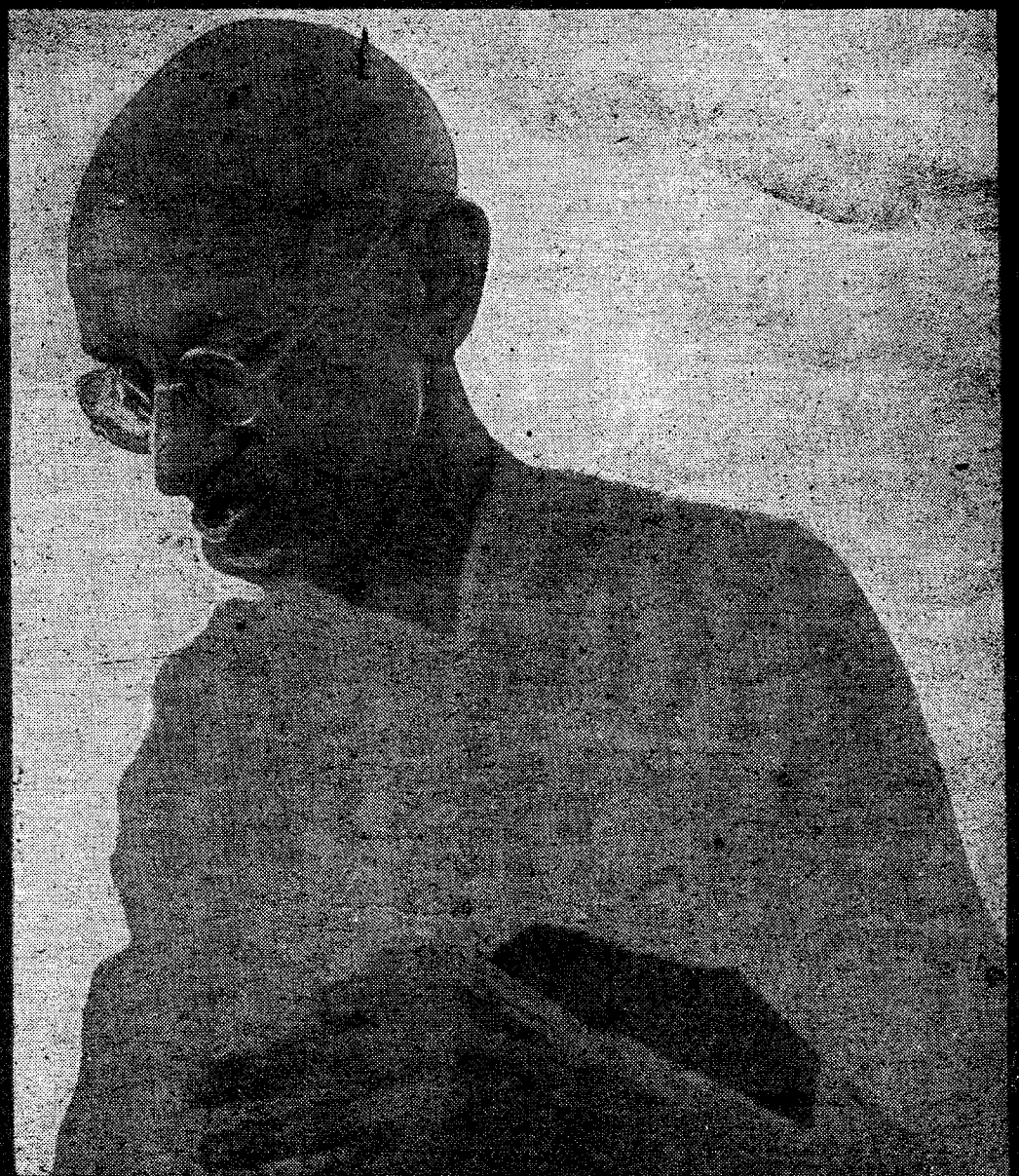
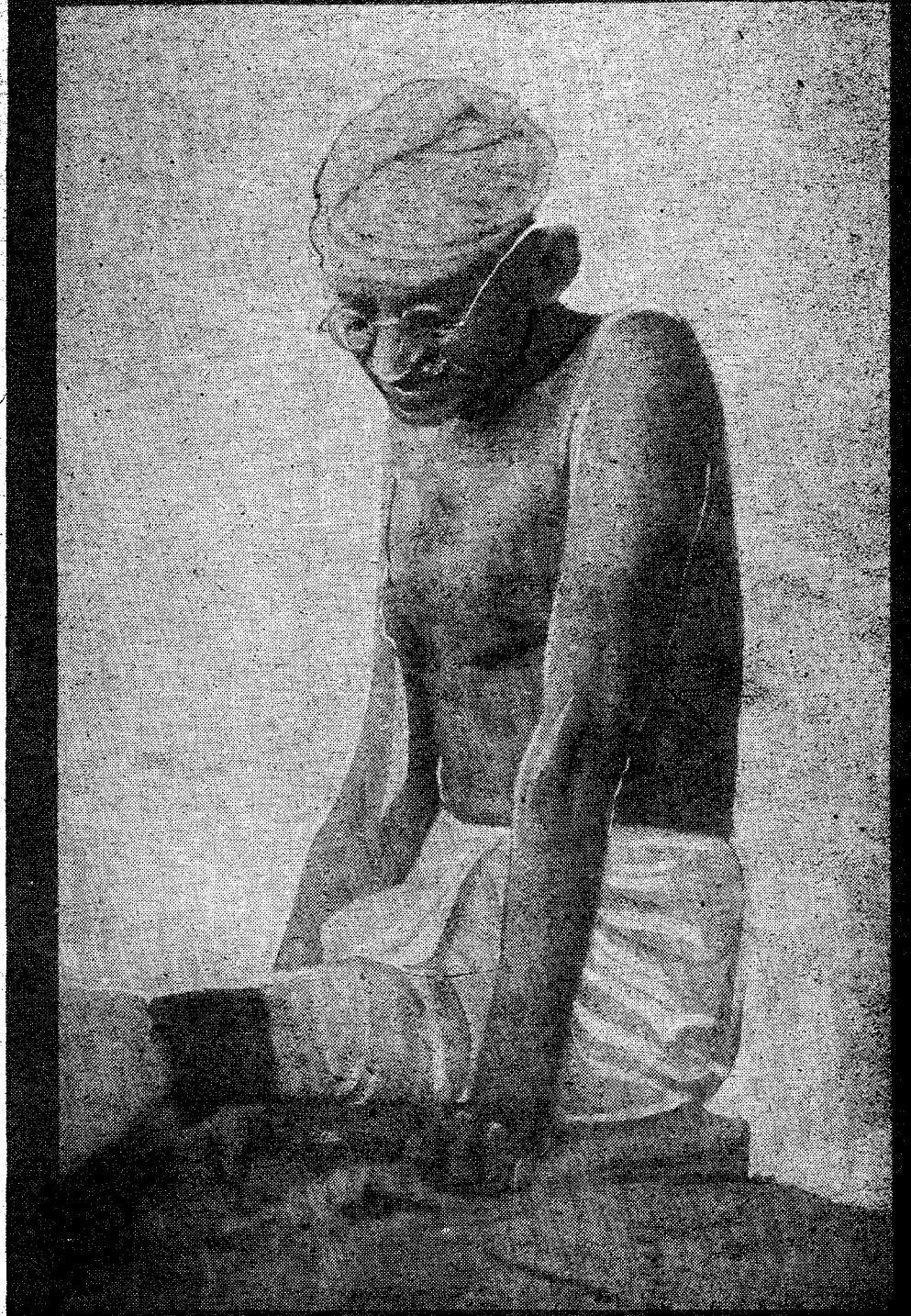
గాంధీ మహాత్మా

హాస ప్రసన్న తలు

నా
బాల్య
కథ

మహాత్మా గాంధీ

“అయ్యా, కుడిచేయి పోరుబందరు సంస్థానంనేవ కర్పించాను. అందుచేత మిగిలిన ఎడం చేత్తో సలాం పెట్టున్నాను. అమర్నాథ చెయ్యాలని గాదు” అని నవాబును సంతోష పెట్టారట. ఏ సంస్థానమైనా విడిచిపెట్టినాకూడా, ఆ సంస్థానం అంటే ఆయనకంత అభిమానం, అంత నియమం ఉండేవి.

మా నాన్నగారి పేరు కబాగాంధి. ఆయన రాజాస్థానికన్యాయస్థానములో సభ్యుడుగా ఉండేవారు. ఆ న్యాయస్థానంలో గాజులకు, వాల్ల వంశం వాల్లకు తగువులొనే పరిష్కారము చేసేవారు.

మా నాన్నగారు, ఎప్పుడూ నిజం చెప్పేవారు. చాలా ధైర్యంగా ఉండే వారు. ఎవరికి సహాయం కావలసినా చేసేవారు. కొద్దిగా కోపం ఎక్కువగా ఉండేది. కోర్టు వ్యవహారాల్లో చాలా ధర్మంగా ప్రవర్తించే వారు. రాజగారన్నా, సంస్థానమన్నా అభిమానమెక్కువ. ఒకసారి ఒక ఏజెంటు (సంస్థానంలో ఇంగ్లీషు వారి మనిషి) రాజగారిని మానాన్న ముందర తిడితే ఆయన, ఏజెంటును, నువ్వలా అన కూడదని మందలించారట. దానితో ఆ ఏజెంటుకు నువ్వు నాకు చెప్పే వాడివా అని కోపంవచ్చింది. ఎదిరించి నందుకు క్షమార్పణ కోరుకుంటావా జైలులో పెట్టనా అని బెదరించాడట. మా నాన్నగారిని జైలులో పెట్టినా ఏమీ బెదరక పోయేటప్పటికి, ఏజెంటు ఏమీ చెయ్యలేక ఆయన్ను వదిలేశాడట.

మా అమ్మ పరమసాధ్వి. నిత్యమూ దైవచింతతో పూజా పునస్కారాలూ చేస్తూ అవికానిదే భోజనంచేసేదికాదు. ఆవిడకు సూర్యుణ్ణి చూడందే అన్నం తిననని, నియమముండేది. అందుకోసం మబ్బరోజుల్లో, సూర్యుడు ఎప్పుడు కనబడతాడా అని మేమంతా ఆకాశము కేసి చూస్తూండే వాళ్ళం. ఎప్పుడైనా సూర్యుడు కాస్త బయటి కొచ్చినట్టు కనబడితే “అమ్మా, అమ్మా చప్పనరా, సూర్యుడొచ్చాడు” అని అమ్మను కేకవేసి పిలిచే వాళ్ళం. ఒక్కొక్కప్పుడు ఆవిడ పనిలోంచి తెమిలి మా కేకలతో బైటికి వచ్చేటప్పటికి సూర్యుడు కనబడకుండా పోయేవాడు. ఆమె

నవ్వుతూ, “ఇవాళ దేవుడు నన్ను
అన్నం తినోద్దంటున్నాడు, నాయనా”
అని సంతోషంతో మళ్ళీ ఇంట్లో పను
ల్లోకి వెళ్ళిపోయేది.

నేను, పోరు బంధరున (ఈ ఊరినే
సుదామపురి అని కూడా అంటారు.)
1869 సంవత్సరము అక్టోబర్ రెండో
తారీఖున, అంటే శుక్ల సం॥ భాద్రపద
బహుళ ద్వాదశి శనివారము నాడు
పుట్టాను.

నేను చదువులో చాలామందగొడి
కుష్టవాడిగా ఉండేవాణ్ణి. నాకు ఎక్కా-
లు అప్పచెప్పటం చాలా కష్టంగా ఉం-
డేది. అప్పటి విషయాల జ్ఞాపకం
కూడా నాకు తక్కువే.

తరువాత, మాతండ్రి పోరుబందరు వదిలి రాజస్థానిక-కోర్టు సభ్యులుగా, రాజకోటలో కాపురంపెట్టారు. నాకు అప్పుడు సుమారు ఏడేళ్లండేవి. ఒక ప్రైమరీస్కూల్లో నన్ను చదవ్వేశారు. అసలు నాకునలుగురుకుటుంబంతోటీ కలిసి తిరగటానికి బిడియం ఎక్కువగా ఉండేది. స్కూలుకుపోవటం, పాఠాలు పడువుకోటం ఇదే నాపనులు. కుటుంబంతో తిరిగి ఆటలాడుకొందామంటే, వాళ్లు నన్ను వేళాకోళాలు చేస్తారేమోనని భయంచేత వేళేవాడను కాను.

[illegible]

బాలగేయాలు
శ్రీచింతా దీక్షితులు

(సంపాదించినవి)

7

చిన్నయ్య పంచలకు తొగరు
 పిన్నికి పట్టిపది పొగరు
 జాన మెల్ల తీసుకొని జవురు, జవురు.
 (బానమలై = బానచెట్టు బావ్య; జవురు = కొట్టు)

8

వదిన వదిన పంకాయ
వదిన మొగడు పెంకాయ.

9

నృపగుణ జూడించె నమలి,
 శనగ కెల్లెనయ్య నమలి,
 గుప్పునపర్వతాలు నెమలి,
 గుప్పున పడదుమికె నమలి !

10

జేరు జేరు బండ కింద
జింకపిల్ల లాడుతున్నా

ఒకసారి స్కూలు ఇనస్పెక్టరు జై
లస్ అనేఆయన మా బడికివచ్చి, వర్ణ
క్రమం వ్రాయమని ఐదు ఇంగ్లీషు
మాటలు డిక్టేషనిచ్చారు. నే నొక
మాట తప్పువ్రాస్తూంటే, మా మాస్ట
రు రహస్యంగా నా కాలు గోకారు.
పక్క కుజ్జివాడి పలక చూచి వ్రాయ
మని ఆయన ఉద్దేశం. కాని నేను మా
త్రం అల్లా చెయ్యడం తప్పుగదా యని
చెయ్యలేదు. క్లాసంతా ఐదు మాటలు
రైటుగా వ్రాశారు. నేనొక్కడనే తప్పు
వ్రాసినవాడిని. నాది తెలివ తక్కువ
అని చెప్పేందుకు ఆ పంతులుగారెంతో
ప్రయత్నించారు. కాని నాకు నేను
చేసిందే ధర్మమనిపించి, తప్పుచేయట్లా
నచ్చలేదు. ఆ దొంగతనం నాకు ఎప్పు
టికీ పటుబడలేదు.

ఒకసారి “శ్రవణ పితృభక్తి” అనే నాటకం నాకంటబడిచదివాను. అసలు నాకు క్లాసు పుస్తకాలు అర్థమయి పాఠాలు వచ్చేటప్పటికే చాలా కష్టముగా ఉండేది. అందుచేత నై పుస్తకాలనే చదివేవాడనుగాను.

శ్రవణ శిష్యభక్తి నాటకం మాత్రం
నాకు చాలా బాగుంది. ఆ కథ తలచు
కొంటే కళ్ళంబడి నీళ్లు ఏడుపూ
వచ్చేది. ఆ నాటకంలో పాటలు ఎప్పు
డూ పాడుకొనేవాడిని. శ్రవణశిష్య

పట్టుకు రా చచ్చుమన్న
పచ్చరాళ్లు కప్పుదాము.

11.

ఒక్కమ్మ నెత్తిన గోరంతి,
చప్పకు చప్పకు చినపాపి
చపితే ముక్కు చిక్కిస్తూ,
చల్లో నక్కరు పిలిపించి,
చింతలు మలపలు దాటిస్తూ !

12

బిల్లిశమ్మా జిల్లి శు-
డబ్బుకు రెండు జిల్లి శు.

13

కొండ మీద బీరపువ్వులూ,
కొయ్యనా-వద్దా!
మామి తెచ్చిన మల్లెపువ్వులూ,
ముడవ నా-వద్దా!
అత్తగారి పట్టు చీరా,
కట్టనా-వద్దా!
మొగుడిచేత మొట్టి కాయలూ,
లిస్సా - వద్దా!

ආරක්ෂාකරණය කළ පිටපතකට පමණක් සීමා කළ යුතුයි.

గాంధీ తాత

‘వేంకటేశం’

సూర్యుడు - గ్రహాలు - భూమిపట్టుక

సూర్యగ్రహణమయంలో (Chromosphere)

జ్వాలామండలాన్ని చూచుచున్న తెలుసుకొన్నాము. ఈ వర్ణమండలం, మండలం ఇంకోవాయుమండలాన్ని చాటితే సూర్యని ప్రకాశమండలాన్ని చూపుతుంది (Photosphere). ఈ మండలంలోనే మనకు వచ్చే ఎండా, వెలుగు పుడుతున్నాయి. సూర్యుడు రాయిచంటి ఘనపదార్థం, ఏదీ ఉండలేదు. అంతా వాయువే సూర్యుడు ఒక పెద్ద వాయుగోళం. కాని సూర్యుడి లోపలిభాగాల్లో, రెండు గురువంటి గింజ అంత వదల్చం, ఒక ఏనుగు బరువు ఉంటుంది. ఎలా అంత బరువు ఉంటుందో ముందువారాల్లో చెప్పకుండా, సూర్యుడిలో వాయువంతా, సున్న తిరుగుతూ, -లివాన వచ్చినప్పుడు దుమారం రేగినట్లుగా చలించుతుంది. ఇంత గాఢా పుట్టించే సూర్యుడు లేకపోతే సువ్యవస్థ పుట్టకపోయేది తెలుసా? గనలో కూలీలు క్రవీస 1 వేల టన్నుల రాక్షసిబొగ్గు ఇచ్చేకత్తి. ఒక చదరపుమైల నేలమీద ఒక గంట సూర్యుని వడితో వచ్చేకత్తి సరిపోయే తెలుసా? ఒకరోజున మన భూప్రపంచం అంతలా నేలమీదపడి సూర్యుని శక్తివల్ల కొన్ని వేల ఏళ్లు, ప్రపంచంలో 260 కోట్ల ప్రజా, అన్నివయస్సు చేయిచుకోవచ్చు. కాబట్టి పెద్దోయి, నీవంట్లో కొవ్వు, రైలునుండివీ రాక్షసి బొగ్గా, నీటిఎవరి, ఇవన్నీ కూడా సూర్యుని శక్తి రూపాలే. సూర్యుడుకి అడ్డాచే మేఘాలకూడా సూర్యునివల్ల పుట్టినవే.

మన భూమి, భూమాక సూర్యుడిగర్భంలో పుట్టిన గోళం. అంటూ భావించుకుంటే భూమిపట్టుక ఇప్పటికి 300 కోట్ల ఏళ్లక్రితంమాట బహుశా సూర్యుని మట్టి మువ్వలాగా వెలగకుండా, అంటియిననీ రోజులేమో, విశ్వవర్షులన చేస్తూ, బ్రహ్మాండపువీరలా మామూలుగ్రుడ్డిగా ఇంకోనీక్షిత్రం వచ్చి, మన సూర్యుడి దీప్యంలో, మన లేకపోతే మరేవగ్గా వచ్చి గణపైను తలవకుండా తేలిక. కాని ఏమి జరిగిందో, సూర్యుడు అగ్నిగోళంలాగా ఉన్నటువంటి లాగా వెలిగిపోవడమేకాదుగా ఉన్నాదన్నమై పోయాడు. ముక్కా, చక్కా అయిపోగా మిగిలినది బిమ్మ ఇప్పుడు వెలుగుతున్న సూర్యంబం. అయితే ఆ ముక్కలు చక్కలా, బుబ్బలా, బుబ్బలా, భూమి అంగరకుడూ (బుబ్బలా). బుబ్బా సృష్టి, శని, వరుణుడు (ఇంద్రుడు), Neptune, Pluto అన్నగ్రహాలును. వాటి ఉపగ్రహాలు మన చంద్రుడిలాగే గ్రహాలుగానూ, తోకమక్కలుగానూ, ఉల్కలుగానూ (వారే నక్షత్రాలు) తయారయ్యాయి. Neptune, Pluto, గత 50 ఏళ్లలోనే కనిపెట్టారు గనక మన భాషలో పేర్లులేవు. అయితే వైన చెప్పిన వరుసలోనే దూరదూరంగా సూర్యుడిచుట్టూ ప్రవక్షిణంవేస్తూ నిలిచిపోయాయి. ఈ గ్రహాలన్నీ, 300 కోట్ల ఏళ్లక్రితం ఆకాశంలో వడిపోతుంటే ఎలా నిలిచి ఉన్నాయి

అని మీరు ప్రశ్నించక మానడం. అలా నిలవడానికి కారణం గ్రహీత, సూర్యుడికి మధ్యనన్న ఆకర్షణే ఈ బహ్యంతో అన్నివస్తువులు ఒకదాన్ని ఒకటి ఆకర్షిస్తూ ఉంటాయి. ఆ ఆకర్షణను గురుత్వాకర్షణం (Gravitation) అంటారు. దీని గురించి, దీన్ని కనిపెట్టిన స్థానం మహాశయుని గురించి ముందువారాల్లో చెప్పకుండా, సూర్యుడు, మిగతా గ్రహాలను ఆకర్షిస్తూ ఉండవలసి అని సూర్యుడి చుట్టూ ప్రవక్షిస్తూ ఆకాశంలో నిలిచిపోయాయి.

అలా ఏర్పడ్డ భూమి, 200 కోట్లనవత్సరాల చల్లారూ ఉండిపోయింది. కొంతవఱగా చల్లారేక, నీరూ, సముద్రం, నేల, కొండలు, అగ్నిపర్వతాలూ, మేఘాలు ఏర్పడ్డాయి. భూమిమీద 50 మైళ్ళ దగ్గర నడిగా నేల ఏర్పడింది. ఈ 50 మైళ్ళ లోపలి, ద ఏముందో తరువాత చెప్పకుండా, బహుశా అగ్ని పర్వత ముఖంనుండి సలసల కాగి జరిగి బయలు పడే ప్రసంగ భూమిలో ఉండనుకో ఇప్పటికి భూమి వాయువాదులనుండి చల్లారి, దట్టంగా అయి, ద్రవ భూసం అయిపోయి సూర్యుని ఆకర్షణం ఒక ముక్క చీలిపోయి కాలక్రమేణా చంద్రుడుగా మారింది. భూమి, సూర్యుడూ, ఈ రెండి ఆకర్షణవల్లా ఆ రెండింటిమధ్య ఉండిపోయింది చంద్రుడం. మన భూమికి 2 ఆక్షం మైళ్ళ దూరంలోనే ఉన్నాడు చంద్రుడు.

భూమి పుట్టే 200 కోట్లనవత్సరాల చల్లబడి నప్పటికి, ఇంకాపులకు చూడరాక, చెట్లకుచెరకు లాగా, భూమిచుట్టూ 50 మైళ్ళ దగ్గర నేలఏర్పడింది. ఇదిజరిగిన కొన్ని ఏళ్లకే వేడివ్వడం భూమి మీద వందలాది నవత్సరాల కురవడం ముగిస్తూ వేడినీళ్లనుముద్రం అగ్నిపర్వతాల్లో నిండిన భూమి ఏర్పడ్డాయి. దట్టమైన మేఘాలతోనండి, వేడి సముద్రంతో ఉండేభూమి అలాగ వల్లబడుతూ ఇంకో 40 కోట్ల ఏంట్లు ఉండిపోయింది. అప్పటికి మేఘాలు దాగా అగ్ని సముద్రంనీ వేడికూడా పోతగ్గింది. ఇన్నాళ్లవరకూ భూమి అంత గాఢమైనదీ ఉండిపోయిందన్నమాట ఆకాశంలో మేఘాలు ఏర్పాటుచేర నివేరకూ, ఏకగ్నిపర్వతపు మంటల వెలుగో భూమి గాఢి వెలుగునచ్చే ఆరోజుల్లో, సముద్రంవల్లారి, ఎండిపోకిన మొటిరోజుల్లో ప్రపంచంలోకి జీవం అన్నది, ప్రాణవస్త్రపువన్నది ప్రవేశించింది. ఎలాగ అలా జరిగింది అంత చాలా రకాలుగా చెబితారు శాస్త్రజ్ఞులు, వర్ణనల నేలమీద పడతూ, ఉప్పులు కరిగి వేడిసముద్రంలో ప్రవేశించాయి అని, ఆఉప్పులు కరిగిఉన్న వేడినీటి ద్రావకంలో సుఖపుగా తయారు అవగల, బొగ్గుపదార్థాల సంకలనంపై పెరిగి ఏర్పడ్డాయని చెబితారు. సముద్రం ఆరోజుల్లో పెద్దగాసా యిన కర్మాగారం, బొగ్గుపునుగాలి ఉష్ణలవణాలు కలిసి ఒక సమాయన్న హతాత్తగా జీవంకా క్రింద మారిపోయి ఉండొచ్చు, అజీవజీవం తనస్వభావంచేత

(19 వ పేజీ చూడండి)

దన్నాడా? మాకు స్వరాజ్యం వచ్చితిరానినీ అని మరింత పట్టుదలగా చెప్పాడు గాంధీతాత. ఇదివరకటికంటే ఇంకా బిచ్చంలో, సట్టుదలతో వికమత్వంగా ఉంటే స్వరాజ్యం వస్తుందని ప్రజలకు చెప్పాడు. ప్రజలు శ్రద్ధగావిన్నారు. పట్టుదలతో పనిచేశారు. మనకు స్వరాజ్యం వచ్చింది. కాబట్టి మనకు స్వరాజ్యం రావటానికి కావలసిన గాంధీతాతే. మనదేశాన్ని పాప చెయ్యటానికి, ప్రజలకు తెలివివ్వటానికి, ఆయన చాల ఉపవాసాలు చేశాడు. ఇదివరకు ఆయన చేసిన ఒక్కొక్క ఉపవాసంవల్లా ఒక్కొక్క మేట్లు స్వరాజ్యం మనకు దగ్గర కొచ్చింది. స్వరాజ్యం వచ్చిందనగా, గాంధీగారి కోరిక నెరవేరిందనగా అని సంకోచించాం. కాని ఆయన మట్లా ఉపవాసంచేశాల్సిన అవసరం ప్రజలే కల్పించారు. బెంగాలులో హిందువులు మహమ్మదీయులు కొట్టుకుంటున్నారని కట్టులతో ఒకళ్లనొకళ్లు నరుక్కొంటున్నారని గాంధీగారు వాళ్లకుచెప్పాడు. “అబ్బాయిలూ, మీరంతా అన్నదమ్ములు. మీరంతా ఒకతల్లికడు పున పుట్టారు. మీలమ్మ భారతమాత. కొట్టుకోవటం మానివేయండి నాయనా” అని.

ఉహూ, వాళ్లు వివలా. ప్రజలు ఒకళ్లనొకళ్లు నరుక్కొంటుంటే చూస్తుంటారుమంటాడా గాంధీ తాత? మీరు నరుక్కొంటుంటే ఆపనంతవరకు నేను ఉపవాసం ఉంటానన్నాడు గాంధీతాత. నూడు రోజులు గాంధీగారు ఉపవాసంఉన్న తర్వాత అక్కడ బెంగాలులో ఉన్నహిందువులకూ మహమ్మదీయులకూ బుద్ధివచ్చింది. వాళ్లు తాముచేసిన పనితప్పునని తెలుసుకొన్నారు. అన్నదమ్ములరే ఉంటాము, మీరు ఉపవాసం మానివేయాల్సిందని గాంధీగారికి చెప్పారు. గాంధీతాత మాడు రోజుల తర్వాత భోజనంచేశాడు.

చూడండి! గాంధీతాత మన దేశానికి, ప్రజలకూ ఎటువంటి సేవ చేస్తూన్నాడో! ఆతాత ఇంకా చాలకాలం జీవించాలని మనందరం భగవంతుణ్ణి ప్రార్థించుదాం.

తల్లిగారూ, చెల్లెలగారూ మీరంతా మహాత్మా గాంధీగారి విశేషంబాగు. ఆయనకు మహాశయి అనే పేరు ఎందుకు వచ్చిందో తెలుసా మీరూ? పూర్వకాలంలో భగవంతుని ఆవతార పురుషులందరూ ఏదీగంగా నడచుకొన్నారో యాయనకూ ఆవిధంగానే చక్కగా నడుచుకుంటున్నాడు.

పూర్వకాలంలో మనులకు ఆశ్రమాలు ఉండేవి. మనులంటే రసస్సు చేసుకొనేవారు. గాంధీగారుకూ మునిలాంటివాడే కాబట్టి ఆయనకు ఆ ఒక ఆశ్రమం ఉంది. దాని పేరు చర్మశ్రమం.

ఆ ఆశ్రమంలో ఒక పెద్ద త్రాచుపాము ఉండేది. అది అందరకూ కనిపించదుకాని ఎవరినీ ఏమీ చేసేదికాదు. ఒకరోజున గాంధీగారి దగ్గరకు ఒక శిష్యుడువెళ్లి ‘అగ్గూ, ఇక్కడ చాల పెద్ద త్రాచుపాము ఉంది. అది అందరకూ కనిపించుతోంది. అది ఇక్కడ ఉండేవాళ్లకు ఎప్పుడైనా, అనకారంచేస్తుంది కాబట్టి దానిని సంబంధించి వేయటంమంచిదని చెప్పాడు. అప్పుడు గాంధీగారు నన్నుగొప్పించాడా! అదికూ మన అంటి జంతువే. దానినికూ ప్రాణంఉంది. ఇప్పుడు నిన్ను ఒక చెబ్బకొంతాననతో. అప్పుడు నీ కంఠ నొప్పి పుడుతుంది! -నిద్రంగానే దాన్ని కొడిచే దానికీమాత్రంనొప్పిపుట్టదు! అదిమిజంతువే అనుకో. మానవుల్లామాత్రం నిమనుఉన్న వాళ్లు లేకా? అందుకని మనం నాళ్లను చంపుతున్నామా? ఆపాముకోలికి చీకే అది కనిపిస్తుంది. లేకపోతే అదిమాత్రం ఎందుకు కనిపిస్తుంది? జీవహింస చేయకూడదు నాయనా!” అని గాంధీగారికి జంతువులయంతరప్రేమ, మీరకూ ఆవిధంగానే అన్ని జంతువులను అంటే ప్రాణంఉన్నవాటిన్నీటని ప్రేమిస్తామని కమా! ఎవ్వరికీ ఆపకారము చేయకూడదు. చేయాలని మనస్సులోకూడ అనుకోకూడదు. అప్పుడు మీరందరూ గాంధీఆంతటి గొప్పవాళ్లవుతారు.

ఇప్పుడు మనదేశానికి స్వరాజ్యం వచ్చిందని మీ అందరకూ తెలుసు. దేశంలో స్వరాజ్యం, స్వాతంత్ర్యం అంటే ఏమిటో తెలియకుండా ప్రజలు ఆజ్ఞాపై ఉన్నప్పుడు దేశంలో ఉన్న ప్రజలందరూ స్వరాజ్యం అంటే ఏమిటో స్వతంత్రం అంటే ఏమిటో ఆయన చెప్పాడు. స్వతంత్రం పొందటానికి ప్రజలందరూ వికమత్వంగా అన్నదమ్ములరే ఉండాలనీ, సట్టుదలతో పనిచేయాలనీ చెప్పాడు. ఈసంగతిని ఇంగ్లీషువాళ్లు భరించలేకపోయారు. గాంధీగారిని శైలోపేట్టారు. లాఠీలతో కొట్టారు. అంతమాత్రంచేత ఆభాగాలు సతతే స్వరాజ్యం మా కక్కరలే

ముసలితలిదండ్రులను కావడిలో ఉంచుకొని యాత్రకు తీసుకొని పోతూండగా ఒక అడవిలో వాళ్లకు దాహమేస్తుంది. శ్రవణుడు ఆ కానిడితో వాళ్లనక్కడ నుంచి వక్కన వాగులో నీరుతెచ్చామని బిందెతో బయలుదేర్తాడు. అడవిలో వేటకొచ్చిన దశరథుడు, దూరాన్నుంచి, అతన్నిచూడక, కడవ బుడబుడమని నీళ్ళలో చిన్నాడు చేస్తే, ఏనుగును కొని బాణం వదిలాడు. శ్రవణుడు పాపం గాయపడి, దశరథుడితో వాళ్ళమ్మా నాన్నకు మంచిసిగ్గు తీసికెళ్లి దాహం తీర్చమని చెప్పి, ఏమీ కోపపడకుండా, శాంతంగా ప్రాణం వదుల్తాడు. ఆ తలిదండ్రుల శోకం చదివి నవ్వుపెట్టా నాకుదాఖం పొద్దుకొచ్చేది.

సత్య హరిశ్చంద్ర నాటకంకూడా నామనస్సు మీద అల్లాగే హత్తుకు

పోయింది. ఎన్ని కష్టాలొచ్చినా హరిశ్చంద్రుడిలాగా ఎప్పుడూ నిజమేచెప్పాలి అనే నిశ్చయం, ఆనాటకంవల్ల నాకు చాలాగాఢంగా కలిసింది.

నా చిన్నప్పుడు ఎప్పుడూ అబద్ధాలాడిన జ్ఞాపకం నాకు లేదు.

ఒకప్పుడు నాకూ, మా చుట్టూలో ఒక స్నేహితునికీ పొగ తాగాలనని, సరవా ఛాట్టింది. మా పిననాన్న పారవేసిన చుట్టపీకలు దాచేవారము. కాని సిగరెట్లు, బీడీలు కొనవలసినదిచి నొకర్ల డబ్బులో దొంగతనంచేయటంమొదలుపెట్టాం. అయితే ఆ కొన్నవి దాచటం కష్టమయ్యేది. దొంగడబ్బులు కూడ సులభంగా దొరికేవి కావు. చివరికి ఛీ పొగతాగని బానిసజన్మం ఎందుకని ఆత్మహత్య చేసుకొందా మనుకొన్నాం. గన్నేరు

కాయలుపప్పుకొట్టుకొని చేవుడిగుళ్ళోకి పోయి దీపం వెచ్చించి దణ్ణంపెట్టి తర్వాత తిందా మనుకొన్నాం. తీరాతినబోయేటప్పటికి బాధపడుతూ చచ్చిపోతామని భయమేసింది. చచ్చిపోతే మాత్రం మాకోర్కె ఎల్లాతిరుతుందా అని ఆలోచన వచ్చింది. చివరకు “ఛీ సిగరెట్లకే, సలాం” అని పొగతాగేప్రయత్నాలు మనుకొన్నాం.

మా అన్న ఒకసారి 25 రూపాయలు అప్పు చేశాడు. పెద్దవారికి తెలిస్తే ఎల్లాగా, అప్పు తీరేది ఎల్లాగా, అని ఇద్దరం విచారించి, మా అన్న చేతి బాగా రంముగులో దొంగకనంగా కొంత ముక్క కొట్టించి, అమ్మ అప్పుతిర్చాం. కాని ఆ దొంగతనం చేసినందుకు నాకు చాలమనస్తాపం తోచింది. చివ

రికి ఒక నీటిమీద నాతప్పువాసి, ఏమిక్షుబడితే అది విధించాల్సిందని మా నాన్నగారికి వ్రాసిఇచ్చాను. ఆయనతో చెప్పటానికిమాత్రం ధైర్యం చాలలేదు. అప్పుడు మా నాన్నగారు జబ్బుతో మంచంలో ఉన్నారు. నాచీటి శాంతంగా చదువు కొన్నారు. ఆయన కనుకొలకుల్లో ముత్యాలలాగా కళ్ళనీళ్ళు రాలాయి. నిజంగా ఆయనలో అంతకు ముందుకోపం, ఎక్కువ ఉండేది. తిట్లుడమో తలపగలకొట్టుకోవడమో చేస్తూ రనుకొన్నాను. కాని ఆయన అతి శాంతంగా బిచ్చతో, ఆగిపోయారు. ఆయనకు నాఅంతట చేసే తప్పులుద్దు కొంటున్నానని సంతోషమూ, నామీద విశ్వాసమూ, కలిగి, నామీదప్రేమ కూడా ఎక్కువయింది. ఈ అహింసా పాఠమే, నాకు చాలా ఉపయోగించింది.

సినిమా కథనంలో ఓ, న, మా, లు.

రంగస్థలము - అలంకారాలు - వస్తుచైతన్యము

చలనచిత్రాల కళన వస్తుచైతన్య పరిణితులలో చిత్రకథనయానికి ప్రధానంగా లు, ప్రముఖసాంకేతికాలు, కొన్ని కొంతవలతుగా మానుకొన్నాయి. చిత్రకథన భాషాస్వాదన లులో సంజ్ఞాప్రదేశం మెట్టుదాకావచ్చును. చిత్రంలో వ్యక్తులు, ఆకార, సుద, సామ్యతల వలతుల రసభంగిమలవలతుగా, (సెట్) పరిసరాలూ, (ప్రాప్తి) అలంకారాలు, వస్తువులూ, ప్రకృతిచిత్రణలూ (స్కేప్) ఇత్యాదులు, స్థానాంతరాలు, వెలుగు నీడలు విభేదాలు, కాలనిర్ణయవలతుగా, సంభాషణలు, భాషావివక్షలు, మానవజీవితంలోని నిత్యవ్యవహారికవిధానంలోనూ, సేవకళనంలోనూ, కళాభుట్టలలోని అవ్యక్తభావతా వ్యవహారిక పరిణిత క్లిష్టతల హృదయభంగిమలవలతుగా ఇతరతలూ, తల్లితండ్రి నామగూర్చులవలతుగా, కథలో సంగతులచేట్లా, కథను బోధిస్తాయని చెప్పకొన్నాయి. ఒక్కొక్కటి ఎంతెంతవరకు చేస్తాయో, మరికొందరి వివరంగా చూసుకొందాం.

శిల్పచిత్రాలకన్న, మూకచిత్రాలు ముందుగా ముందుకు చెప్పిన ఉపాంగాలు, చాలా మట్టుకు కథను సుబోధకం చేయగలిగేట్లుగా మానుకొనే సుగుణం చలనచిత్ర కళనానికల్పించని చెప్పాను. తెలియక ఒక్కచాని వలన, రంగము, రంగాలంకారాలు, వస్తువులు, ఇవే ఇతరధారణలందా, వెలుగునీడల ప్రసాదం విభేదంతో, కథ సంతా చాలా మట్టుకు వ్యక్తం చేసుకొంటూ, మరికావలసిన కోరిక, కథనో, సంభాషణనో, టైటిల్స్ వ్రాసుకొని తెలియక చూపించుకొంటూ, సభాకృత మయ్యాయి.

ఇంతవరకూ, ఇవే సవలా నాటక, చిత్ర లులో ఉండే ఉపాంగాలే నమోదయ్యాయి. అయితే సవలకు ప్రత్యేకచిత్రం చూపించగల అవకాశంలేదు. నాటకంలో, ఈ ఉపాంగాలకే సినిమాలోనూలే సంప్రాప్తావకాశం కనిపించక చాలా సంవత్సరాలగాల్లోనే పరిధిమించవలసి వస్తుంది. నాటకంలో చూపించగల రంగాలకు, మంగాలంకారాలకు, ఇవే, సినిమాలో చూపించుటకువాటికి, అత్యధికవైపు సంఖ్యాభేదం ఉంది. అదికాదుగా, స్వల్పనిశానాలనుకూడా, విస్తృతంగా టైటిల్స్ లలో చూపించగలవలతు, నాటకంలోకన్నా సినిమాలో, ప్రాప్తిలకు, ముందు ముఖభంగిమలకూ, ప్రాముఖ్యం, సుబోధకతల వలతుగా, ఎన్నోయింతలుగా ఇనుముడుతుంది.

కాబట్టి, సవలలోకన్న, నాటకంలో కన్నా చలనచిత్రకథన వ్యవహారిక బట్టి ఈ ఉపాంగా లన్నిటికీ, ప్రత్యేకప్రాముఖ్యత కళా బోధననుకూడా, ఎన్నో రెట్లు, పెరిగి, మరిపోతుంది. సినిమాలోనూ నాటకంలోనూ మామూలుగా ఇప్పుడు సెట్ అనేమాటకు మన నాటకాలలో వాడేరంగము అనేమాట వాడుకొనేవాళ్ళము. సెట్ అంటుంటే సామాన్యంగా, గది, గదిగోడలు, ఇత్యాది సంవత్సరాలే మునుపు సినిమాభాష లో సూచితంగా ఉండేవి. కాని ఇప్పుడంత కన్నా మన“రంగము” అనేమాటకున్న విస్తృత అర్థం అంతకూడా ప్రస్తుతం సినిమాభాషలో కూడా వాడుకొనలసి ఉంటుంది. ఒక గది అయినా, ఒక భవనప్రాంగణము అయినా, వన ముగ్గురుయినా, కొండలు, నదులు, కొనలు అన్నీ ఉన్న విస్తృతతావరణమయినా, ఇల్లాంటి, పరిసరాలన్నీ రంగం కిందేవున్నాయి.

సెట్ మనకు ముఖ్యంగా కళాభుట్ట పరిసరాలను బోధిస్తుంది. టైలు స్టేజీనో, రాణి వాడమో, గ్రంథాలయమో, వనమూలమో, మరే క్కడైనా ఎక్కడున్నామో సెట్ లో చూపించిన భంగిమలకూ, లేక విస్తృతంగా అంతటి ప్రాప్తివ్యవహారిక చూపించుటవలతుగా ని ఘట్ట జరుగుతున్న ప్రదేశం తెలుస్తుంది. ఆ ప్రదేశానికన్న ప్రత్యేకతలూ, కళాభుట్టలలోని అనేక విశేషాలూ, ఆ ప్రదేశానికి మనమిచ్చిన స్వరూపంవల, మానకానే తెలుస్తాయి. అంతే కళావిషయాలను, సవలలో పేజీలతరబడి వర్ణించుకొని, నాటకంలో చూపించుటానికి అలసి కావచ్చును. సవలలో సంభాషణలలో చేపించి, ఇల్లాయావిషయవలసిన, కథకు ముఖ్యమైన ప్రాదేశికవిశేషాలు, సెట్ ను, సెట్ మీది వస్తువులను, ప్రాముఖ్యత క్రమంలో చూపించుట వల, మావలకు చిత్రీకరణ సౌలభ్యంతో ఇట్టే తెలుస్తాయి.

అదీకాదుగా, సెట్ కిచ్చుకొన్న అలంకారాలనుబట్టి, పేదకొంపో, ధనికునిదో, కళామతలతో ఇల్లు చెక్కగా ఉండుకొనే వాళ్ళో, ఆహారంగా అజాగ్రత్తగా ఉండుకొనే వాళ్ళో, పాతకాలాలవాళ్ళో, సజీవులలో, అసలు కథజరుగుతున్న కాలం ఏదో, ఇల్లాంటి వన్నీ సెట్ ప్రదర్శనంలోనే దృశ్యరూపంగా చెప్పకొనేందుకొ సినిమా కళనంలో సెట్ సుపయోగించుకొంటాము.

ప్రాప్తిలు, అంటుంటే, చూపిస్తూన్న వస్తు వస్తుదాయం అంతా కావచ్చునని మూలంగా చెప్పకొన్నాం. రంగాలంకారాలు, వ్యక్తుల

ఓమర్ ఖయాం చిత్రంలో సైగల్, సురయా

లంకారాలు రెండు కూడా ప్రాప్తి కిందే తెచ్చే వస్తారు. రెండు వోట్లకూడా, నవీనములవేలే, వాళ్ళ, సుద, కీలాలనూ, రంగాలంకారాలు అయితే, ఆ ప్రదేశ సుదత్వాలనూ, నిరూపిస్తాయి. ఉదాహరణకు కూరలనుబట్టి చూపిస్తే, కూరలబహుళతనో, లేక ఏ పెద్ద పెద్ద పండుగో అని తెలుస్తుంది. ఇంకా చూపిస్తేనే తెలిస్తూ, తక్కినా, చిన్నగట్లాపెట్టే ఇల్లాంటివి చూపిస్తే కూరల బహుళతలో ఘట్టము అని ఆ సుదలచే చెపుతాయి. ఆ సుదుల అమరిక, ఇత్యాది భేదాలలో, రక్తమరికం చేపలబహుళతలో భాగమో, లేక పెద్ద పండుగీవలకుకూడా వచ్చి కొనే బజారో, ఇల్లాంటి విషయాలన్నీ తెలుస్తాయి. ఒక్కొక్క వ్యక్తినో, పరిసరాలనో, జరుగుతోన్న కార్యక్రమాన్నో, చూపించగల వస్తువస్తుదాయము కూడా, ఇల్లా చాలా ఉంటాయి. ఇల్లా చూపిస్తూనే ప్రాప్తిలు (వస్తువులు, అలంకారాలు) కళా వ్యక్తుల వ్యభిచారిని, కీలాన్ని, జీవిత పరిసర పరి నిశున్నీ, జీవనసమీపాలనూ, సెట్ వ్యభిచారిని కూడా లేకగా చెప్పకొనగలగుతాయి. కథన జీవిత వ్యభిచారిని చూపించేందుకు గొప్పగా ఉపయోగించిన ప్రాప్తిలలో నిటిబహుళత అన్న సినిమాలో చూపించిన ఒక జిగ్ సా పక్షలో బొమ్మ అని చెపుతూంటారు. (జిగ్ సా పక్షలో అంటే ఏదో బొమ్మను అడ్డదిడ్డం ముక్కలుగాకత్తిరించి, ముక్కలన్నీ కలిపేసి, వాట్లనే మళ్ళీ సగ్గా బొమ్మగా అమర్చే బొమ్మల సమస్య.) ఈ ప్రాప్తి, కళావ్యక్తులైన సేవకులుంటు జీవితంలో అలసత్వం, జీవితంలో విమలను, అ విమలను వచ్చిన నిరీహను, ఇత్యాది

శిల్పకళలన్నీ సుబంధంగా వ్యక్తం చేసేందుకొప్పగా ఉపయోగించింది. అనగా సామాన్యముగా ఈ ప్రాప్తిలు, సవలలో వ్యక్తి విశేషణ స్థానం ఆక్రమిస్తాయని యువవచ్చును. “ఒక ధనిక వ్యక్తి, ఒక బీద ఇల్లు అని సవలాకూడా విశేషణలతో వ్రాసి చెప్పితే, చిత్ర దర్శకుడు, ఒక ముఖమే చూపును ఆటనికొచ్చినో, చూపించుట అని చూపించో, ఆ విశేషణలన్నీ పూరిస్తాడు.

వ్యక్తులకూని, రంగాలకూని, ఉపయోగించిన అలంకారాలనూ, తెలియక వచ్చే గట్టి వస్తువులకు పెద్ద విభేదం ఏర్పరచుకో నవలసి లేదు. అన్నీ ప్రాప్తిలకిందే స్థూలంగా బహుళత వచ్చును. అయితే కొంత పెద్ద చిన్నా భేదాలనుబట్టి, వస్తువులన్నీ బంగమ స్థావర విభేదాలనుబట్టి, కథనంలో కదలికకు అస్సారమున్న విధాలను వ్యక్తంగా గమనించుకోవచ్చును. రైల్వేలో, విమానమో, లేక ఒక మేఘమో-ఇల్లాంటివి కదలికనుబట్టి, ఆ వస్తువ్యక్తిత్వాలూ, కథన ప్రాముఖ్యతలూ వాట్లకు హద్దుతూ లుతూ ఉండువచ్చును. ఒక పెద్ద కత్తిని గదిల అలంకారంగా చూపించి, అక్కడున్న వ్యక్తి శత్రువునాన్ని, వ్యభిచారిని చూపుతూ చూపించుకొ ఉపయోగించవచ్చును. లేదా, కథన వ్యక్తి అంతకుముందుకా చూపరులకు కదలికను ఒక కత్తిని, ప్రముఖంగా చూపిస్తూకొంటే, ఆ కత్తి ఎవరినో చంపబోతో పేదా నన్న ప్రాముఖ్యతూ, ఆవరణనువచ్చు. ఆ కత్తికి వస్తుంది. ఈ విధంగా కేవలం, వ్యక్తి పరిసరాల వ్యభిచారం వెలువచ్చేందుకు ఉపయోగించుటలోనూ, అల్లాకాదుగా కళామరికల విభిన్నత్రుయగా కలాపము చూపించుటలోనూ వస్తువులన్నీ ప్రాముఖ్యం పొచ్చి, అలంకారంగా (ప్రాప్తిగా) ఉన్నదానికి, ప్రత్యేక వస్తువ్యక్తిత్వం కూడా వస్తుంది.

జెమినీవారి 'మన్ మాలిని'లో రమ్య దృశ్యము

సినిమా వార్తలు

యూనిటీ షిఫ్ట్ వారి 'సాయిబాబా'లో సి. యస్. ఆర్. ముదలయిన వారు = స్తారు. ముందు పాటలు రికార్డు చేయబోతున్నారని త్వరలో ఘోషించు ప్రారంభిస్తారని తెలుస్తున్నది.

* * *

ఎం. ఆర్. ఎ. ప్రొడక్షన్స్ వారి 'మనదేశం' ఫీలిం మూడురోజులు ఘోటింగుపరిగింది. నారాయణరావు, నాగయ్య, కృష్ణకణి నటిస్తారు. డైరెక్టర్ శ్రావణ్, కవి సత్యనారాయణ.

* * *

ప్రతిభా పిక్చర్స్ వారి 'బాలరాజు' రికార్డులు ఖూర్చి అయిందటన్నాడు. ప్రాధ్యుని సరు డైరెక్టర్ బలరావయ్యగారు 'వ్యష్ట సుందరి' అనే సాఫీ ఫీలింను తీయడానికి సన్నాహాలు చేస్తున్నారు.

ఆర్థిక పారిశ్రామిక వ్యాపార విషయాలు

1947

వ సం. మే నెల చివరకు మద్రాసు ప్రభుత్వానికి 7,11,70,000 రూ. లు ఆదాయం వచ్చింది. 1946 వ సం. మే నెల చివరకు 7,23,56,000 రూ. లు ఆదాయం వచ్చింది. కాబట్టి ఈ సంవత్సరం ఈ కాలంలో ఆదాయం 11,85,000 రూ. లు తగ్గిపోయింది. ఆదాయం ఈ విధంగా తగ్గిపోవడానికి కారణం: కొన్ని విషయాలలో మొత్తం రూ. 60,15,000 వరకు ఆదాయం తగ్గిపోయి, మరికొన్ని విషయాలలో మొత్తం రూ. 48,29,000 వరకు ఆదాయం పెరగటం. రాష్ట్ర పరిపాలన, ఎక్సైజ్ అదనాలు, సాగుబడి, పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖలలో ఆదాయం గత సంవత్సరం కన్న తగ్గిపోయింది. గృహవిశేష, స్థాంతులు, మాటాయబండ్ల చట్టము, వ్యాయశాలలలో గత సంవత్సరము ఈ కాలం కన్న ఈ సంవత్సరమే ఎక్కువ ఆదాయము వచ్చింది.

1947 వ సం. మే నెల చివరకు ఖర్చు మొత్తం రూ. 5,44,16,000 లు; గత సంవత్సరం, ఇదే కాలంలో ఖర్చు మొత్తం రూ. 5,49,54,000 లు; కాబట్టి ఖర్చు రూ. 5,38,000 లు గత సంవత్సరం కన్న తగ్గింది. ఈ తగ్గింపుకు కారణం: కొన్ని శాఖలలో మొత్తం రూ. 1,40,69,000 లు ఖర్చు తగ్గిపోయి, మరికొన్ని శాఖలలో ఖర్చు మొత్తం రూ. 1,35,31,000 లు పెరిగిపోయింది. అందు వలన మొత్తం ఖర్చు నికరంగా రూ. 5,38,000 లు తగ్గిపోయింది. రాష్ట్ర పరిపాలన, వ్యాయశాల, రక్షణ శాఖలలో ఖర్చు తగ్గింది. పోలీసు, పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖలలో ఖర్చు బాగా పెరిగింది. పోలీసులకు కరువుభత్యం యివ్వటం వలన, ఈ కాలంలో, 10,84,000 రూ. లు పబ్లిక్ వర్క్స్ శాఖలో రోడ్లు, వంతెనలు వేయుటకు పరికరములు కొనుటలల్ల రూ. 10,07,000 లు ఖర్చు పెరిగినది.

రిజర్వ్ బ్యాంకు లాభాలు

రిజర్వ్ బ్యాంకు వాటాదారులకు మూల ధనమైన ఒక నిధితమైన తేలు ప్రకారం లాభం పంచుకొంటున్నది. తరువాత మిగిలిన లాభమంతా ప్రభుత్వమునకు చెందుతున్నది. ఈ విధంగా ప్రభుత్వమునకు జను కట్టబడిన లాభం మొత్తం: రూ. లక్షలు.

1942-43	824.04
1943-44	749.81
1944-45	1439.27
1945-46	1848.48
1946-47	782.27

ఈ విధంగా ప్రభుత్వ ఖాతాకు జమకట్టబడిన మొత్తం 1946 వ సం. రూ. 20 లక్షలు; 1939 వ సం.లో రూ. 5 లక్షలు మాత్రమే. కాబట్టి యుద్ధకాలంలో రిజర్వ్ బ్యాంకు వలన భారత ప్రభుత్వానికి చాలా ఎక్కువ ఆదాయం లభించినది. కాని యుద్ధానంతరం ఈ మొత్తం చాలా తగ్గిపోయింది; సగానికి సగమైపోయింది. ఇందుకు ఇంత పెద్ద మొత్తముల లాభం రిజర్వ్ బ్యాంకు ప్రభుత్వానికి జమకట్టలేకపోవచ్చును.

జపాన్ గుడ్ల ఎగుమతులు

యుద్ధపూర్వకాలంలో జపాన్ గుడ్ల మనదేశం లో కొనిపెట్టినవి ఎక్కువ. అప్పుడా తరువాత సంవత్సరములకు తేలును. ఒక్క మనదేశంలో శిశుక ప్రపంచంలో అన్ని దేశాలకు జపాన్ నుంచి గుడ్ల ఎగుమతి అవుతూవుండేది. వస్త్రపరిశ్రమ జపాన్ పరిశ్రమలలో అతి ముఖ్యమైనది. జపాన్ ఆర్థికముగా స్వయంపోషకత్వము పొందుటకు తగినంతవరకైనా పరిశ్రమలు వృద్ధిచెయ్యవలసి కదా. అదిగాక, ప్రపంచములో ఇతరదేశము లన్నిటిలోను వస్త్రములకొరత చాలా ఎక్కువగా ఉన్నది. అందువలన జపాన్ లో వస్త్రపరిశ్రమను కొంతవరకు పునరుద్ధరించి, వివిధదేశములకు గుడ్ల ఎగుమతి చేయవలెనని నిశ్చయింపబడినది. తోక్యే ఆసియా దేశములకు సుమారు 20 వేల టన్నులూ, ఆఫ్రికా దేశములకు గుడ్ల పంపవలెనని నిశ్చయింపబడినది. జపాన్ తో తిరిగి వర్తక సంబంధములు కూడా ఏర్పాటుచేసుకొంటున్నది వైనా. ఈ ముఖ్యనే అంగీకరింపబడిన ఒక ఒడంబడిక

ప్రకారం జపాన్ నుండి యంత్రసామగ్రి, వ్యవసాయపరికరములు వినుమతిచేసికొని, తేలును, ఉప్పు, పంచదార, మొదలగునవి ఎగుమతిచేయుటకు వైవా అంగీకరించినది. జపాన్ శాంతిసంధి జరిగి తేనేగాని, అన్ని దేశములతోను వాణిజ్య ఒడంబడికలు చేసికొనుటకు వీలుండదు. జపాన్ ఆక్రమిత సుప్రీమ్ కమాండు అనుమతితో వైవానుండి ఈమధ్యనే 10-వేల టన్నుల ఉప్పు జపాన్ కు ఎగుమతిచేశారు. ఇప్పటి అంచనాల ప్రకారం భారతదేశానికి జపాన్ నుండి ఆగస్టు నెల లో 2 కోట్ల గజాల గుడ్ల వచ్చివుండవలసి నది. ఈ గుడ్ల వచ్చినవైన తేలియదు. 1 కోటి గజాల గుడ్ల బ్రెటునుకు, యితర బ్రిటిష్ ప్రాంతాలకు ఎగుమతి చేయబడినవి. బ్రెటునుకు మొత్తం 6 కోట్ల 40 లక్షల గజాలగుడ్ల ఎగుమతి చేయవలెనని నిర్ణయింపబడింది. ఫీలిప్పైన్ దీవులకు ఏప్రిల్ నెలలో 18 లక్షల గజాలగుడ్ల ఎగుమతి చేయబడినది; ఆగస్టునెలలో 25 లక్షల గజాలు ఎగుమతి చేయవలెనని నిర్ణయింపబడినది. సయాంకు 1 కోటి 10 లక్షల గజాలగుడ్ల అందినది. పరియాకు 1,25,000 గజాలగుడ్ల అందినది. 1 కోటి 55 లక్షల గజాలగుడ్ల బెల్జియన్ కాంగోకు ఎగుమతి చేయవలెనని నిర్ణయింపబడినది. ఈ ప్రాంతమునకు ఇప్పటికే 1 లక్ష గజాలు పంపబడినవి. గాం దీవికి 1,80,000 గజాలగుడ్ల ఎగుమతి చేయబడినవి. ఈ ఎగుమతులన్నీ కూడా జపాన్ ప్రభుత్వ వాణిజ్యశాఖయకు బోకింగ్ ద్వారా ఏర్పాటు చేయబడుతున్నది. త్వరలోనే అమెరికా నుండి ఒక ప్రత్యేక సంఘము జపాన్ వెళ్లి, అచ్చటి వస్త్రపరిశ్రమ యిబ్బందులు పరీక్షించి, ముడి పదార్థములు మొదలైనవి సరిగా సరఫరా అగునట్లు ఏర్పాటు చేస్తారు. జపాన్ తో వాణిజ్యం సక్రమంగా జరగటానికి ఒక ద్రవ్యనిధి ఏర్పాటు కూడా జరుగవచ్చును. ఈ యేర్పాట్లు సక్రమముగా జరిగినచో జపాన్ వస్త్రపరిశ్రమ యుద్ధ పూర్వపు కాలములోవలె సత్వరాభివృద్ధి జెందగలదు.

యుద్ధకాలంలో ట్రేడ్ యూనియన్స్

అభివృద్ధి

మనదేశంలో ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఉద్యమం ఎప్పుడూ బలపడుతూ వచ్చింది. పరిశ్రమలలో పనిచేస్తున్న కార్మికుల సంఖ్య తక్కువ. వారిలో చదువున్న వారి సంఖ్య మరింత తక్కువ. అందువలన ట్రేడ్ యూనియన్స్ అభివృద్ధి పొందలేకుండా వున్నాయి. యుద్ధకాలంలో మనదేశంలో ఎన్నో కొత్తపరిశ్రమలు స్థాపించబడ్డాయి. పాతపరిశ్రమలు విస్తృత మొదలై పడ్డాయి. కాని ట్రేడ్ యూనియన్స్ మాత్రం తగినంతగా వృద్ధి పొందలేదు. భారత ప్రభుత్వం ప్రచురిస్తున్న 'ఇండియన్ లేబర్ గజిట్' పత్రికలోని వ్యాసం ప్రకారం 1939 వ సం. మనదేశంలో ఫ్యాక్టరీ కార్మికుల సంఖ్య 17,51,137 1945 వ సం.లో 23,24,977 ఈ అభివృద్ధిగాక, రైల్వేలు, గనులు, లోటులు మొదలైన పరిశ్రమలలో కూడా కార్మికుల సంఖ్య బాగా అభివృద్ధి జెందినది. యుద్ధకాలంలో కరువుభత్యము, బోనస్, అదనపుకాలం పనిచేయుట మొదలగు కొత్తపరిశ్రమలు ఏర్పడుటవలన, వాని నెదుర్కొనుటకు కార్మికులు ఎక్కువ సంఖ్యలలో పాల్గొనినారు. అవసరం కలిగినది. కాని ఈ కాలంలో రిజర్వ్ బ్యాంకు కాలనీ ట్రేడ్ యూనియన్స్ సంఖ్య 637 (1939 వ సం.) నుండి 835 (1945 వ సం.) వరకు మాత్రమే పెరిగింది. ఈ ట్రేడ్ యూనియన్స్ లో వివరాలు తెలియపరుస్తున్న వానిలో సభ్యుల సంఖ్య 1939 వ సం.లో 5,11,138 వుండేది; 1945 వ సం. లో 8,89,388 వరకు ఆ సంఖ్య పెరిగింది. ఇప్పుడు అమలులో వున్న ట్రేడ్ యూనియన్ చట్టం ప్రకారం ఒక ట్రేడ్ యూనియన్ స్థాపించినా దానిని రిజిస్టరు చేయనక్కరలేదు; రిజిస్టరుచేయించినా దానిని గురించి వివరాలు తెలియజేయనక్కరలేదు. కాబట్టి ఈ చట్టం ప్రకారం ట్రేడ్ యూనియన్ ఉద్యమాన్ని గురించి వివరాలు తెలుసుకోవటం

చాలా కష్టపాత్యం. ఇదే కాలంలో ట్రేడ్ కార్మిక సభ్యుల సంఖ్య 18,512 నుండి 33,315 వరకు పెరిగింది. ట్రేడ్ యూనియన్ ఫంక్షనరీల సంఖ్య 10 నుండి 7 వరకు తగ్గిపోయినది.

ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఎక్కువగా రైల్వే, వస్త్రపరిశ్రమ కార్మికులలో వ్యాపించినవి. వానితరువాత వాక్వాశ్య కార్మికులు, ఇంజనీరింగ్ పరిశ్రమ కార్మికులు మొదలైనవారిలో ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఎక్కువగా వున్నాయి.

రాష్ట్రాలలో అన్నిటికన్న బెంగాల్ రాష్ట్రంలో ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఎక్కువగా వున్నాయి. దానితరువాత బొంబాయి, మద్రాసు, బీహార్, యు. పి., ఢిల్లీ రాష్ట్రాలు వరసగా వున్నాయి.

ఈ ట్రేడ్ యూనియన్స్ ఆదాయం 1939-40 వ సం. లో రూ. 11,22,000 లు; 1944-45 వ సం. లో రూ. 19,40,000 లు; దీనికిగాను ఖర్చు 1939-40 వ సం. లో రూ. 9,98,000 లు; 1944-45 వ సం. లో రూ. 16,98,000 లు. ఒక్క అహమ్మదాబాద్ వస్త్రపరిశ్రమ కార్మికుల ట్రేడ్ యూనియన్ లోతప్ప 'రాజ్ కియాని' ఏ ట్రేడ్ యూనియన్ కూ లేదు.

రాష్ట్ర శాసనసభ లన్నిటిలోను కార్మిక సభ్యులకు ప్రత్యేకింపబడిన శాసనసభాసభ్యత్వముల సంఖ్య 38. వీటిలో 14 స్థానాలు రిజిస్టర్డ్ ట్రేడ్ యూనియన్స్ సభ్యులచే ఎన్నుకొనబడును. ట్రేడ్ యూనియన్స్ అభివృద్ధిపరచుటకు వివిధగా ప్రచారము జరుగవలెను; అందుకొరకు పనిచేయుటకు విద్యార్థులకులు యువకులు ముందుకు రావలెను.

యజమాని-కార్మిక తగాదాలు

'ఇండియన్ లేబర్ గజిట్' పత్రికలో ఒక వ్యాసంలో 1946 వ సం. లో భారతదేశంలో యజమాని-కార్మిక తగాదాలను గురించి వివరములు తెలుపబడినవి. ఒక్క పంజాబుతప్ప, తక్కినదేశములలో తగాదాల సంఖ్య 1939 వ సం. లో 406; 1945 వ సం. లో 820; 1946 వ సం. లో 1629 ఈ తగాదాలలో వున్న కార్మికుల సంఖ్య 1945 వ సం. లో 7,47,530; 1946 వ సం. లో 19,51,948 ఈ తగాదాలవలన పని నష్టమెపోయిన మనిషి-రోజులు 1945 వ సం.లో 40,54,499; 1946 వ సం. లో 1,27,17,762. (మనిషి-రోజు అనగా ఒక కార్మికుడు పని చేసినచో, అన్ని రోజులలో పూర్తిచేయగల పని యని అర్థము.)

తగాదాలలో నూటికి 38.7 వంతులు వస్త్రపరిశ్రమలోను, 8.2 వంతులు ఇంజనీరింగ్ పరిశ్రమలోను వున్నవి. గనులలో తగాదాలవలన మనిషి-రోజుల పని చాలా ఎక్కువగా నష్టమైంది. ఈ తగాదాలలో వేరవేరు తగాదా కారణంగా గలవి నూటికి 87.1 వంతులు వున్నవి. ఈ వేరవేరు కారణంగా గల తగాదాలు ఎక్కువగా ఇంజనీరింగ్, వస్త్రపరిశ్రమలలో ఎక్కువగాను, రైల్వేలలో తక్కువగాను జరిగినవి. వ్యక్తులను గురించి సంభవించిన తగాదాలు జనవార మిల్లులలో అత్యధికంగా

కొచ్చి సంస్థానములో డైరెక్టరు ఆఫ్ పబ్లిక్ ఇన్ ఫ్రాస్ట్రక్చరు గా నియమితుడైన ప్రజాపతి మహిళ. కె. యం. బాబ్రి సతీ. ఇతః పూర్వము ఈమె స్కూల్ టీచర్ గా ఉండినది. ఒక ప్రభుత్వ శాఖకు వెళ్లగా ఒక స్త్రీయ మింపబడుట కొచ్చి సంస్థాన చరిత్రలో ఇదే ప్రథమము.

జరిగాయి; మొత్తందేశము చంకటా నూటికి 17.2 వంతుల తగాదాలు మాత్రమే వ్యక్తుల విషయంవలన వచ్చినవి. తదితర తగాదాలన్ని 'యితర' కారణాలవల్ల సంభవించినవి.

వేరవేరువలన సంభవించిన తగాదాలు బెంగాల్, బొంబాయి, బీహార్, సి. పి. రాష్ట్రాలలో ఎక్కువగాను; మద్రాసు, యు. పి. రాష్ట్రాలలో తక్కువగాను వున్నవి. ఈ కందు రాష్ట్రాలలో తగాదాలు ఎక్కువగా 'ఇతర' కారణాలవల్ల సంభవించినవి. బెంగాల్ రాష్ట్రంలో నూటికి 30 వంతులు తగాదాలు, బొంబాయి రాష్ట్రంలో నూటికి 20 వంతులూ వ్యక్తుల విషయమే సంభవించినవి. బోనస్ ను గురించిన తగాదాలు ఈ సంవత్సరం చాలా వరకు తగ్గిపోయినవి; కాని 'ఇతర' కారణాల వల్ల తగాదాలు ఎక్కువవుతున్నవి.

1946 వ సం. లో వస్త్రపరిశ్రమలో జరిగిన తగాదాలలో నూటికి 50 వంతులు జయప్రదము కాలేదు (కార్మికులదృష్ట్యా). జయప్రదము కాని సమ్మెల సంఖ్య బెంగాల్, బొంబాయి రాష్ట్రములలోనే ఎక్కువ. ఒక్క బీహార్ రాష్ట్రంలో మాత్రం చాలావరకు సమ్మెలన్నీ, కొంతవరకే, సంపూర్ణగానే జయప్రదమైనవి. బొంబాయి రాష్ట్రంలో తగాదాల సంఖ్య 542; వీనిలో వున్న కార్మికుల సంఖ్య 7,78,118. బెంగాల్ రాష్ట్రంలో తగాదాల సంఖ్య 869; వీనిలో వున్న కార్మికుల సంఖ్య 4,75,035. కాని పని ఎక్కువకాలం నష్టమైనది బెంగాల్ రాష్ట్రంలోనే. బెంగాల్ రాష్ట్రంలో మొత్తం పనినష్టమైన మనిషి-రోజులు 47 లక్షలు; బొంబాయి రాష్ట్రంలో 33 లక్షలు మాత్రమే. మొత్తంమీద దేశంలో జరిగిన తగాదాలలో మాడింట రెండువంతులు ఈ రెండు రాష్ట్రాలలోనే జరిగినవి.

మన్నికకు లదిదానికే

ఇండియా సిరామిక్స్ లిమిటెడ్

నెల్లూరు - కాళహస్తి - మద్రాసు

నారాయణ భట్టు

(6 వ పేజీ తరువాయి)

వ్యూహం, చోళవ్యూహంల గొప్పదనము, చోళ వేంగీ ధూమలలో ప్రహేళికలు ప్రాబల్యము, కలింగరాజు కల్యాణచాళుక్యుల వైత్రీ, వింధ్యోద్ధామలలో మేధావుల అలజడి వారి సంభోదనలలో రసముగా వచ్చిన, అందులో వేంగీ రాష్ట్రములో భట్టిప్రోలు, కనకలకము, కుంభ సాల, కొలనీడులలో సంఘారామములు మాత్రము దీనివలె కొంత వృద్ధిగా నన్ను తొని మిగిలినవి శిథిలమయ మనమున్నవనియు, ఎప్పు టికి మరల నవి యుద్ధాలకు కావలవో యని తాపమును వెల్లడించుచు వచ్చిరి.

ఆయుధవనకర డోకము, తాను తెచ్చిన ఆయుధవిశేషములను మారక కవనశిల్పినియు లు వర్ణించసాగెను. సువర్ణద్వీపములో సువర్ణము రాసులుగా నున్నదనియు, అక్కడికి క్షణసంఘా రామను వారు పోవుటకు సర్వసమర్థులు వల గలలో కలిసి వచ్చువారి యవ్వనము ఉపాతీర మనియు అదృశ్యముగా వర్ణించుచుండెను.

లోకాభిరామామణము అనేకవిధములుగా హనుమన్ను ఎందుకోగాని, మాటిమాటికి, రాజ రాజు వైష్ణవిశేషములు, దంశనాగల సామంతుల ఆభిమానములు, సామర్థ్యములు, ప్రస్తావనలు మును లయ్యెను. రసముగా వారు సత్యాశ్రి యుని కమారన ప్రకము స్వభావజనులు, దయా శ్యభావము, రాజనీయు పొగడజొచ్చిరి.

భూభావిక వైన సిమ్మల సంఘారామస్థల కుడు తేతారినాగని చుట్టును భీతువులను భీతులులను వితాలమును సుప్తావశాలలో బోధి పుక్షు సునార్ద్ర సమావిష్టు లైరి.

తేతారి ముందు సంఘములోనివారికి సంఘ పర్యములు చెప్పి వారిచేత నవి యరిపించెను. ఇది యంతయు వారిభాషలో దీర్ఘవ్యవధులతో జరిగెను. ఆ సిమ్మల సంఘారామమునకు గృహ గానము చేసిన శ్రీ జేటవీజయాదిత్యుని చావ రాసములు నడిపించి, తేతారి, ఆతని ధర్మముని కొనియాడి వారివంశము వారికి శుభము కలుగు గాక యని యాశీర్వదించెను. దానిని మిగిలిన శ్రేణులకొకవలె రక్షాసురదనములతో బలపరచిరి. ఆసిమ్మల బోధివృక్షమునకు విశేష ద్రవ్య ములతో పూజచేసి యాద్రవ్యములు సమావిష్టు లైనవా రందరకు పంచిపెట్టిరి. ఆ పంచిపెట్టిన వానిలో తీర్థము మిక్కిలి ఉత్తీర్ణముగాను మూడుగాను ఉరిది శ్రోత్రవారికి కొంచెము చుట్టు కలిగించెను. పూజావసాయన మరల శ్రీ జేటవీజయాదిత్యుల సంకతికి విజయశిర్వాదము లికిగెను.

అంతవరకును దూరమున చిత్రవేషములు కల ఆరుగురు మనుష్యులు నిలుచుండిరి. వారికి పూలా శీర్షము ఎక్కువగా నీయగా వా రది స్వీకరించి గిర్రగా బయలుదేరినాదములు చేయుచు వెళ్లి పోయిరి.

2

సు జా త

సుజాత ఈ సంఘారామమునకు వచ్చి ఇప్పు టికి రహదారి విడిచియున్నది. తేతారి నాగడు కళ్యాణకటక మొకమారు ధర్మప్రసాదం విని రమ్మ నెల్లి వచ్చినప్పటి నుండియు, నామె కేతారి నాగనికి మహాభక్తురాలయ్యెను. మొదలు మొదలు జేతారిపూజలు జపము చేయుట ఆధిక ముగా చేయుచుండెడిది. కాని రామరామ ఆమెకి పూజాగలయందు ఆభినివేశము తగ్గి పోయెను. కదా, వైష్ణవాలలోని కోనలకు ఉపచారములు చేయుటే పరమాగమముగా భావించి అంతే సమ గ్గురా లయ్యెను. ఆమె మాన్యవృద్ధుడైన హర్షదేవతా ప్రసాదమువలెనే ఎందుకో తోగి లకు వ్యాధి లులకవలించెనని ప్రతీతి ప్రబలితది. ఆమె వ్యాధిగ్రస్తుల కుపచారము తానవించుటలో విశేష ప్రావీణ్యము సంపాదించెను. ఆమె వేదము సరసమును చమ భేదములేక ధర్మసమర్థముతో నుపసరించుచుండెడిది. కాన ధర్మజనాదరణలు మైనవి.

ఉపసారకాలమునకి అందువలననే ముఖ్యముగా తన పాత్ర వర్ణించుచుండెను. అంతలో నామెకు మెప్పుగా దెలుకనంటి 'సూతా' అని పిలుపు విసగవైయెను. ఆ పిలుపులకుంచి యామె నిలుచి జరిగెను.

ఎవరది? 'యెప్పు, తేతారినాగ ప్రభువులు, మహాప్రసాద స్వీకరణమునకు పిలువ వలసి నాను.'

"ప్రభువులా?" అని సుజాత నిర్భయముగా అడగెను.

"అవును" అని వారాహుడు దుర్లభ మిచ్చెను.

"ఈ దినము నామనస్సు వికలముగా నున్నది. మహాప్రసాదము మరలొకరి కన్నాపొంతనగలిగి నని చెప్పుము" ఇట్లని చెప్పుచు సుజాత సాగిపోవ నుండెను.

ఆ వారాహుడు పంతటితో పూరకొనక ముం దను నదివరకు వెలుపించెను. ఆతడు వచ్చుచు న్నుది చూచి యామె వారింపజేయ. ఆతడు సుజాత గదిలోనికి వెళ్లెను.

ఆత డామెను మిక్కిలి గౌరవ భావముతో పుకరించుచుండెను. ఆమెయు వాస్తవ్యముతో ప్రత్యుత్తర మొసంగుచుండెను.

"అమ్మా, ఇది చచ్చటికి వచ్చి ఎంతకాల మయినది?"

"ఎవ్వరే?"

"మీ స్వగ్రామం కేది?"

"ఉపాసకలను గ్రామము ప్రశ్నించరాదు?"

"అమ్మా, నీవు ఉపనర్థ చెసికంటేనే ఎట్టి కోరియు వ్యవధాననని చెప్పనది నిజమని నాకు స్వామధికమువలన తెలియను. ఆ మహర్షియు నీ కెక్కడి నీవు త్రాగినందున వచ్చుచో తెలిసి కొనగారి అడిగినాను"

అమాటలు వివగానే సుజాతనుండె లాగినట్లయ్యెను. అది చూచి యత డిట్లనెను.

"మీన కల్యాణకటకమా తల్లీ, ఈ వాక్రవల్ల అట్లయిపోతివి! ఆ దుష్టుల నెగురుమా?"

"అరని కేమైన ఆహాయము తల పెట్టు ముంకిరా?"

"లేదు కాని నావలె, కుదట, గోదావరి, లకలు ఆనవాటలు దివసజినది. అన్నియు సమామములే!"

"నాయనా, నిన్ను నా కమగనిగా జూచు చున్నాను. ఆ మనుష్యుని ప్రాణాపాయము శేకుంఠ కాపాడవలెను."

"మహా ప్రభువుల చిత్తము, నే నేమి చేయ నలను? ఇవను దుర్మార్గునియెడ నీ కంఠ, అభి మాన మీమి, తల్లీ!"

"మంచివాడవు కమా, నాయనా! నీవు వెంటనే జక్కడిమంకి వెళ్లిపోయి అతని చెప్పిన వార్త తెలియగానే చెప్పుము."

అమాటలు విని వారాహుడు నెను నా పాల కుడు బయలుదేరి వెళ్లిపోయెను.

ఆ సిమ్మల సుజాతవ్యాధియులో దుఃఖము ఆనక పొంగగా తుద కామె వెళ్లివెళ్లి ఏడువ సాగెను. అట్లామె ఎంతసేపు నిద్రచుండెనో

మంగళిత్రయ ప్రణాళికల సమయమందు కాంగ్రెస్ వర్కింగ్ కమిటీలో గాంధీజీ

"అడగనూడ దంటినిగదా!"

"వైకాంఠముగా కనపడు, నీ మా త్రి వనక మంకి, తీవ్రతాపమేదో పొడకట్టుచుండు నందు వల్ల, తల్లీ?"

"ఎవ్వరూ లేనిది ఇటువంటి ప్రశ్నలు ఈ నాకు వేయ నుం టి నెందుకొయ? తేతారి నాగలు అట్ల నిర్వర్తించవో, త్వరగా!"

"ఈ మహాప్రసాద స్వీకరణకు ఉపాసకల పద్ధత వార్తలు లేనికొనిపోవుట నాకంత యిష్టం కాదు"

"అట్లుంట అవరోధములు సమ?"

"అమ్మా, నీ వెక్కడ తేతారి ప్రభువుల కిష్టము లా జైతి?"

"వారు కింతలదేక విద్విజయముగ్గు చేసి వచ్చును."

"నీది కల్యాణకటకమేనా?"

"కల్లెల్లి అడగరావలెంటినిగాను!"

ఆత డెంతను ఏదో యడుగబోవుచుండెను. మూత కన్నులలో నీరు నిండి ఆమె వచ్చుటను వినికి బాకసాగెను. అది చూచి ఆగినివెళ్లి అంత కంఠముతోనే ప్రభించిపోయెను. అతడె చెప్పుసాగెను.

"ఎవరో ఇట్లని చరమదుర్మార్గులు కల్యాణ కటకమునకి వచ్చినారట. వారిలో ఒకరిని బంధించి తెచ్చుటకు యమ భటులు వెళ్లుచు న్నెల్లినది."

"కల్యాణకటకమునుండియూ? ఆ గద్దభిష్టు తెలుసునా?"

"రెండవవేల తెలియలేదు కాని ఒకరికేక మాత్రము వినుచున్నాను-మీమ్మ!"

కాని సంఘారామ రహస్యవ్యాధియు తెరచిన కవ్వకి విని ఉరిక్కిపడి వెలుపటికి వచ్చెను.

ఆమె చూచిగా నా వ్యాధియునుండి వెళ్ల నానువువలె నున్న యొకానొక మనుష్యునిర మును యానుభవల్పము మోసికొని చుప్పడు లేకుండ సామానుకొట్టులో ప్రవేశించుచుండిరి. ఆ శరీరాకారము మారమునుండి అక్షమించు మన్ను చెన్నెలకాంతిలో చూడగానే ఆమెకు నానాదము కలము విద్యుత్లాదితమైనట్లు ఒక్క సారిగా నిశ్చేష్ట మయ్యెను.

ఆమెకు వైతన్యము వచ్చి తలయెత్తి చూచు పురికి దినులుగిల్లు ముఖముతో వారాహరదాల కుడు నిలుచుండియుండెను.

"పోనీ ప్రతికియున్నాడా తండ్రి?"

"తల్లీ, చెప్పలేను. కేవలము శవాకారముగా పోచినది!"

3

అంతరిక్ష పురము

చంద్రవంశజులను చాళుక్యరాజులకు ప్రభువు ములో కల్యాణకటకము రాజధాని, తాలి వాసునకకు ఆరవతెల్లములలో మాన్యవనని నక్షిణభూములకు రాసియవంక జయించిన పిమ్మడు రెండవ పులకేశయను సత్యాశ్రయ పుష్కీ స్వరవల్లభుడు. ఆతడు సముద్రతీర మంటియున్న వేంగీమండుము జయించి తన తమ్ముడు కున్ది విష్ణువర్ధనుని దాన కధితని చేసెను. అమ్మ గారి కిమ్మలు కున్దివిష్ణువర్ధనుడు వ్యర్థిగ్గుడై వేంగీ చాళుక్యవంశకర్త యయ్యెను. తదాది పద్మమ సున కల్యాణచాళుక్యులను తూర్పున వేంగీ

చాళుక్యులను ప్రభువులుగా నుండిరి. ఈరెండు వంశములకును స్థాని శక్తవర్తము సమాజముగా నుండెను.

కొంతకాలమునకు పద్మమచాళుక్య రాజ్య ములో వాడైన నమరములు వ్యాపించిరి. రాజులు నిలపియు కాగా వారు నరరాజులను రాష్ట్రములకు పంపజేరి. మరలమచ్చటికి వారి సంవత్సరముల క్రిందు క్వతంతువై తమ దృష్టి తూ గ్గున వేంగీ మండు మండులను వైకి ప్రవరింపజేసిరి. అంతలె వారు వేంగీ రాజ్య ములో రాజకుటుంబములలో జ్ఞాతికలములు ప్రవేశించిరి. కుదకు విమలాదిత్యునిను చాళుక్య వల్లభుడు చోళవక్రవ రియన రాజరాజులొని కుమార్తెయన కుందవమహాదేవిని వివాహమాడి బలవంతుడగు శ్వేతగుని సహాయముతో వేంగీ మండులములో తనరాజ్యము స్థిరపరచుకొనెను. అతని కమారునికె తన మామగారినామె "రాజరాజు" అనిపెట్టి, తన బావనుకమారుని రాజేంద్రుని చోళుని కుమార్తెయన నమ్మించియు కొంతకాల గ్రహించెను. విమలాదిత్యుని మహావృష్టిలక చోళవక్రవగులతో కలిసి నిలుపునన్ను తేజాంధ్ర వ్యమే వేంగీరాజ్యము కల్యాణచాళుక్యులలాటి? అనిపొకంక నిలువ ద్రోమ్మకొనెనని ఆత కాశము కలిగించెను.

రాజరాజునరేంద్రుని పట్టునూపి, అమ్మంగవేది. రాజరాజునరేంద్రుడు వేంగీసింహాసన మధిపించు నాటి కామె తండ్రియను రాజేంద్రునిచోదే చోళవక్రవ గ్గు యయ్యెను. తండ్రికి కున్ది మిదకంటె నామెయం డెక్కువ యువరము కలదు. ఆమె మిక్కిలి బుద్ధికుశల కలది. విద్యా వతి. సంస్కృతములో చక్కని మాహిత్యము కలదు. ఆమె అభిమానవిద్య రాజనీతి, ముద్రనీతి కామందకము కొటియని అగ్రతాస్త్రము నామె త్తుణ్ణముగా పఠించి సుప్రహేళియుని గ్రహించు చెను. సేవవ్యాసకర్త మహాభూతము బహు మాన్యము. తనకుమారునికి ఆమెకు తనతండ్రి నామయంచుట్టు చేసి తండ్రికి ప్రియము కావించెను. ఆమె సోదగులలో రాజేంద్రదేవుని కుమార్తె మధురాంతరిని తనకుమారుడు వేంగీ యువరా జు రాజేంద్రదేవునికి భార్యగా వివా హము చేయించెను.

అమ్మంగవేదియందు రాజరాజునరేంద్రునక గౌరవముతో కలిసిన ప్రేమకలదు. ఆమె శీఘ్ర కాలమునకే వేంగీమండులమున వెక్కిరి పలుకొని బడి సంపాదించుకొనెను. అయినను ఆమె చోళ వక్రవగుల మహావైభవ మెరిగిన ననందున స్వల్పమైన వేంగీరాజ్య మామెకు కేవల భాసిం చెడిది. ఆమె దృష్టి చోళరాజ్యము వైపు తరచుగా ప్రసరించుచుండ నోపును. తనకుమారుడు వేంగీయువరాజైనను మాతామహావైష్ణవ శేఖర పురమునకు కాంచీపురమునకు తనచుగా న్నుండు నిచ్చెను; చోళరాజపుత్రులతోపాటి ఆతడ విద్యాధికము సాగింప నిచ్చెను; వేంగీజలల యభిమానము యువరాజుకు కొంత పొగుటకు గూడ సమమందించెను.

రాజమాతయన కుందవమహాదేవికొడ చోళ రాజపుత్రిక యెనను ఆమె చిరకాలము గోదా వరీతీరవాసముచే తెలుగువారిలో కలిసిపోయెను. అమ్మంగదేవికి పుట్టింటి మిదకు చోళేశ్వరము చోళాచారములయందు పతాపాతము పోలేదు. తెలుగువారి పద్ధతులు ఆమెకు కొంత మోటుకా కనిపించెడివి.

రాజరాజునరేంద్రునికి కేవలమేలయేడు మరల యొక రాణి కలదు. ఆమె కలింగరాజపుత్రిక. ఆమెవలన రాజరాజునరేంద్రునికి నీగమలదేవి యను పుత్రిక మాత్రమే యుదయించెను. పుత్ర మహిమయన నమ్మంగదేవికి కలింగులతో వైత్రీ వేంగీచాళుక్యుల కవధరమని తెలియగా, వాని యును అంతరిపురమున ఎట్టి క్షిప్రములకేవలము రాజ్యమున కెంత బలమోహించి నామె నిరం గును. అందువలన నామె కేవలదేవిని స్వీయ హోదసరచెను నీగమలదేవిని కన్న కుమార్తెవలెను చూచుచుండెను. తనకంటె సేదాశ్రయ తిక్కెన కాని యంతరిపురమర్వాదము కేమదేవికి కున్ది నట్లు వేయకండ్ల నమ్మంగదేవి కనుపెట్టుచుండెను. రాజరాజునరేంద్రుని అంతరిపురములోని నామె రహస్యమునకు ప్రధానకారణము జ్ఞాతృభూతిని పున ర్థయే.

రాజరాజునాటక ప్రదర్శనమైన మునుపామ ఉదయము, ఆమె తనమందిరములో పుష్పముగా

నారాయణ భట్టు

శ్రీమద్రామాయణము చేయుచుండెను. ఆ సమయమున నచ్చట వేదవేదాంగవిదులగు నాంధ్ర ప్రాంత కర్ణాటక బ్రాహ్మణులు సమావేశమైరి. ఆ వర్ణసవారిలో నత్తి నన్నికూడ నొకడు. నన్నునుగట్టారకుడు రాలేడు. పూజాంతముందు ఆయనగారికి యా బ్రాహ్మణులందరిని పరదేశాత్తునితో భూడించి వారిచ్చు దీవనలందుకొనెను.

“నన్నీ” నత్తిమంటతో నామెను సంస్కృత నాక్కడ నాశ్వరించెను. అయ్యంగదేని ముఖమున చిరునవ్వు ప్రసరింపగా నందరు నవ్విరి. కొందరు తమిళ భాషలో దీనించు చుండగా న్యతంత్ర ప్రావిడ ప్రబంధముతో నన్నికూడ దీనించెను. ఆంధ్రులు ఆంధ్రపద్యములుచెప్పగా నన్నికూడ నొకపద్యము నాంధ్ర తరువాత చెప్పెను. అంతటితో నక్కడివారికి విశేషముతోపాటు ఆశ్చర్యమునందుంచెను. కర్ణాటకు లిద్దరింతలో కన్నడ పద్యములు చెప్పిరి. నన్నినిరాఘాటముగా కన్నడ పద్యము చెప్పెను. అందరును సమాప్తి చేసిన తర్వాత మైత్రాచిక ప్రాకృతములో నొక గాథ చెప్పి తుడకు నన్ని యొక సంస్కృత శ్లోకముతో నాశ్వరించెను. పూరి చేసెను. కూడిన బ్రాహ్మణుల విశేషమునకు మేరలేదు. అయ్యంగదేని నన్ని చెప్పిన అన్ని భాషల పద్యముల యర్థములను కూర్చుకొనుచు విశేషధ్వని స్ఫురింపగా నాతని గౌరవదృష్టితో చూచెను.

బ్రాహ్మణుల లండరికిని రాణి సెలవిచ్చినది కాని నన్నికి సెలవయితేదు. ఐనను “నన్నీ” నత్తి ముంగిట కంచుకి వారింపెను. అంత వెనుకకు వచ్చి తన్ను కంచుకి ప్రతిబంధించు చున్నదని రాణికి చెప్పి కొనెను.

“మహాత్మా, మీతో మాకు కొంత ప్రసంగింప వలె నని కుతూహల మున్నదని మా కంచుకి గ్రహించి యుండును!”

“అయ్యో, మహారాణి! నేనేమి మాట్లాడగలను?”

“నాన్నా, మీరు నత్తివిడిచి మాట్లాడవచ్చు నాతో!”

“అయ్యో సెలవిచ్చువేమి, త తల్లి?”

“వేదమంత్రోచ్చారణలో రాని నత్తి, మాతో ప్రసంగములో నెందుకు?”

నత్తి మానము వహించి మహాదేవివంక గౌరవాదములతో తిలకించెను.

“నీవు త్రిలోక రాజ్యలక్ష్మి వగుదువమ్మా!”

అయ్యంగదేవి—“మీ దేశమేమి?”

నత్తి—“మాబోటి బ్రాహ్మణులకు దేశమేమిటి? ఆనేకుహిమాచల. మధ్య వర్ణులము. ఎక్కడ మా నిత్యనైమిత్తికకర్మల కనుకూలముగా న్నలడునో అదే మా దేశము.”

రెవి—“ఈగోదావరీ తీరము వేంగిమండలము మీకు అందుకు అనుకూలముగా లేవా?”

నత్తి—“అనుకూలముగా నుండు నను నాశతోనే ఇక్కడికి వచ్చినాను.”

రెవి—“వచ్చి ఎన్నాళ్ళయినది?”

నత్తి—“నాలుగు దినములు”

రెవి—“మీ గోత్రము?”

నత్తి—“హరితన గోత్రము.”

రెవి—“హరితులు మాచాళుక్యులకు పితృసమానులు. మా వంశము వర్ణింపకు మా గోత్రమును విష్ణుభక్తునియేమయాజులే మూలకారణులు. మేము అందుల్లోనే కదా విష్ణువరసల మైనది!”

నత్తి—“అవునుతల్లీ! అయితే కుంతల దేశ చాళుక్యులు ఆ మాట మరచిపోయినారు.”

అయ్యంగదేవి తన కర్మ మైనట్లు తలయెత్తి చూచెను.

“గోదావరీ పవిత్ర వారి త్రావుచున్న వేంగి చాళుక్యుల మరచిపోలేదు. అందుకు మా శాసనములే సాక్ష్యము.”

ఇద్దరును కొంతసేపు నిశ్శబ్దముగా నుండిరి.

“మీ మొరిగి నవా రిక్కడ నెవరైనా నున్నారా?”

“చిన్నప్పటి కాంచీ పట్టణములో సహాధ్యాయు లొకరిద్దరుండవలె.”

“మీ నామధేయము?”

“బ్రాహ్మణులందరూ నారాయణ స్వరూపులు కాదా!”

“మీ రెవరివద్ద దండనాథపదవిలో నుంటివి?”

నత్తి మానముగా తలయెత్తి తమిళపు మన్నట్లు నూచించెను.

“మీ కథావిషయములు మీకు సమ్యక్ మె నప్పుడే యెరిగింపవచ్చును. ఆ అశ్వములో దోషమేమి?”

“నా అశ్వములో దోషమా? — ఏమియు లేదు.”

“మరి?”

“అశ్వములు రెండు యజమాని స్వర్ణలేనిది కొన్ని సహించవు.”

“అట్టిది దుస్సాశ్వము కాదా?”

“తల్లీ, నీకు తెలియని దేమిటి? ఆ ముఖ స్థలము తీసి పారవేయుటే నాకు స్ఫురించిన చికిత్స. అది యువరాజు నశ్వములలో నుండవలసివచ్చింది.”

“ఎంతమాట! మీకు దాని పోషణ భారముగా నున్నదో మా శాలలో న్యాసము చేయవచ్చును.”

“అట్లే చేయుదును తల్లీ! ఆ అశ్వము ఆ ప్రాంగణములో నున్నది.”

అయ్యంగదేవి వెంటనే దానిని పంపి యా యశ్వమును తన యశ్వశాలలో చేర్పించెను.

“మీరు మా కుమారుని గౌరవము కాపాడి నారు. మీయందు గూతు పితృపాదులయందువలె పూజ్యభావము కలిగినది. మీరు దానికి అనుగుణముగా ప్రవర్తించవలెనని మా ఇచ్ఛ!”

“మహాప్రసాదము, తల్లీ! నా రాక సార్థకమైనది.”

“మీకు ఏ దెప్పడు అనంత మైనను అన్నియు జరిగిపోవునట్లు నేవకుల కాజ్ఞాపించును. గోదావరీతీరములో మీరు నిరసనాసము చేసికొనవలెనని మా యభిప్రాయము.”

“ఈ గోదావరీ పవిత్రతీరముననే శాంతముగా జీవితశేషము గడువవలె నను కుతూహలముతోడనే ఇక్కడికి వచ్చినాను. మహారాణుల అనుగ్రహమున్న చాలును. రాజనీవకుల రక్షణ బాధ లేకుండ ప్రస్తుతము దయచేయించవలె. తల్లీ, ఇక సెనె నెలవా?”

అయ్యంగదేవి చిరునవ్వుతో మంచి దని యా నత్తిబ్రాహ్మణునికి సెలవిచ్చెను. వెంటనే యామె రాజమయ్యను పిలిపించి యా వెల్లిన బ్రాహ్మణుని రహస్యముగా ననుగమించుచు. సతనికి నెవరివల్ల నెట్టియుపద్రవము రాకుండ కనిపెట్టుచుండవలె నని యాజ్ఞాపించెను. మరికొంతసేపటి కామె పశ్చిమప్రెగడను పిలిపించుకొనెను. ఆమె అంతఃపురవిషయములు రాజకీయములు అనేకము ప్రసంగించి “నారాయణనామమైన బ్రాహ్మణు డెవరివద్ద దండనాథుడుగాగాని, ఏ మా తృప్తి గా గాని యున్నాడో ఎరుగుదరా?” అని ప్రశ్నించెను.

“అట్టివాడు త్రైలోక్య మల్లదేవరవద్ద ప్రధానిగా నుండి కొంతకాలము క్రిందట సకుటుంబముగా నారాజ్యము విడిచినట్లు తెలియుచున్నది. అతడు ప్రస్తుతము వేంగిమండలములో నున్నట్లు తెలిసినది కాని ఇంకను గుర్తింపబడలేదు.”

“త్రైలోక్యమల్లదేవర నెందుకు వదలెనో?”

“మల్లదేవర జైనకాముఖిపక్ష పాతము, నారాయణుని క్షమము లేనట్లు తెలియుచున్నది. వేదధర్మమునకు నీడలేని రాజ్యములో నివసించనని ప్రతిజ్ఞ చేసి నాడనియు నందుకు. అందులో ఎంత నిజమున్నదో నిశ్చయముగా చెప్పలేము.”

“అయిన నెరిగిన వా రెవరు నిక్కడలేరా?”

“నా కుమారుడును, నన్నయభిప్రాయకుడును, నెరుగుదు రని తెలియుచున్నది.”

మరియు నితరవిషయములు మాట్లాడి నెల విచ్చి వజ్రము ప్రెగడలను పంపివేసెను.

నూర్యుడు - గ్రహాలు - భూమి పుట్టుక

(15వ పేజీ తరువాయి)

అనేకకణాలుగా మారి మొట్టమొదటి జీవజాతిగా నముద్రం తయారయింది. ఆవిధంగా నముద్రంలోనే మొట్టమొదటి ప్రాణజాతులు పుట్టాయంటారు. నేల మీదమాత్రం పుట్టనిమాట వాస్తవం. అసలు భూమిమీద సజీవవద్యం ఎలాపుట్టింది అన్నవిషయం ఇప్పటికీ ఒక వరమరహస్యంగా ఉండిపోయింది. మరోకార నుండో, ఉల్కాపాతం వల్లనో పుట్టిఉండొచ్చని కొందరంటారు. ఎలాగైనా ఈ రహస్యం రహస్యంగానే నిలిచిపోయింది. మంచు తెదారి ఆయనప్రవచనం, పూలవనంగా ఎలామారిందో, భవిష్యత్తులో మనం తెలుసుకోవాలి. ఈపెన చెప్పిన వ్యత్యాసం అంతా. జ్యోతిష్యత్వం. భూగోళశాస్త్రం ద్వారా మనకు తెలిసింది.

తరువాత నముద్రంలో కలుపుమొక్కలు. నాచు. ఎముకల్లైన మాంసపు ముద్దలుగా ఉన్న సూక్ష్మక్రిములు జంతువులు. తేళ్లు (నముద్రపువి) నీటిలోవ్యాపించేయి. నేలమీద ప్రవేశించిన జీవజాతులు నముద్రపు నాచులే. నీరునకల ప్రాణులకు ఆహారకాబట్టి, ఒడ్డు కొచ్చేసిన జంతువు అప్పట్లో, ఎండి, ఒరుగు, అయి పోవలసిందే కాని బ్రతుకాకలేదు. కాలక్రమేణా శరీరంలోనిద ఇగిరిపోని సాదనాలు సంపాదించుకొని మొదట నాచులు వాటి ద్వారా చెల్లుతవివులా, నేల ను ఆక్రమించాయి, అప్పట్లో ఒక్కసారి నేల అంతా ఎండి నీరు, వర్షం దాగాఉండబట్టి భయంకర అరణ్యం క్రింద ఆయిపోయింది. ఆ ఆదవులే నేలలోకి ఒరిగి పోయి ఇప్పుడు మనకు రాక్షస బొగ్గుగనులుగా తయారయాయి. ఈఆదవుల వెనువేటనే తేళ్లు, పాములు. కప్పలు. తాబేళ్లు. ప్రాణజంతువులు (సరీసృపములు); నేలమీదికొచ్చేసాయి. ఈసరీసృపాలే 100 అడుగులకు మించిన పెద్దమృగాలుగా ఎదిగి, కాకాహారులుగా కొన్ని వేలయేళ్లు భూమి మీద సంచరించాయి. ఈ ప్రాణజంతువుల నుండి పక్షులు, తరువాత పారిచ్చే ప్రాణులు (Mammals), పంది, గుర్రం, ఎనుగ, కుక్క, పిల్లి, కోతులు, పుట్టాయి, ఈఎముకలున్న జంతువులు, పారిచ్చేజంతువులు, కోతుల వంశంనుండి మొట్టమొదటి మనిషికి సంబంధించిన అదివిమనిషి 500,000 ఏళ్ళక్రితం పుట్టాడు. అంతకు ముందే ఇప్పటికి 10 లక్షల ఏళ్ళ క్రితం, హిమాలయవర్షత పంక్తి నేలనుండి వైకిలేంది. ఇలా వర్షతాలుపైకి ఎలా తన్నుకొస్తాయోమందు వారల్లా తెలుసుకుందాం

స్వర్ణాత్మక సుప్రభాతము

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి జీవాత్మకము సేవచేయుటలో నేటికీ జీవాత్మకము నకు నిబిది వత్సరములు ఉదయించినది. నేటికని, మొదలు పుచ్చెయి వారికి, బలహినులకు జీవశక్తి ప్రసాదించేది జీవాత్మకమే యని స్థాయి బడుచున్నది.

ఆయుర్వేదాత్మకము వివిధేష మద్రాసు 17

భారత లక్ష్మీ బ్యాంకు లి||

(షెడ్యూల్డ్ బ్యాంకు)
చాన్సెల్లరు: మ చి రి వ ట్నం.

క్రాంచీలు:- కాకినాడ, కావలి, గవర్నరుపేట, (బెజవాడ), గుడివాడ, గూడూరు, నరసాపురం, నూజివీడు, బెజవాడ, బొబ్బిలి, రామరావుపేట (కాకినాడ), రాజోలు.

మద్రాసు 15-ఎ, ఆర్మీనియం వీధి,
అన్ని విధములైన బాంకింగు వ్యాపార సౌకర్యములు చేయబడును.
భో|| వెంకటరత్నం, మేనేజింగు డైరెక్టరు.

ఉత్తమ వైవమత గ్రంథము పండితారాధ్యచరిత్ర

చాల్కురికి సోమనాథకవి రచించిన ఉత్తమ ద్విపద కావ్యము. డా|| చిలుకూరి నారాయణరావుగారిచే పరిష్కరింపబడినది. దీక్షా, పురాతన, వాద మహిమ, పర్వతములను అయిదు ప్రకరణములును ఒకే సంపుటమున గలవు. ఇంత నిర్దృష్టముగ ఈ గ్రంథము నిదివర కెవ్వరును ప్రచురించి యుండలేదు. నారాయణరావుగారు రచించిన అమూల్యమైన పీఠిక కూడ కలదు. వెల రూ. 5-0-0 ప్యాకింగు, పోస్టేజి రూ 1-4-0.

ఆంధ్రగ్రంథమాల పో. బా. 212, మద్రాసు

12 పుస్తకములు కలదు... ఆంధ్రపత్రిక ప్రచురించినది.

న ర మే ధ

(11-వ పేజీ తరువాయి)

నస్తాదు, అవి ఆడిగితే ఏం ఏ బాబుగారి నోకరా నస్తే లేవే వస్తాడు. లేకపోతే ఆరునెలవరకూ రాదు అని జవాబు వచ్చింది.

ఇక ఉపాయం? సర్వత్రా అందకారమే! ఇక్కడ మంగళా అనిత్యప్రపంచాన్ని వదిలి ముందుకు సాగు కోంది. ఆమె అందకారం వదిలి ప్రకాశంవైపు ఎంత తొందరగా వెళ్ళిందో, అంత తొందరగా భజరాం ప్రకాశంనుంచి అందకారంవైపు వెళ్ళు తున్నాడు. పిల్ల రిద్దరూ దిగిబయటై, ఆకలితో తల్లి దగ్గరకూర్చున్నారు. భజరాంస్థితి వర్ణనాశీతంగా ఉన్నది.

ఒకరాత్రి మంగళాను హఠాత్తుగా మెలకువ వచ్చింది. అతి చిన్న పీనస్టర్లముతో ఆమె తల్లను దగ్గరకువీలించింది. ఏడుస్తూభజరాం ఆమెవైపు వంగాడు. ఆమె తన శీతల బాహువుల నాతని మెడ పైన వేసింది. ఆమెకంఠము రుద్దమెంది. కూనక దృష్టికల కళ్ళలోనుంచి వేడి ముత్యాలు రాలాయి. యమదర్శిరాజ్ ఆమెను యమాలయము తీసుకు వెళ్ళాడు.

మంగళా లేకపోవడంపై గదిలో ఏమీ రోలు రాలేదు. ఒక్క మంగళాస్థలం భక్తిచేయడానికి వందలకొంది. మంగళాని తమ సర్వస్వము భార పోయడానికి ఈ రోజునకూడ గనియొక్క విశాల ద్వారాన్ని కలకటలాడిస్తున్నారు.

ఆహార ధాన్యాల ధరలు

(8-వ పేజీ తరువాయి)

ఉండుడం మూలంగా, కంట్లాల్ ధర లే హెచ్చుగా ప్రభుత్వం నిర్ణయించేట్లు చేయ గలిగారు. కంట్లాల్ ధరలు లాభంపొందడానికి తగినంత హెచ్చుగా ఉన్నప్పటికీ, వీటిని ఒక ప్రక్కకు నెట్టి, దొంగమార్కెట్లో వర్తకులు రతమ వస్తువులను విపరీత మైన ధ రలకు విక్రయించుకోగలిగారు. ఈ వస్తువులు కాపలనంతగా మార్కెట్లో లేక పోవడమే, దొంగమార్కెట్ ప్రవృద్ధిగావడానికి పీటెంచి. కంట్లాల్ను కట్టుదిట్టంగా అమలు పరచవలసిన ఆవశ్యకత ఉన్నప్పటికీ, కేంద్ర ప్రభుత్వమూ, రాష్ట్రప్రభుత్వాలూ పెట్టుబడి వారుల ప్రాబల్యానికి దాసోహమని కొన్నివస్తువుల ధరలపై కంట్లాల్ను రద్దుచేసింది.

పెద్దాచిన్నా తారతమ్యం లేకుండా, యావ న్నంది కరకుల తేమన్న ఆకాంక్షించి, వ్యవ సాయపనిముట్ల, తదితర జీవితావసర వస్తువుల ధరలను కంట్లాల్చేయడం, ధాన్యం ధర పెంచ కుండా, పంటను అధికంచేయడం యిది ప్రభు త్వం నిర్వహించవలసిన కర్తవ్యం.

కాబట్టి యీ తరుణంలో ధాన్యం ధర పెంచితే, అది ధనశక్తి పదపరిస్థితి మరింత ఎక్కు వగా యేర్పడడానికి దారితీస్తుంది. కరకసామా న్యానికి యేవిధంగాను తోడ్పడదు. కరువు యేర్పడుతుంది. ప్రజాబాహుళ్యం విపరీతమైన ఆహారం లోనుగావలసివస్తుంది.

భారతరాజకీయాలు

(4-వ పేజీ తరువాయి)

నెల్లిపోవు ముస్లిం కాండికీలకు సంఖ్య, పశ్చిమ పంజాబ్ నుండి వచ్చివేస్తున్న ముస్లి మేతరుల సంఖ్యకు సమానంగానే వుంటుంది. కాబట్టి తూర్పు పంజాబ్ నుండి కూడా చాలమంది ముస్లి ములు నెల్లిపోవలసివున్నాడు. కాని పశ్చిమ మేమంటే, పిరిని జాగ్రత్తగా పంపించేబాధ్యత, అచ్చటివారిని సురక్షితంగా తెచ్చుకునే బాధ్యతా భారత ప్రభుత్వంపైననే వున్నది. పాకిస్తాన్ పైనికులు చేస్తున్న సహాయం కన్న, అపకారమే ఎక్కువగా నున్నట్లునిపిస్తుంది.

వచ్చివేస్తున్న కాండికీలకు పునరావాసం కల్పించటం చాల కష్టసాధ్యమైన పని. ఇందు కొరకు భారత ప్రభుత్వం ఒక ప్రత్యేక మంత్రిని ఇదివరకే నియోగించింది. ఇప్పుడు మరొక మంత్రిని కూడా ఆ పనికి నియోగించింది. ఇందు కొరకు శ్రీ గోపాలస్వామయ్యంగారు మంత్రి వర్గము చేర్చుకోబడినారు. తూర్పు పంజాబ్ సంస్థానములకు పోటీయాలా, నాభా, ఖర్కొట్, కపూర్థల, జింద్ సంస్థానములనుండి కూడా ముస్లిములు వెళ్ళిపోతున్నారు. ఈ సంస్థానముల నుండి పోవుచున్న రైళ్ళకు చాల ప్రమాదములు జరిగినవి. అందువలన ఈ సంస్థానముల ప్రతి నిధులను సమావేశపరచి, రైలు మార్గమును సురక్షితముగా నుంచవలసినదనియు, కాండికీలకు పునరావాసం కల్పించటంలో తమ చేతనైనంత సహాయము చేయవలసినదనియు సర్కార్ పత్రాల్ విజ్ఞప్తిచేశాడు. సంస్థానాధీశులందరూ తాము సంపూర్ణముగా సహాయం చేయగలమని వాగ్దానం చేశారు.

సింధురాష్ట్రంనుండి వచ్చివేయుటకు 50 వేలమంది ముస్లిమేతరులు నాకా సౌకర్యముల కొరకు దుఖాస్తుచేశారు. సింధుప్రధాని ప్రకటించినట్లు వీరందరూ వచ్చివేస్తున్నది కేవలం భయావహమై కాదనీ, సింధులో పరిస్థితులు విషమించి, ముస్లిమేతరులు నెల్లిపోక తప్పనిపరి స్థితులు ఏర్పడినవని, కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు ఆచార్యకృపాలనీ ప్రకటించారు. సరిహద్దు రాష్ట్రములోనున్న ముస్లిమేతరులసంగతి తెలియనే తెలియటం లేదు. నాటికే నా వున్నచే గాబట్టి, సాహసవంతంగా, త్వరలో, చురుకుగా ఈ సమస్యను పరిష్కరించటానికి భారత ప్రభుత్వం పూనుకోవలెను.

పాకిస్తాన్ తన పైఖిరిని మార్చుకొనక పోయి సదో, యుద్ధంకూడా తప్పక పోవచ్చునని మహా తృగాంధి నూచించారు. కాని ప్రస్తుత మత సమస్య పరిష్కారమునకు తనకు సలహా నిచ్చి తోడ్పడవలసిందని పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం టెటన్ ఇండియాలోనేగాక యితరే ఆధినివేశము లన్నిటిని కూడ కోరినట్లు తెలుస్తున్నది. పాకిస్తాన్ రాజ నీతి చాల చమత్కారముగా నున్నదిగాని సహాయ కారిగా లేదు. పంజాబ్ కల్లోలములను, పాకి స్తాన్లోని ముస్లిమేతర వర్తకుల సంరక్షణను పరి శీలించుటకు ఐక్యరాజ్యసమితి కొందరు ప్రతి నిధులను పంపవలసిందని పాకిస్తాన్ ఉద్యోగి ఒకరు

నూచించారు. ఈ డంబముల ఆంతర్యము తెలి సినా, ఫలితమేమో చూడవలసి యున్నది.

ధిల్లీ నగరం ప్రకాంతంగా వున్నది. పాకి స్తాన్లో జీవించటంకన్న హిందుస్తాన్లో, మర స్థించటం మేలని ముస్లిం నాయకులు ప్రచారం చేస్తున్నారు. ధిల్లీలోని కాండికీలను వారి వారి యిండ్లకు పంపించివేయుటకు భారత ప్రభుత్వం ఆలోచిస్తున్నది. ద్వితీయ సిద్ధాంతం తమ్మువం చించిన, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వం తమ్ము నిర్దాక్షిణ్యంగా నిర్మూలించేసి, ద్రోహంచేసిందని ఒరిస్తాన్ లీగ్ నాయకుడు వాపోతున్నాడు. ప్రాక్ష్ ఛిమ పంజాబులలో శాంతి పైనికులుగా పని చేయుటకు రెండు దశములు సాపించవలెనని మాలానా ఆజాద్ నిశ్చయించి, స్వచ్ఛందముగా వానిలో జేరవలెనని ఉభయవర్తకులకు విజ్ఞప్తి చేసినాడు. ఆ విజ్ఞప్తి ప్రకారం చాలమంది హిం దువులు, సిక్కులు, ముస్లింలు, ఆదళ్లములలో జేరుచున్నారు. ధిల్లీనగరములో సరిస్థితి బాగా చక్కబడినతరువాత తాను పంజాబ్ వెళ్ళ నున్నట్లు గాంధీజీ ప్రకటించారు. కాండికీలకు వదలిపెట్టెల్లిన ఆస్తులను సంరక్షించుటకు ఇండి యా, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వములు ప్రత్యేక ఉద్యో గులను నియమించినవి. మత సంతోషమువలన, కొత్తగా ఏర్పరచబడిన తూర్పు పంజాబ్ రాష్ట్ర మునకు మూడుకోట్ల రూపాయల కొరత ఏర్పడు చున్నది.

వర్తసంక్షోభముల నడంచుటకు ఇండియా, పాకిస్తాన్ ప్రభుత్వములు చేస్తున్న కృషిని ప్రశం సిస్తూ, అమెరికన్ డేలీ యాఫ్ థాత్తాల్లిక కార్యదర్శి రాబర్ట్ లాన్సెట్ ఒక ప్రకటనచేశాడు.

కథియవాడ్ లోని జనాగణ్ సంస్థానం పాకి స్తాన్లో చేరటంవలన యితర సంస్థానములకు భయావహమగుచున్నది. జనాగణ్ లోని ప్రజలు నూటికి 81 వంతులు ముస్లిమేతరులు. సింధు, పం జాబ్ లనుండి వచ్చిన ముస్లిముల ప్రోద్బలముచే నవాబు పాకిస్తాన్లో జేరాడు. జనాగణ్ సం స్థానము ఒకటిగా కలిసివుండక, నాలుగు రైదు ముక్కలుగావుండి, మధ్యమధ్య ఇండియా యూనియన్లో జేరే సంస్థానము లున్నవి; నామ మాత్రంగా జనాగణ్ కు కప్పం కడుతున్న మం గ్రోల్, బొబరియావాద్ సంస్థానములు భారత యూనియన్లో జేరినవి. అందువలన జనాగణ్ సమస్య విషమించినది. జనాగణ్ కు కొద్దిగా సమరద్రోహముకూడావున్నది. అందువలన ఓడల ద్వారా సింధునుండి ముస్లింలువచ్చి, జనాగణ్ ప్రజలను హింసిస్తున్నట్లు తెలుస్తున్నది. ఈ విష యమై కథియవాడ్ సంస్థానములతరపున నవా సగర్ మహారాజా జామీనాపాబ్ భారత ప్రభు త్వంతో ఆలోచిస్తున్నాడు. ఈయనచేసిన ప్రక టనకు ఆక్షేపణగా, పాకిస్తాన్ ప్రధాని లియాక తాల్ ఖాన్ న్యాయశాస్త్రపరీక్షా జనాగణ్ కు పాకిస్తాన్లో జేరే హక్కువున్నదని ప్రకటిం చాడు. జనాగణ్ సంస్థానపు ప్రజాభిప్రాయం తెలు సుకోకుండా, ప్రక్కనున్న సంస్థానముల శ్రేయస్సును నిర్మూలించేసి, భారత దేశము మధ్యలోవున్న సంస్థానము పాకిస్తాన్లో జేర టం అసమంజసం. ఈ విషయమై భారత ప్రభు త్వం కవినచర్య తీసికొనకపోయినచో, తక్కిన సంస్థానములకు లోకువై పోగలను. కథియవాడ్ లోని దు నా వ దార్ సంస్థానము కూడా పాకిస్తాన్లో జేరినది. బొంబాయిలోని జనాగణ్ ప్రజలందరూ తమ నవాబ్ చర్యను ఖండిస్తూ, జనాగణ్ స్వాతంత్ర్యము సంపాదించుటకు సన్నద్ధమై శ్యామలదాస్ గాంధీ ఆధ్వర్యమున నాకా తాత్కాలిక ప్రభుత్వము నేర్పరచినారు. వీరు రాజకోటలో మకాము చేసి తమ కార్యక్రమము సాగించురు.

మైసూర్ సంస్థానములో సత్యాగ్రహోద్య మము యథాతీని జరుగుచున్నది. భద్రావతి, రాబర్ట్ పేటలలో పాలీసు కాల్పులు జరిగి నవి. అరెస్టులు ప్రతిచోటా జరుగుచునేవున్నవి. 48 రు ఖైదీలు విడుదల చేయబడిరిగాని నాయకు లెవ్వరినీ విడుదల చేయలేదు. కోల్కా బంగా రపు గనులలో సమై జరుగుతున్నది. స్త్రీలు, విద్యార్థినులు సత్యాగ్రహం చేస్తూనేవున్నారు. మద్రాసునుండి నెల్లిన విద్యార్థి దళం అరెస్టు చేయబడెను. మైసూరు సంస్థానంలో మొత్తం ఆరు వార్తాపత్రికలు నిషేధింపబడినవి. వీనిలో

ఒకటి మాత్రమే సంస్థానంలో ప్రకటింపబడింది. అనుమతి పొందకుండా "ధిక్కార్" అను పత్రిక ఒకటి సంస్థానములో ప్రచురింపబడుతున్నది.

శుభముహూర్తము జూచి మైసూర్ మహా రాజా మరొక ప్రకటన చేశాడు. శాసనసభలో ఎన్నుకొనబడిన సభ్యులచే ఎన్నుకొనబడిన రాజ్యాంగచట్టసంఘ మొకటి ఏర్పడి, కొత్త రాజ్యాంగ చట్టమును రచించును; కొన్ని ప్రత్యేక విషయములలోతప్ప, తక్కిన విషయములలో శాసనసభకు బాధ్యులైన మంత్రులకు సంభాల్ల అధికారము వుండును. మహారాజా ప్రకటన లోని కొత్త విషయము లివి. తిరువాన్తూరు మహారాజా ప్రత్యేక విషయములేమీ వుండు కొనలేదనే చెప్పాలి; మైసూర్ మహారాజా చాల అధికారం వుంచుచున్నాడు. సత్యాగ్రహం చేసి అరెస్టయిన నాయకుల విడుదల సంగతి ముప్పడు ఆలోచింపబడుతున్నది; తాత్కాలిక మంత్రి వర్గ నిర్మాణ ప్రసక్తియే లేదని దివాన్ విచిత్రీ కరించాడు. ఈ కొత్తనూచనలు మైసూరు హిం దూనాయకులకు సంతోష్పికరముగానే భువ్వుది. కాని కాంగ్రెసు నాయకులకు ఎంతవరకు సంతృప్తికరముగా నుండునో చెప్పజాలము.

హైదరాబాదు సంస్థానములో కూడా సత్యా గ్రహోద్యమము యథాతీని జరుగుచున్నది. సికిందరాబాదువంటి పట్టణాలలోనేగాక పల్లెపల్లెలలోనూ అరెస్టులు జరుగుతున్నవి. గ్రామో ద్యోగులు, ఆహారకమిటీ సభ్యులు అసంఖ్యా కంగా రాజీనామా లిస్తున్నారు. తాటిచెట్ల సరికి వేయబడుతున్నవి. సత్యాగ్రహోద్యమం ప్రారంభమైనప్పటినుండి యంతవరకు 3,43,390 అరెస్టయినారు; వారిలో 1,55,550 గురు ఆ గ్రుంలు. పోలీసుల కాల్పులవలన మరణించినవారి సంఖ్య 68. సత్యాగ్రహోద్యమం అతి తీవ్రంగా, సర్వ తోముఖంగా వ్యాపింపజేసి, ప్రభుత్వపరిపాలనా యంత్రమును నిర్మూలించవలెనని సంస్థానకాం గ్రెసు కోరుతున్నది. గ్రామోద్యోగులు మొద లను అధికారుల రాజీనామాలు తరువాత పంచా యితీ రాజ్యం ఏర్పరచటం ద్వారా యీ పుద్య మం ప్రారంభం కాగలను.

నిజాంప్రభువు భారతయునియన్లో జేరు టుకు సుముఖమగునో వున్నాడు గాని, భారత ప్రభుత్వం విధిస్తున్న మరతులకు ఒప్పుకొనుట తన కవమరానిద యని భావిస్తున్నట్లు తెలుస్తు న్నది. ముస్లిముల సంస్థయన ఇదేహోదుట్ల సుస త్రికాసంస్థ, నిజాం భారత ప్రభుత్వంలో జరిగే, సాయుధభిప్రవం లేవదీస్తామని బెదిరించి నట్లు, ఆ విషయం అజుచుటకు తగినశక్తియును లేదని మంత్రులు, పెద్దపెద్ద అధికారులు నిజాం ప్రభువుకు చెప్పినట్లు, అందువలన ఆయన భారత ప్రభుత్వంలో చేరుటకు నిరాకరించుచున్నట్లు కూడా వార్తలు వస్తున్నవి.

కాంగ్రెస్ సంస్థ భవిష్యత్తును గురించి ఆలో చించి సిఫార్సులు చేయమని కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు రాష్ట్రకమిటీల ఆధ్వర్యే కార్యదర్శులను కోరెను. కాంగ్రెస్ భవిష్యత్తులో హింసకు ప్రజాస్వామ్యము నవలంబించి కిస్తాన్ పార్లమెంట్ ప్రజారాజ్యము కొరకు కృషిచేయు సంస్థగా నుండవలెనని వారు సిఫార్సుచేసిరి. కాంగ్రెస్ పక్షం సామాన్యముగా ప్రభుత్వములో నుండును గాబట్టి, కాంగ్రెస్ కు కార్యదర్శియేగాక అధ్యక్షుడు వుండవలసిన మతదని కూడా వీరు నూచించిరి.

బొంబాయిలో సుదీపమిల్లులలో సమై జరుగు తున్నది. 28 మిల్లులలో ప్రారంభమై ఓరుమ్మె 38 మిల్లులకు వ్యాపించినది. ఈ సమైలన ఇంతవరకు దేశమునకు 1 కోటి గజములకు నమ మైనది. సమైజరిగిన ప్రతిరోజుకు 40 లక్షల గజములకు నమమైపోగలను. ఈసమై అశా స్త్రీయమనియు, పనిలో జేరవలసిందనీ కార్మిక శాఖమంత్రి సందాగారు కార్మికులకు హెచ్చు రికచేశారు. సమై పరిష్కార ప్రయత్నములు సరిగా జరుగుటలేదు.

విదేశీయులనుండి 85 వేల టన్నుల ఆహార ధాన్యంతో ఓడలు బొంబాయి చేరినవి. ఇందులో 4 వేల టన్నులు మద్రాసురాష్ట్రానికి పంపుతారు ఇవిగాక 30 వేల మణుగుల రాగులు, తిరిసా నుండి మద్రాసు వస్తున్నవి.

లాల్ జి గోధు & కంపెనీవారి

మార్కు గమనించి
కొనుడు
మానపోకుడు

లాల్ జి గోధు అండ్ కో

పాకార్ వేట, మదరాస్

రాజకీయ క్షేత్రంలో గాంధీజీ కార్యకలాపాలు

శ్రీ కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులు

శ్రీ గాంధీమహాత్ముని జన్మవిశేషము భారత మామి నెలైతే ఈ సంవత్సరము ఎప్పుటి కంటే నెక్కువ మహాత్మాసంవత్సరముతో జరుగబడుచున్నదని సందేహములేదు. ఏలనన, ఆ మహామహుని ఆశీర్వాదమును అమ్మకమునను ప్రయత్నమునలననే నేటికి మనకు స్వాతంత్ర్యము లభించినది. చలుబడికొట్ట ప్రజలను చిరకాల బానిశ్యమునుండి విముక్తి గావించుట యనునది యొక్కటియే చాలును; ఎంత ఆశీర్వాదమునైన కలిగియుండును. కాని దానిని సాధించిన దానిని మానవజాతి యిదివరకు కన్నులు కన్నులు యాశీర్వాదమును విచిత్రము విభిన్నమునై వింద్రబాలికునివంటి యొక యోగి పురుషుని మాంత్రిక మార్గమున చెప్పలేనిది. ఘోరయుద్ధము గావించి రక్తప్రవాహములలో నితనిదే మున్ను. ఏదేమియినగాని ఏమాత్రం మానవులు గాని దాస్యమును గాంచి స్వాతంత్ర్యమును సాధించలేదు. కాని యొక్కటి క్షణిహింసగావించు తలపడెన రలపక, ఆత్మ శస్త్రములతోక కత్తి, కర్రయొనూ పట్లక కెవల ఆత్మబలప్రయోగము మాత్రమే ఆధారము చేసుకొని చచ్చిపోవాలిమే సాధనము. ఈ సమర యోధుడు ఆర్యులతో సమానము; చురుకు చురుకైన బాధించిన మామరదేయులకు సామర్థ్యము చెల్లియుండును. వైరముననే తన సహాసము చేత, తన యాశీర్వాద ఆత్మ శక్తిచేత, తన సత్యదీక్షచేత, తనను బాధించువారిలో హృదయవర్జిత క్రోధము గావించి కార్యనిర్వహించుటయే పరమావధిగాగల తపస్సంపన్నుడు. ఇట్టి ధర్మనిరసకులను శాంతిభావమును, త్యాగమును, ధైర్యమునును అనేక సహస్ర సంఖ్యాపూర్వ యోధులుగల మహాబలిమును శాంతి సన్ద్యమును మహావిశ్రామమును భారతభూమి యందు ప్రతిపట్టగా ముసం దును. ప్రతిపట్ట

యందును సిద్ధముచేసి ఆధారమువలన, అనాన త్యాగ ప్రామాణ్యము, శ్రీ ప్రామాణ్యములను రంగములనై యెవల సాగించి ఈలోకమున సర్వత్ర బలవంత ప్రభుత్వముల నాంధ్రులు ప్రభుత్వము నేర్పి ఇరువదియైదు సంవత్సరములు నెను దేవుక రనకును తన దైనికలకుగూడ సత్యమే కవచముగను ఆహింసయే మహాస్త్రముగను పోరాడి, 'పాండిక బాసచేయక మాడేశమును విడిచి లేచి పొందెను మహామంత్రివాక్యములలో వానినిగొప్పముగా' అని పోషకము చేసిన మహాపురుషుని ఆత్మబలమున, తపశ్శక్తియు కనుమాసి కను తెరుచులోపల బహుమదేశమున రెండు మహాపట్టణముల భస్మీభూతము గావించిన పరమాంబు విశ్వదాస్యి గోళము (Atomic bomb) యొక్క శక్తికంటే కొట్టికొలిపిన మించినదని యంగీకరింపక తప్పదు.

ఈ మహాత్ముడు భౌతిక శరీరమును ధరించిన నొక యద్భుతమున నొకానొక దైవశక్తియని చెప్పవలసిన అనన్య సామాన్య తపోబలముగల మహావ్యక్తి సామాన్యమానవుడుగనే జన్మించి చిన్న నాలుగేండ్లయందు క్రమక్రమముగ జ్ఞానాభివృద్ధియైన కొలది రస భేదమున, కేవల జంతుభవ్యములచేత గాక నైతికము, నాధ్యాత్మికమునను నిశాగరిష్టత చేత తన యింద్రియములను పరీక్షించుకొని ఆహార విహార నిద్రాదులను నియంత్రించుట గావించుకొని బలము, స్వావయనైర్మల్యము, దైవచింతన, భూరదయ, త్యాగశీలము, ధైర్యము మొదలగు సద్గుణములను సాధించి ధీరోదాత్తుడును ధర్మమూర్తియునై తన సత్యనిరతిచేతన, త్యాగవైరాగ్యములచేతన కేవల మానవత్వము నందలి మహా తీర శక్తుల ప్రభావమును ప్రకటించెను. జంతురూపముగనున్న ఈ దేహమునందెట్టి మహాత్మ్యముగలదో నిరూపించెను. ఆయన విద్య

పాఠశాలలో జీతాలు పెంచినందుకు ఆసమృతి తెలియజేస్తూ, లక్ష్మీ విద్యార్థులు ఒక బ్రహ్మాండమైన ఊరికింపుతో బయలుదేరి సెక్రటేరియట్ వద్దకు వెళ్లారు. వారిపై లాఠీచార్జీచేసి నెడదగొట్టగా, 2 వేలమంది విద్యార్థులు విద్యాభ్యాసమంత్ర గృహముపై దాడిచేసి చాల నష్టం కలిగించారు.

అక్టోబరు మాసమునకు మద్రాసురాష్ట్రము నెక్కు మొత్తం 23 వేల టన్నుల ఆహారధాన్యం పంపటానికి. భారత ప్రభుత్వం అంగీకరించింది.

* * *

మహాత్మా గాంధీజీ 1937 వ సం॥ రయాయి చేయబడి, తరువాత అసంపూర్ణంగా సంస్కరింపబడిన వోటర్ల జాబితాలను సంస్కరించుటకే ఎన్నికలు వాయిదా వేయవలసివడిగా కాంగ్రెస్ చేపట్టిన తీర్మానమును ప్రభుత్వం అంగీకరించింది. కొందరు తమతో కానీసభ్యులు, ఎన్నికలు వాయిదా వేయటం విమర్శించారు; ఆంగ్లం తెచ్చిపంపింది మద్రాసుకు తీసుకువెళ్లటానికి నాయకులు ఈ అవకాశం వినియోగించుకుంటారన్నారు.

ఆంధ్రప్రదేశ్ లో నొక చదువరికి తాళకాంబుల సామంతులకు ప్రభుత్వం ఆలోచించుచున్న మంత్రిగాను ప్రకటించారు.

మద్రాసు రాష్ట్రంలో అమృత కృష్ణుడు ఎక్కువ జేయవలసిన నిర్ణయంపడినది.

మద్రాసురాష్ట్రంలో పెట్రోల్ రేషన్ పాద్యుచేయవలసిగా, రాష్ట్రమునకు పెట్రోల్ పాద్యుచేయవలసినదిగా కేంద్రప్రభుత్వమును కోరవలసినది లెజిస్లేటివ్ కాన్ఫరెన్స్ సభలో జరిగిన చర్చలలో తీర్మానింపబడినది.

రాష్ట్రంలో ఆహారపరిశీలి దినదినము విషమించుచున్నదని చర్చప్రారంభములో ప్రకటించిన ఆహారశాఖ మంత్రి, చర్చ ఆఖరున, పరి

స్థితిచాల బాగున్నదని, మేముభోతి రెడని ప్రకటించారు. కాని ఆలోచననే కేంద్రప్రభుత్వ ఆహారశాఖమంత్రి డా॥ రాజేంద్రప్రసాద్ గారు; దేశమంతటా ఆహారపరిస్థితి చాల గడ్డుగా నున్నదని, రేషన్ భగ్నమైపోయినా ప్రకాంతంగా పంపింపబడిన ఒక ప్రకటన చేశారు. ఇంత త్వరలో, ఇంత ధైర్యము మన మంత్రిగారి కేబిడముగా కలిగినదో దురదృష్టము. మన్యసాంతము లోని రంపవోడవరంలో 14 రు ధోధాద్దులు మరణించిన వచ్చినవార్లు నిజంకావని ఆహార శాఖామంత్రి అన్నాడు. కాని 14 రు ఒకే రోజున ఒకరికముదైన కారణములవలన మరణించటం ఎవ్వరికైనా విడ్డూరం కల్పించకపోదు. మద్రాసుకుంటే పెద్దపట్టణములలోకూడా రోజుకు 14 మరణము లుండువు. ఆహారం లేకపోవుట వలన, యితర వ్యాధులు పుట్టి వాటివలన క్షుధాద్దులు మరణించటం సంభవిస్తుంది; మరణకారణం క్షుధారతయేగాని, ఆరోగ్యముకాదు. ఇప్పుడు మరణముల సంఖ్య 20 వరకు పెరిగినదని ప్రకాశం పంతులుగారు స్వయముగా పరిశీలించి చెప్పారు. ఈ విషయమే వాస్తవముగా జరుగుచున్నదానిని విశ్వసించి, కారణములను దాచిపుంచుటకు ప్రయత్నించకుండా, పరిశీలించి చక్కచదుటకు కృషిచేయవలసిందని డా॥ పట్టాభి సేతరామయ్యగారు హెచ్చరిక చేశారు.

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అగ్గివేడు ఆనార్యరంగాగారు రాయలసీమ పర్యటిస్తున్నారు. ఆహార పరిశీలించి చక్కచదుటకు ప్రభుత్వమునకు సహాయపడవలసిందని తెలుగు వీరు విజ్ఞపిచేశారు. శ్రీబాగ్ ఒంబడిక అమలజరుపబడుతుందని, ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రంలో రాయలసీమకు అన్యాయం జరుగదని వీర ఆ ప్రాంతం వారికి నచ్చుతేలుతున్నారు.

గాంధీజీ గారు వికసింపబడే మహాభోజములతోనే తామేజనకములుగనవలెను. ఈ యిరువదియైదు సంవత్సరముల కాలమునగడచిన ఘట్టములలో ననేక అద్భుత క్లిష్టములైన పరిస్థితులలో ఏదోఒక మహామంత్రి ప్రయోగముల రస మాతృవృష్టితో నాలోచించి యొక సులభమార్గమును చూచి, అంధకారమును తొలగించి, సునిశితమున శక్తులు గలిగిన ప్రతిభాకారులను తనతోడివారలను పైతము ఆశ్చర్యము కలిగించుచుండెను.

మరియు ఈ మహాపురుషుని యాత్మశక్తి, ఈయన సాగించిన నిరంతర సంవత్సరములందు వ్యక్తమగుచుండెను. ముఖ్యముగ చిట్టచివరకు 1942 సంవత్సరములో చెరకాలయందు బంధింపబడి సిమ్మెటరు కొంతకాలమునకు బానిస నిరశన ప్రయత్నమును కొన్నిరోజులు గడచినవిమ్మెటరు ఆయనశిల్పిని పరీక్షించుచుండిన సుప్రసిద్ధులగు డార్లరులు, ఆయన జీవశక్తి తగ్గిపోయినది ఇకను జీవించుటసాధ్యముకా దని ప్రకటించినప్పుడు దేశమునందు జను లభ్యంతరత ప్రమాదములై యే నిమిషమున నే వివాదవార్త వివరలసివచ్చునోయని భీతియుండుచి. ప్రభుత్వమువారు మహాత్మునకు మరణమానన్న మైనవని నిశ్చయించి ఆయన శరీరదహనము నిమిత్తము మంచినగంధపుచక్కల నిక్షుముచేసినందు, ప్రజలకల్లోలముగ చుట్టుముట్టడింప రను యోచనతో మహాత్ముడు ఆవ్యదండిత ఆగాభాన్ భవనముచుట్టును మిలిటరీ సేనికులను కాపలాచేసినది చెప్పకొనుచుండిరి. కాని మహాత్ముడు మృత్యువాతనుండి బయటపడెను. ఇట్టిఘటన కేవలము ఆత్మశక్తి వలననే సాధ్యమయ్యెననియే యూహించబడినది.

పూర్వకాలమున అరణ్యములలో ఆశ్రమములు స్థాపించుకొని మహాపురుషులు తపస్సు చేసుకొనుచుండిరి. కాని వారికి సాధారణముగ లోకకన్యమహారములలో జోకన్యము లేకుండెను.

మహాత్మాగాంధీ తపశ్శాసితమైన సామాన్య మానవుల మధ్యనే వారినే సంచించుచు వారి కష్టవిఘ్నములను పరిశీలించు జనకారులవలె లోకసద్భ్రాహ్మణ్యము జీవశక్తి భారవోయచున్న కర్మయోగి తన జీవయాత్రలో ఆహ్వానితులను పరమత కార్యాచరణ తప్పముమొక సాధ్యచింతన లేక ప్రవర్తించిన మహాత్మా.

ఈ నాడు డెబ్బది యేడేండ్ల వయస్సు చెల్లినను నిద్రాహరములు లేక హిందూ మహమ్మదీయ జాతులమధ్య సదుచుచున్న ఆత్మంత ఘోర కలహ కల్లోలముల నడచుటకు వారు గావించుచున్న కృషి యపారముగ నున్నది. ఢిల్లీనుంచి నొకమాత్రీ, నొకమాత్రీనుండి బేహారు, బేహారు నుండి కలకత్తా, అందుండి మరల ఢిల్లీకిని యిట్లు ప్రాంతప్రాంతములకు యువకునివలె పరదనులడుచు క్రూరహత్య, మానభంగములు, చౌర్యము, దోపిడి,

నివాసగృహాలకు దండెత్తుట లోకములో రాక్షసకన్యములు గావించబడిన గ్రామముల వెంట కాలినడకను సంచారములుచేసి, ప్రాంతీయము లేక అత్యంత క్రూరాత్ములతో దైను ఆప్తమిత్రులవలెనే విశ్వాసముతో ప్రవర్తించి శాంతముతో సద్భావము గావించి వారి స్వాదయముల కరిగించి స్నేహమాగ్నమున నడిపించుట చేయుచున్న ప్రయత్నములు ఆశ్చర్యకరము కల్పించుచున్నవి.

ఈ మహాత్ముని జీవితచర్యలు మనకు ముఖ్యముగా నుండుట చేత ముఖ్యముగా భాగవత భారత పురాణములందు చురుచుగా బడిన యోగిత్వంపుల యొక్కయు, వీరముల యొక్కయు చరిత్రలకంటెగా ప్రభావంతము పరిగణించి యున్నది. ఈ గాంధీ మహాపురుషుని జీవితకాలము ఒక మాత్రముగ ప్రసిద్ధి పుని చెప్పినను అతిశయోక్తి కానేరదు. కేవలము అహింసామార్గముచేత ఒక్క మహాబాలికుక్క స్వాతంత్ర్యము సాగించుట యనునదియే లోక చరిత్రయందొక మాత్రమే కేక ప్రారంభము నుండించుచున్నది. లోకమును ఈమధ్య ఆయన సంవత్సరము లావరించిన మహాభూతాంగిగాను కల్లోలము మానవజాతిని యాపునాపునట్లు పదిమించె ననుట యెరిగి వివిధ ప్రభుత్వములవారిను జాత్యంతరభంగము నేర్పరచి కలహకారములను ఆ సంఘమువారిని నిరర్థికులగా ఒక ముందు లోకమున యుద్ధముల నాపివేయవలయు నను ప్రయత్నము లింకను పూర్వ పల ప్రాప్తి గావన్ను లోకవృత్తి అహింసామార్గము నేపునకే తిరిగినదని నూచయైన ఏర్పడినదా, ఎన్నటికైనను గాంధీమహాత్ముడు బోధించుటయేగాక కార్యరూపమున జయప్రదముగా సాగించిన యహింసామార్గమే లోకజను లంగీకరించి. తమ నిత్యజీవితములయందు నైతము అన్వించుగల పుణ్యకాలము రానన్నదనియు గాంధీయుగము సత్యయుగమువలెనే లోకమున ధర్మము నాలుగు పాదములపడిచి శుభప్రదమును ముగియెన్నై లోకము సర్వమలముగ సంపదలవలయు ముందు కాలములలో మహాత్ముడును ఒక అవతార పురుషుడుగ జనులచే నారాధింపబడువలయు చెప్పవలయున్నది.

పైన వివరించిన దంశయా మహాత్మాగాంధీ రాజకీయ క్షేత్రములో జరిగిన కార్యకలాపముల గూర్చి మాత్రమే యున్నది. కాని వారు ధార్మికముగా సాంఘికముగా, ఆర్థికముగా చోట్లా వృద్ధిగావించిన మహాత్మాగ్రంథములు యియు పరించుట కవకాశము లేకపోయినది. ఆట్టి కార్యములలో నిర్మాణకార్యక్రమము నందలి రాట్న ప్రచారము, అస్పృశ్యతానివారణోద్యమము ముఖ్యముగా పాటించవలసినది.

ప్రపంచకములో కల్ల

గ ప్ప

చ ర్మ వ్యా ది

ని వారి ణి

జవళమనం కల్పించును - శుభ్రపరచును - మాన్యును -

50 ఏళ్లకు పైనుండి ప్రఖ్యాతినందినది

మాతృకలనుండి రహితమైన బాంబ్, చర్మవ్యాధులను, దెబ్బలను శీఘ్రంగా నివారించునది ప్రపంచకములకు పేరుగాంచినది. దెబ్బలు, ఎక్లమా, మొలగడ్డ, కాల్చిపుట్టు - సర్వము దీనితో నశయగును.

బాంబ్ లోని, రిక్తమైనదైన మాతృకలను, చర్మరంధ్రములనుడా శరీరములో నొక ప్రకటించును. అది దెబ్బతిన్న శరీరభాగములను శుభ్రత అచ్చి, శీఘ్రమే నొప్పిని, చీముకాగ, మంట, వాపులను తొలగించును. స్రావము అగిపోయి, చర్మం వెంటనే మానును.

Zam-Buk

బాంబ్ - జగద్విఖ్యాతమైన

మాతృకలను

అరువులలో వృక్షములను యియబడినది.

ఏజెంట్లు: మెంగు దాదా అండ్ కంపెనీ, నైనియప్పనూరుకవిధి, పి.టి. మద్రాసు..

సంపాదక లేఖలు

అమరావతి శిల్పములు

ఆర్యా,

లండను నగరములోని ఇండియా తాలూకు వస్తుసామగ్రి సంతనూ ఇండియాకు పంపివేస్తూ రలు. అట్లు పంపివేసేసందర్భములో హిందూ దేశపు ప్రభుత్వములవారు జాగ్రత్త పడవలసిన విషయములు చాలా ఉన్నవి. మద్రాసు ప్రభుత్వమువారు మరీ జాగ్రత్త వహించవలసియున్నది. లండన్ నగరమున అమరావతి శిల్పములు మొదలయిన యమూల్య వస్తువులు మదరాసు రాష్ట్రమునకు సంబంధించినవి చాలా ఉన్నవి. వాటి నన్నింటిని కోరి మదరాసు రాష్ట్రమునకు తెప్పించుకోవలసియున్నది. అమరావతి శిల్పములన్నీ మదరాసు నగరమున గాక బెజవాడలో మ్యూజియము పెంపొందించి అక్కడ చరిత్రపటముపలెను. రెండేడ క్రిందట నేనీ మదరాసు మ్యూజియములో ఉన్న అమరావతి శిల్పములు ఉప్పుటికి చాడుగా రాలి పోతున్నదనీ, శిల్పసాంస్కృతిక చెడిపోతున్నదనీ, విజ్ఞ లీవిషయము పరిశీలించి యాధార్థ్యమును గురించి ఆ శిల్పశిల్పము లన్నింటిని అమరావతి కో, బెజవాడకో, చేపించుట ముఖ్యమనీ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ లో వ్రాసియుంటినీ. ఆ విషయమున నెవరూ పనిగొన్నట్లు గానరాలేదు. లండన్ నుండి రప్పించవలసిన శిల్పశిల్పములు మరల మదరాసులో చేర్చుట ప్రకారముచేయించిదిగాదు. మద్రాసులోని శిల్పశిల్పములకు చెరువు కలుగకుండు కాపాడు తీరు కలిగిని చిక్కుండదు. లేనవి బెజవా లో గొప్పమ్యూజియమును నిర్మించుట, ఈ శిల్పముల నన్నింటిని అక్కడికి చేర్చించుట అరిముఖ్యము.

మరిన్ని లండన్ నగరమున ఇండియాఆఫీసులో సంస్కృతాంధ్ర ప్రతిదాది దేశభాషా గ్రంథములు ముద్రితములు, అమృతములు గూడ చాలా ముఖ్యమయినవి ఉన్నవి. వానిని ధీలీనగరమునకు పంపుదురేమో! అట్లుపంపుట జరుగనేర, దేశభాషా గ్రంథముల నయినా అమరావతి శిల్పములకు కూడా తెప్పించుకొనుట శ్రేయస్కరమును.

తిరుపతి: వేటూరి భాగ్యకరశాస్త్రి

ఆంధ్ర రాష్ట్రము: రాయలసీమ

ఆర్యా,

19వ ఆంధ్రరాష్ట్ర రాజకీయ మహాసభ ఈ నెలలో మద్రాసులో జరిగిన సందర్భములో, ప్రత్యేక రాయలసీమ రాష్ట్రవాదము కూడ బయలుదేరింది. కాని, రాయలసీమ ప్రాంతాన్ని వ్యాపార ఆంధ్రరాష్ట్ర నిర్మాణముపైగాని, ప్రత్యేకరాయలసీమ రాష్ట్ర నిర్మాణముపైగాని ఆసక్తిలేదు. వీలక, ఇదివరకు రాష్ట్రసాధన ప్రయోజనములను గురించి ప్రజాభిప్రాయము కనుగొన్న వారే లేరు. కొందరువ్యక్తులు, తమ రాజకీయ సాధనముల కొరకు, నిజమైన ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొనకనే, తల కొకవిధముగ మాటలాడుచున్నారు. వీరి స్వంతాభిప్రాయమే సామన్య ప్రజాభిప్రాయముని ఎవరు కూడ భ్రమపడరాదు. కావున, రాయలసీమ నాయకులన బడువారు, ప్రత్యేకముగ రాయలసీమ సభను జరిపించి, నిజమైన ప్రజాభిప్రాయము కనుగొను నంతవరకు వట్టి వాగ్వాదములవలన ప్రయోజనము లేదని గుర్తించి తత్వవత్తుమునకై నేడును గట్టు దురని కోరుచున్నాము.

నెల్లూల కృష్ణమూర్తి.

వై. వీరయ్య గుప్త

రాయచోటి:

జి. యస్. శాస్త్రి

కాంగ్రెసుయోధులకు

యినామములు

ఆర్యా,

దేశము కొరకై త్యాగము జేసినవారికి కృతజ్ఞతా పూర్వకముగ యినామములు యిచ్చుట ఉద్దేశ్యము. అయితే ఆ యినామ పార్టీ బలము కొరకైనట్లు ఉండరాదు. "కాంగ్రెసు మహాసంఘ సేనాకొరకే" అను" మూలమాత్రమునకు ఏమాత్రమును భంగముకలిగించునదిగ అసలే ఉండరాదు. ఇప్పుడు సంకల్పించిన జమీందారి చట్టమును "స్థించువానిదేభూమి" అనుప్రజలు పరిగణింపుచున్నారు. ఉత్కృష్ట మాత్రము ఆచరణలోకి తెచ్చుటకు మొదటిమెట్టుగ భూమినిగూర్చి చిన రాజ్యవిభానము అంతయు ఆయిత్రము ఆదర్శమునకు సాధనగ నడువవలెను. ఇప్పటివరకే స్వయముగ సాగుచేయక, తమ భూముల యితరలకిచ్చి అందండి సాధ్యమైత సారము వీల్చి ప్రభుకు సోమారీభూస్వాములవలెగాక, స్వయముగ కష్టించి సాగుచేయు వారగునెడల, అట్టి కాంగ్రెసు యోధులకు యినామములు యిచ్చుటకు యెట్టి అభ్యంతరమును ఉండదు సరేగా, అందరను సంతసీ తురు.

ఒకసంగతి అందరను అంగీకరింతురు. కాంగ్రెసు ఉద్యమము మధ్య తరగతి ప్రజలలోనికి మాత్రమే వ్యాపించిందిగాని, గ్రామములలో నూటికి యెనుబది కంటే యెక్కువగున్న పాటకపు జనమును యెంతమాత్రము అంటలేదనుట దాదాపు నిర్వివాద అంశము. అందునుబట్టి ప్రభుత్వము యిచ్చు యినామములు, యింట్లో కూర్చుని 'బాపన కృప'వలెను' చేయు సోమారీలకే చెందునని ప్రజల భయంకాంచములు. కనుక, దేశభూమినిమునకు పారితోషికముమరొకవిధముగ కాంగ్రెసు యోధులకు ముట్టజేప్పట యుక్తము. అటుగాక నాగలి మెగము- ముక్కు తెలియని మగ్గుతరగతివారికిని, స్వయముగ కష్టించని వారికిని భూమి చెందజేయుటవల్ల మనకాంగ్రెసు ప్రజాప్రభుత్వము తమ యధికారమును అక్రమముగ వినియోగించినట్లు కష్టజీవులలో భావము వ్యాపింపగలదు. అట్టి భావవ్యాపకము యెవ్వరికిని శ్రేయస్కరము కాదు.

గుడివాడ: గూడూరి రామచంద్రుడు

గృహనిర్మాణ వ్యవసాయ

పనిముట్లు

ఆర్యా,

గృహనిర్మాణము, రైతులు తమకు కావలసిన పనిముట్లు దొరకక యిబ్బంది పడుతున్నారు. ప్రభుత్వమునకు దరఖాస్తులు పెట్టుకొన్నను లాభము కనిపించుటలేదు కాకినాడ నుండి దరఖాస్తు చేసినవానికి తూత్తుకుడిలోను, చెన్న పట్టణము నుండి దరఖాస్తు చేసినవానికి విశాఖపట్టణములోను పరిష్కరి నివ్వచున్నారు. ఈపరిష్కరి రైతులను, గృహనిర్మాణమున మరింత యిబ్బంది పెట్టుచున్నది. ఈ బాధలను తప్పించుకొను నుద్దేశముతో ఒక సంఘమును స్థాపించి దానిద్వారా ప్రభుత్వమువారి వత్తిడినిగూర్చి వచ్చుటకు రాజమండ్రిలో 'ది సర్క్యులర్ ఆఫీసు' అందుట్టి కన్సల్టేషన్ గుర్తు అనేసియేషన్ (సర్క్యులర్ ఆఫీసు ఉక్కు వినియోగదారుల సంఘము) నొకదానిని స్థాపించుటకు నిశ్చయించబడినది. కనుక కృష్ణా, గుంటూరు, ఉభయగోదావరి, విశాఖ, జిల్లాలలోని లోగడ దరఖాస్తుదారులు, యికముందు దరఖాస్తు చేయదలచిన వారునూ యీ సంఘాద్వారా తమ ఆవసరముల తీర్చుకొనవలసినదిగా కోరుతున్నాను.

రాజమండ్రి: కోవెల శ్రీరంగచార్యులు

గొప్పవారితో గుసగుసలు

(10-వ పేజీ తరువాయి)

దానినకం కామవినోదానికి మళ్ళీ సకాశ్యత అటువంటిదిగాక ఏమంచి కౌవ్యమో దివ్యంగా వర్ణించి చనువగుల కానీందం గలిగించవచ్చు. ఇది వ్యవస్థాపనలే చిరస్థాయి. కాబట్టి తుదిభంగురగుభాష యెట్లు వివరణయిమో అట్లే శాశ్వతానందవిభూతి పరిగ్రహణీయం. కావున కవి అట్టి యానందాన్ని సమకూర్చేటట్లు పాటుపడవచ్చు. నాయనా, దీక్షో నింకా నెన్నో విభేదాలున్నాయి. కొంచెంవీచారిస్తే నీకే తెలుస్తాయ్. నూమ్మలకేం, వాటినిన్నిటిని చర్చించాలంటే బహుకాలం బట్టకపోను. నూలంగా జెబుతా. పనిమీదలనపని పనికిరాదని యీనన్నయ్య చెప్పనక్కర్తా: ఏమూనడేనా జెబుతాడు. పనికొచ్చేపనిజన సమృద్ధి మని అందరు వివృతంబుగా. కవిత్వం గూడ పదిమందికి నచ్చేటట్లు పనికొచ్చేటట్లు వుండాలి. అదే మా మాత్రం.

నే—అయితే యెరక్కమనతాను. కేవల శిల్పసాంధ్యాని కవకాశంలేదా కవిత్వం?

న—ఏమిటి! శిల్ప సాంధ్యమే! కవిత్వంలో శిల్పసాంధ్యమేమిటి? నాకర్థంకాలా!

నే—అదేమి య్యా, అట్లా గంటా గు! నూవాండాం తా కవి త శిల్పమని వాడుతూంటే;

న—దేవాను మరచిపోయానా, పెద్దవాణ్ణానా.

నే నెరుగునంతవరకు (శిలయాపాతీతి శిల్పం) ఒక శిలావిగ్రహ నిర్మాణానికి వ్యవహారం ఓహో! దాన్లో నన్ను నిర్మాణా చమత్కృతిని శిల్పమంటున్నారు కాబోలు. సరే! నీకేంకేమిటి; కేవలం నిర్మాణాచమత్కృతమనుపించే కవిత్వానికి, అంటే పరోపకారమే ప్రధానోద్దేశంగా వెల్లడవకపోయినా తావులేదా అని కదూ? ఇది కొంచెం చిక్కప్రశ్నేగాని సమాధానం లేలికే. కేవల సాంధ్య ప్రవృత్తమే ఆధిగా జెట్టుకునిచెప్పిన సత్కవిత్వం ఆదరణీయమే. కాని అట్లాటిసాంధ్య ప్రకటనంబులకు పరోపకారంకదూ? అది పదిమందికనచ్చి ఉపకరించదూ! ఇంతకు ఈ గొడవంతా ఊసుభక్తబయలుదేరింది. ఇట్లా వ్రాద్దామట్లా వ్రాద్దామట్లానే కవి త్వంరాణింపజేసా? ఏదో కథావస్తువును దీక్షకొని దాన్ని అందంగా సాగిస్తూ ఎప్పటికప్పుడు పొడవూపే భావనోద్రేకంతోనే కవి కవిత్వం చెప్పాడనుకుంటా. కాని ప్రశ్నకొచ్చి యిది అది, యెట్టిది అట్టిది అని నిర్ణయంప సాహసించే విమర్శనా వేళం కవికుండజేసా నని సందేహం.

నే—ఈ విషయాన్ని గురించి మనవాండ్లిప్పుడనుకునేది మంచిదేనా?

న—దానికి సమాధానం పెద్దాన్లో నిమిషివుంది. ఇది భాషాప్రపంచవిషయం. దాన్లో నిదమిదమని సిద్ధాంతం చేయడం వట్టి సాహసం. భాష ఒక చెట్టువంటిది. ఒక చెట్టుకొమ్మలన్నీ ఒకమాదిరిగా నుంజవు. గాలి తాకిచేతగాని, భూమిలోనుంచి చెట్టు లాక్కనే సామగ్రి భేదంచేతగాని మరే కారణంచేతగాని దాని కొమ్మల రకరకాలుగా పరిణమిస్తాయి. అట్లాగే కవుల ప్రతివత్తి భేదాలనుబట్టి కవిత్వం బయలుదేరుతుంది. ఇప్పటి మనవాండ్లి విషయంలో నాకు రెండే కొరతలు. డొక్కకుడిగాండే కవిత్వం చెప్పడ మారంభిస్తారు. విదేశీపంథులను వ్యవహారాన్ని ఎంతవరకు మన కుపకరిస్తాయో అని విచారించకుండా రచిస్తారు. క్రొత్తలు మన భాషాప్రపంచానికి పనికిరావడంలా. నేను వాటిని స్వీకరించేటప్పుడు అవికూడా ఆంధ్ర త్యాన్ని చెందేటట్లు చేయాలంటున్నా.

నే—ఆ ఆంధ్రత్యమెట్లా అమరుందండీ?

న—అట్లాగడుగు. ఆంధ్రత్యమంటే యేమిటో అర్థం చేసుకుంటే తప్పకముర్తుంది. ఇది ఆంధ్ర త్యమని నిర్ణయించడం కష్టం: నేను అంటే నేమిటో నిర్ణయించక మెట్లాటిదో నది అట్లాటిదే. అయితే అది ఆరమయ్యేమార్గం చూపించవచ్చు. గ్రంథాలలోకనం ప్రతిభావంతులైన పెద్దల సాంగత్యం చేయాలి. ఆయాకాలము లందలి ఆంధ్రలక్షణభేదాలను గుర్తించాలి. మన కున్న మేధాసంపత్తితో నీనాటి ఆంధ్ర లోకంలో నా లక్షణా లెంతవరకున్నాయో ఇతర సంపర్కాలచేత నెల్లామారయ్యాగమనించాలి. ఇట్లాటిదికదా యిప్పటికి నిలిచివున్న

ఆంధ్రత్యమని గ్రహించాలి. మనం గ్రహించబోయే క్రొత్తలకు దాని తొడుగు తొలగాలి.

నే—చిత్తం. క్రొత్తలు సృష్టించే అధికారం కవికి లేదా.

న—అదేమిటా సందేహం. తప్పక పుడకాని అంతటికవి యెప్పుడూ అవతరిస్తూంటాడా? ఎన్నో ఒకసారి యే భాషుణ్ణో కాళింగా ఉపయిస్తాడు. క్రొత్తసృష్టి చేస్తాడు. అంకుర ప్రతిసంక నేను చేస్తానని విశ్వామిత్రసృష్టిచేయెట్లా. అట్లాటి యత్నం విదేశాచారాల్ని మన మనలంటిచినట్లే వెక్కిరింపగా, తెన్ను పెట్టుకున్నవాడిగా, అరువు సామ్యుగా వుంటుంది.

నా—నీ క్రొత్తలవలంబించినా మన సాంప్రదాయమైన నిమిషియివి మనవే సాహసంతోచేట్టు చేస్తే యేచిక్కా వుండదు. అతిశయించినా అనుకూలపడకుండా నలికించాలి. భూ, పాతవన్న పనికిమాల్సి, వనుకుని క్రొత్తల ననుసరించడం నాంచినకాదని మానంజీవాండ్లి మనాల్సివుంటుందేమిటికి నీ సాను ఎంతసేపు చేయగలం, దాన్లో అంద మేముంటుంది?

నే—తమరిద్దరు చెప్పేది బహుసమంజసంగా వుంది. ఇక నొక్కసందేహం-వన్నయట్టలో భట్టు ఏమిటుండి.

నా—నీసందేహం బంగారంగాను. ఆంధ్రాబ్రాహ్మణ తగిలించుకునే తొక. అదేమిటుం భట్టువుతుంది. పోనుపోను తాత్త్వ, శిల్ప, గాన సంతులు అవుతుంది. దాన్లో పెద్దరికేమేమీ లేదు.

నే—క్రొత్తయిలకు కళావ్యవహారం తొక బ్రాహ్మణకు సంబంధభాగవాలన్నాయ.

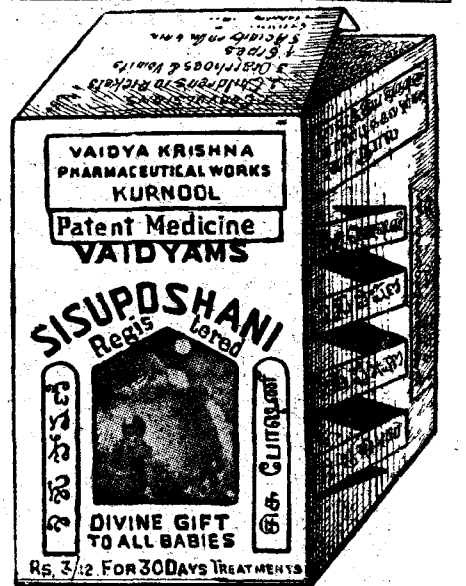
నా—ఉండదు. ఇది నియమాలులేవు. కళావ్యవహారంలో దిరిగేవారికి ఆచారలోపం ఉండమింకతప్పదు కాబట్టి పట్టుదల కలవాండ్లు సహపం కి కొప్పుకున్నా సంబంధాలు కోకేవరకంగీకరించరు. పోనుపోను వీరివారి సంస్కృతి కల్గువయే కొద్దీ, సంబంధవిచ్ఛేదం ఆచారమవుతుంది. ఈకాలంలో వాటిని పొటించుకుండా నడకసాగుతుంది. ధర్మం దేశకాలపాత్రాశ్రయం. దాన్లో నిట్లాగట్లాగనే నిర్ణయం మార్గదర్శకం జేమానని సందేహం.

నే—మరొక్కటి. దాన్లో ఆవుతాగాని ఆడిగితే మళ్ళీ కోపమొస్తుందేమోనని వెనుకానుకున్నా.

నా—ఇండాక అట్లాగే అన్నావు. తెలిసకడిగితే కోపమొందుకయ్యా. ఈ యేహ్యపు విషయ మింతకన్నా ప్రసంగించమని అంటే మర్యాదలక్షణం చెప్పాగాని కోపంలేదు. అడగు.

నే—చిత్తం. భీమకవి రాఘవమోహనమింనా—నన్నయ్యా, అనునాననుయయెంనది తెల్లంరా. నాయనా ఆవిషయం తెల్లంమాట్లాడుదాం. నీవుకూడారా స్వామిచేసినవద్దవుగాని.

నిష్కర్ష.

శిశు పోషణి

అశీర్ష విరోచములను, వాంతులను, సర్వవిధ వాయువులను బాగుచేసి, బలహీనులను బలవంతులుగా చేయును.

వివరములకు:

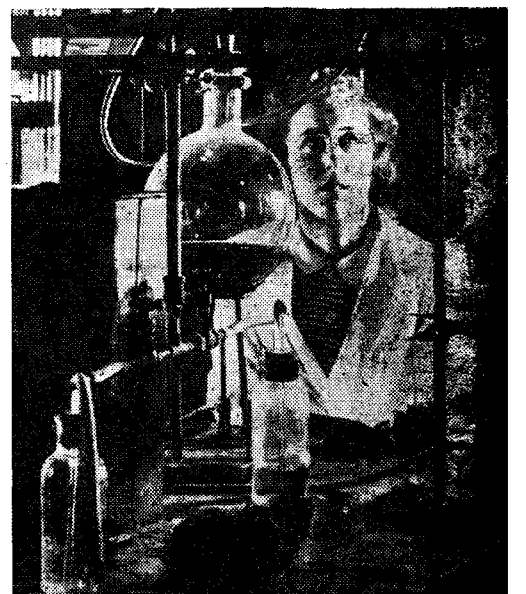
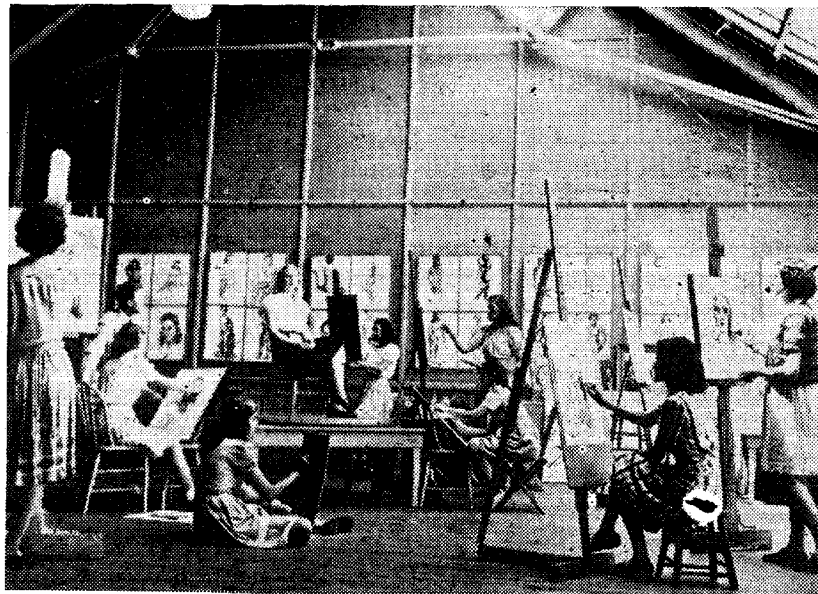
భిషగ శిరోమణి వి. కృష్ణమాచార్యులు.

L.A.M. & S. శిశుపోషణిడిపో, కర్నూలు.

విదేశాలలో స్త్రీల ఉన్నత విద్యాభ్యాసము

అమెరికన్ స్త్రీల కళాశాల-1865 లో స్థాపితము.

క్లాసు రూములో, కళాక్షేత్రంలో, లేబరేటరీలలో చదువులో స్త్రీల నిమగ్నత.

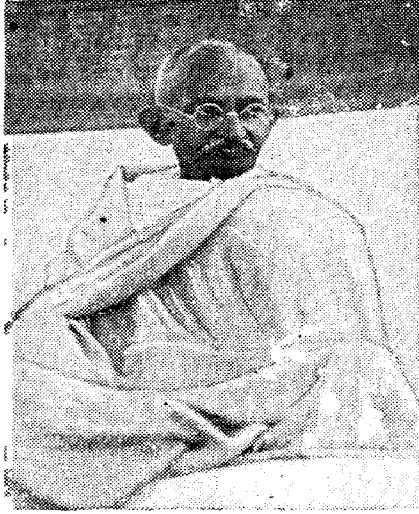
గ్రంథాలయాలలో, ఆరామాలలో విశ్రాంతిలో చదువు.

బానిస భారతదేశాన్ని బంధాలనుంచి విడిపించి
స్వతంత్రపదం పట్టించిన

భవ్యశివ

గాంధీమహాత్ముని అదృష్ట జీవితచరిత్ర

ఆత్మకథ

లేక లేక ఇన్నాళ్లకు ఇప్పుడే చతుర్థ
ముద్రణం వెలువడింది.

త్వరపడండి.

(భారతీయులందరూ సర్వాత్మనా
పఠించవలసిన పవిత్రగాథ)

రెండు సంపుటములు కలిసి
వెల 10 రూపాయలు.

ఆంధ్రవాఙ్మయ చరిత్ర

కర్త: కళాప్రపూర్ణ

కీ॥ శే॥ కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారు.

సరికొత్తపద్ధతిని, సంగ్రహరూపంలో

నడిచిన సమగ్రసమీక్ష.

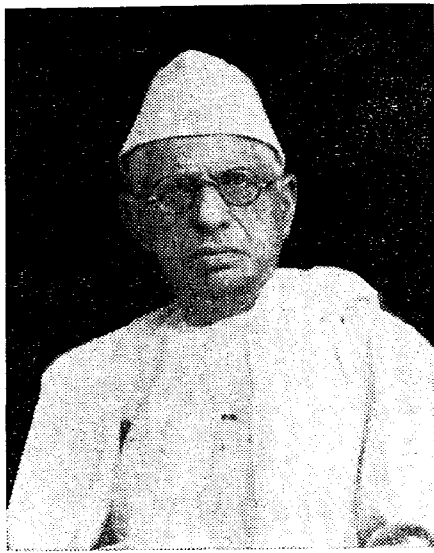
వైయ్యండ్ల వాఙ్మయ చరిత్రకూ

విశుద్ధదర్పణం.

పాతచరిత్రల నన్నిటినీ అవలోచన

చేసి, సరిగా సమన్వయించి క్రోడీ

కరించిన సినలయిన చరిత్ర.

శాసనాలలోనూ శాటిలోనూ అవ్యక్తస్వరూపంలో ఉండిఉండి, నన్నయ

ధర్మమా అని బిక్క ఊపున దివ్యాకారంతో బైటపడి, నానాటికీ నవనవో

జ్వలంగా వికసించిన మన వాఙ్మయం పోయిన పలుపోకడలను పోడిమికో

చూపెట్టజాలిన ఉత్తమోత్తమగ్రంథము.

వెల 2 రూపాయలు, తపాలా ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రగ్రంథమాల,

పోస్టుచాక్కు 212, - - - మదనాసు.